

**T.C.
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI**

COVID-19 DÖNEMİNDE İLKOKUL ÖĞRENCİSİ OLMAK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Canset YAŞAR**

**Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Sevda ÇETİNKAYA**

Hatay-2021

**T.C.
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĒİTİM ANA BİLİM DALI**

COVID-19 DÖNEMİNDE İLKOKUL ĒRENCİSİ OLMAK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Canset YAŞAR**

**Tez Danışmanı
Dr. Ēr. Üyesi Sevda ÇETİNKAYA**

Hatay-2021

ONAY

Canset YAŞAR tarafından hazırlanan “*COVID-19 Döneminde İlkokul Öğrencisi Olmak*” adlı bu çalışma jüri tarafından lisansüstü öğretim yönetmeliğinin ilgili maddelerine göre değerlendirilip oybirliği ile **TEMEL EĞİTİM ANA BİLİM DALINDA YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

31/12/2021

Jüri Üyesi	İmza
Dr. Öğr. Üyesi Sevda ÇETİNKAYA (Tez Danışmanı - Başkan)	
Prof. Dr. Mehmet TURAN (Üye)	
Doç. Dr. Recep KAHRAMANOĞLU (Üye)	

Canset YAŞAR tarafından hazırlanan “*COVID-19 Döneminde İlkokul Öğrencisi Olmak*” adlı tez çalışmasının yukarıda imzaları bulunan jüri üyelerince kabul edildiğini **onaylarım**.

Doç. Dr. Mustafa Onur KAN
Enstitü Müdürü

ETİK BEYANI

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu belge ile bu tezde yer alan bilgilerin tamamının akademik kurallara ve etik ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Söz konusu kural ve ilkelerin gereği olarak tezde yararlandığım eserlerin tamamına uygun şekilde atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi ayrıca beyan ederim. (14.12.2021)

Canset YAŞAR

ÖNSÖZ

Tarihinin neredeyse insanlık tarihi kadar eski olduğu düşünölen salgın hastalıklar toplumlar üzerinde yıkıcı etkiler gösterebilmektedir. Hayatımıza 31 Aralık 2019 tarihinde giren COVID-19 pandemisi ise günümüzde insan sağlığı, sosyal yaşantı, ekonomi ve eğitim gibi bir çok alanda yıkımlara neden olmuştur. “COVID-19 Döneminde İlkokul Öğrencisi Olmak” isimli bu yüksek lisans tezinde ilkokul öğrencilerinin pandemiyle beraber değışen eğitim deneyimlerinin, sürece ilişkin duygu ve düşöncelerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

İlkokul düzeyinde bir köy okulunda yürütölen bu çalışmada eğitim sisteminde yaşanan zorunlu değışiklikleri deneyimleyen öğrencilerin uzaktan eğitim ve örgün eğitim sürecine dair deneyimleri, COVID-19 pandemisinin öğrenciler üzerindeki etkileri derinlemesine incelenmiştir.

Bu tez çalışması vesilesiyle hayatımızda olan salgın hastalığın bir an önce son bulması ve eğitim sistemimizi de etkileyen yarattığı tüm olumsuzlukların en kısa zamanda düzeltilmesi temennilerimi sunarım.

Yüksek lisans eğitimim boyunca desteğini ve bilgi birikimini benden eksik etmeyen tez danışmanım sayın Dr. Öğr. Üyesi Sevda ÇETİNKAYA’ya sabrı ve bana öğrettiği her şey için teşekkür ederim.

Her zaman olduğu gibi yüksek lisans eğitimim boyunca yanımda olan kıymetli aileme ve tez çalışmasını hazırladığım ilk günden bu yana bana öğrettiği her şey ve desteği için sayın Zeynel Abidin EMİR’e sonsuz teşekkürler.

Canset YAŞAR
HATAY, 2021

COVID-19 DÖNEMİNDE İLKOKUL ÖĞRENCİSİ OLMAK

Yüksek Lisans Tezi, Canset YAŞAR

Temel Eğitim Ana Bilim Dalı, 2021

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Sevda ÇETİNKAYA

ÖZET

Bu nitel çalışmanın amacı ilkokul öğrencilerinin COVID-19 sürecindeki eğitim deneyimlerini ve sürece ilişkin duygu-düşüncelerini derinlemesine incelemektir. Bu amaç doğrultusunda araştırmada durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Hatay ili Antakya ilçesinde ikamet eden 16 ilkokul öğrencisi ve 4 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Veri toplama sürecinde araştırmacı tarafından geliştirilen yarı-yapılandırılmış görüşme formu ve gözlem protokolü kullanılmıştır. Verilerin analizinde tematik analiz yöntemi kullanılmıştır. Veri analizi sonucunda pandemi sürecinde örgün eğitim yapılmasının öğrencilerde kaygı ve endişe düzeyini arttırdığı, ilköğretim düzeyinde pandemiye yönelik okullarda alınan önlemlerin uygulanmasının güç olduğu, okullardaki fiziki koşulların mesafeli örgün eğitim yapmak için yetersiz olduğu, örgün eğitim öncesinde tecrübe edilen uzaktan eğitimin verimliliğinin düşük olduğu bulgularına rastlanmıştır. Bu bağlamda okullarda verilen rehberlik hizmetlerinin öğrencilerin iyi olma hali göz önünde bulundurularak verilmesi, okulların fiziki koşullarında iyileştirilmeye gidilmesi, tekrarlanması olası kriz anlarına yönelik çevrimiçi öğretim yöntem ve tekniklerinin geliştirilmesi ve teknolojik alt yapının iyileştirilmesi önerilmektedir.

ANAHTAR KELİMELER

COVID-19, Uzaktan Eğitim, Örgün Eğitim, Pandemi Kuralları, İlköğretim, Verim

BEING A PRIMARY SCHOOL STUDENT DURING COVID-19

M. A Thesis, Canset YAŞAR

Department of Basic Education, 2021

Supervisor: Dr. Sevda ÇETİNKAYA

ABSTRACT

The purpose of this qualitative study is to examine the educational experiences of primary school students in the COVID-19 process and their feelings and thoughts about the process. For this purpose, case study design was used. The study group of the research consists of 16 primary school students and 4 classroom teachers residing in Hatay province Antakya district. In the data collection process, semi-structured interview form and observation protocol developed by the researcher were used. Thematic analysis method was used in the analysis of the data. As a result of the data analysis, it was found that formal education during the pandemic process increased the level of anxiety and anxiety in students, it was difficult to implement the measures taken in schools for the pandemic at primary education level, the physical conditions in schools were insufficient to conduct distance formal education, and the efficiency of distance education experienced before formal education was low. In this context, it is suggested that the guidance services given in schools should be given considering the well-being of the students, improvement in the physical conditions of the schools, development of online teaching methods and techniques for possible repetitive crisis moments, and improvement of the technological infrastructure.

KEYWORDS

COVID-19, Distance Learning, Formal Education, Pandemic Rules, Primary Education, Efficiency

İÇİNDEKİLER

ONAY	1
ETİK BEYANI	2
ÖNSÖZ.....	3
ÖZET.....	I
ABSTRACT	II
İÇİNDEKİLER	III
TABLolar VE ŞEKİLLER LİSTESİ.....	VII
EKLER LİSTESİ	VIII
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	2
1.2. Önem.....	5
1.3. Amaç	6
1.4. Varsayımlar	7
1.5. Çalışmanın Kapsamı ve Sınırlandırılması.....	7
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	8
2.1.COVID-19 Pandemisi ve Etkileri	8
2.2. Eğitime Etkileri	9
2.2.1.Öğrenme Kayıpları.....	10
2.2.2. Pandemi Sürecinde Çocukların İyi Olma Hali.....	11
2.2.3. Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitim ve Getirileri	12

2.2.3.1 Öğrencilerin Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitime Dair Duygu, Düşünce ve Algıları.....	14
2.2.3.2. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Dair Düşünce ve Deneyimleri.....	15
2.2.3.3. Uzaktan Eğitimde Aile Faktörü ve Veli İş Birliği	16
2.2.4. Pandemi Sürecinde Örgün Eğitime Geçiş.....	17
YÖNTEM.....	21
3.1. Araştırma Deseni.....	21
3.2.Çalışma Grubu	21
3.3.Verilerin Toplanması	23
3.3.1.Verİ Toplama Araçları	23
3.3.1.1. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	24
3.3.1.2. Gözlem Formu	24
3.3.1.3. İnanırlık, Aktarılabİlİrlİk, Tutarlık, Teyİt Edİlebİlİrlİk	25
3.3.2. Verİ Toplama Sürecİ	25
3.4.Verİ AnalİZİ	27
BULGULAR.....	29
4.1. İlkokul Öğrencİlerİnİn COVID-19 Pandemİsİ Dönemİnde Eğİtİm Deneyİmlerİne Yönelİk Görüşlerİ	29
4.1.1. COVID-19 Sürecİ.....	30
4.1.1.1. COVID-19’a Dair Görüşler.....	31
4.1.1.2. COVID-19’a Yönelİk Alınan Önlemler.....	31
4.1.1.3. Alınan Önlemlere Yönelİk Görüşler	32
4.1.2. Uzaktan Eğİtİm Sürecİ	33
4.1.2.1. Deneyİmler.....	34
4.1.2.2. Duygu ve Düşünceler.....	35

4.1.3. Örgün Eğitim Süreci	37
4.1.3.1 Deneyimler	37
4.1.3.2 Duygu ve Düşünceler	38
4.2. Sınıf Öğretmenlerinin COVID-19 Pandemisi Döneminde İlkokul Öğrencilerinin Eğitim Deneyimlerine İlişkin Görüşleri	39
4.2.1. Uzaktan Eğitim Süreci	39
4.2.1.1. Psiko-sosyal Etkiler.....	39
4.2.1.2 Verim.....	40
4.2.2. Örgün Eğitim Süreci	44
4.2.2.1 Pandemi Koşulları.....	44
4.2.2.2. Verim.....	47
TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	49
5.1. Tartışma.....	49
5.2. Sonuç.....	56
5.3. Öneriler	57
KAYNAKLAR.....	58
EKLER.....	72
EK-1. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu (Öğrenci)	72
EK-2. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu (Öğretmen)	75
EK-3. Gözlem Protokolü.....	77
EK-4. Aydınlatılmış Onam Formu (Veli)	78
EK-5. Aydınlatılmış Onam Formu (Öğretmen)	79
EK-6. Etik Kurul Raporu	80
EK-7. Araştırma Uygulama İzni	81
EK-8. Kod Kitabı (Öğrenci).....	82

EK-9. Kod Kitabı (Öğretmen).....	89

TABLÖLAR VE ŞEKİLLER LİSTESİ

Tablo 1. <i>Öğrenci Öz nitelik Bilgileri.....</i>	22
Tablo 2. <i>Öğretmen Öz nitelik Bilgileri.....</i>	23
Şekil 1. <i>Veri Analizinde Kullanılan Model.....</i>	27
Şekil 2. <i>Öğrenci Görüşlerine İlişkin Tema, Kod ve Kategoriler.....</i>	30
Şekil 3. <i>Öğretmen Görüşlerine İlişkin Tema, Kod ve Kategoriler.....</i>	39

EKLER LİSTESİ

EK 1. <i>Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu (Öğrenci)</i>	72
EK 2. <i>Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu (Öğretmen)</i>	75
EK 3. <i>Gözlem Protokolü</i>	77
EK 4. <i>Aydınlatılmış Onam Formu (Veli)</i>	78
EK 5. <i>Aydınlatılmış Onam Formu (Öğretmen)</i>	79
EK 6. <i>Etik Kurul Raporu</i>	80
EK 7. <i>Araştırma Uygulama İzni</i>	81
EK 8. <i>Kod Kitabı (Öğrenci)</i>	82
EK 9. <i>Kod Kitabı (Öğretmen)</i>	89

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

31 Aralık 2019’da Çin’in Wuhan şehrinde ortaya çıkan ve kendini ilk kez 11 Mart 2020’de ülkemizde gösteren COVID-19 virüsü küresel çapta çok büyük yıkımlara sebep olmuştur (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2020). Hala devam etmekte olan COVID-19 pandemisi insan yaşamını ve sağlığını birçok yönden tehdit etmektedir. Hastalığın yayıldığı ülkelerin bu denli büyük bir pandemiye karşı hazır olmaması, hastalıktan korunmaya yönelik alınması gereken tedbirler konusunda yaşanan ciddi bilgi kirlilikleri ve hastalığın yayılma hızının yüksek olması mevcut durumun kontrol altına alınmasını güçleştirmiştir (Üstün ve Özçiftçi, 2020). COVID-19’un bulaşıcı ve hızlı yayılım gösteren bir virüs olduğunun kabul edilmesiyle birlikte salgının yayılmasının önüne geçilmesi adına izolasyon ve karantina uygulamaları başlatılmıştır. Ülkemizde koronavirüs tedbirleri kapsamında 21.03.2020 tarihinde 65 yaş üstü vatandaşların sokağa çıkmaları yasaklanmış; bu durumu 20 yaş altı vatandaşların sokağa çıkmalarının yasaklanması takip etmiştir. Bununla birlikte vaka sayılarındaki artışı kontrol altına almak için ilk olarak iki gün daha sonra 50 gün süreyle tam kapanma kararı uygulanmıştır (T.C. İçişleri Bakanlığı, 2020). Alınan bu kapsamlı önlemler tüm sosyal ve kamusal alanlarda uygulanmakla beraber eğitim alanında da değişikliklere gidilmesine sebep olmuştur.

11 Mart 2020 tarihinde Sağlık Bakanlığının yaptığı açıklamanın ardından 16 Mart’tan 30 Mart’a kadar okullar tatil edilmiştir (MEB, 2020d). Eğitime verilen bu arada Nisan ayında yapılması planlanan ara tatilin öne çekilmiş ve 23 Mart 2020 tarihinde uzaktan eğitime başlanacağı duyurulmuştur fakat bakanlığın 25 Mart’ta yaptığı açıklama ile uzaktan eğitim kararı 30 Nisan’a kadar uzatılmıştır. 2019-2020 eğitim-öğretim yılı bahar döneminin uzaktan eğitimle kapatılmasının ardından MEB (2020b) 21 Eylül Pazartesi gününden itibaren aşamalı ve seyreltilmiş olarak örgün eğitime dönüş yapılacağını duyurmuştur. Anasınıfları ve birinci sınıfların okula dönüşüyle başlatılan örgün eğitim sürecine MEB (2020c)’in 20 Kasım Cuma gününden 4 Ocak Pazartesi gününe kadar uzaktan eğitime devam edileceği kararı ile tekrar ara verilmiştir.

15 Şubat 2021 tüm köy okulları ve bağımsız ana okullarını yüz yüze eğitime başlamıştır. 1 Mart 2021 tarihinden itibaren tüm ilkokullar, anaokulları ve özel eğitim sınıfları haftada iki gün yüz yüze eğitime başlamış; ortaöğretim kademesinde yalnızca 12. Sınıflar seyreltilmiş sınıflarda örgün eğitime geçiş yapmıştır (MEB, 2021a). Bakanlığın yaptığı açıklamada bu süreçte çocuğunu okula göndermek istemeyen velilerinin okullara dilekçe vermeleri halinde, öğrencilerin devamsız sayılmayacağı da yer almaktadır. 17 Mayıs 2021 tarihinde bakanlığın yaptığı açıklama ile örgün eğitime bir kez daha ara verilmiş ve resmi-özel tüm eğitim kurumlarında uzaktan eğitim yapılacağı duyurulmuştur (MEB, 2021d). Pandemi süresince Türkiye’de okullar toplam 49 hafta; dünya genelinde ise okullar ortalama 15 hafta kapalı kalmıştır (UNESCO, 2021). Yine UNESCO’nun raporunda COVID-19 pandemisi nedeni ile genelinde tüm eğitim düzeylerinde yaklaşık 6 milyar öğrencinin eğitiminin kesintiye uğradığı belirtilmiştir. Ülkemizde ise 36 milyon 500 bin öğrencinin eğitimi kesintiye uğramıştır (MEB, 2020a).

Salgının yayılmasını engellemeye yönelik alınan önlemler kapsamında örgün eğitime ara verilmesi ile yüz yüze derslerin yerini alan ülke genelinde uygulanan uzaktan eğitim süreci: a) Farklı eğitim kademelerinde görülen okul terki (TEDMEM, 2021b), yaşanan öğrenme kayıpları (Arık ve Ergün, 2020), c) Çocukların iyi olma halindeki olumsuz değişiklikler (Kıyıcı, 2021), d) Uzaktan eğitimin sürecinin yarattığı güçlükler (Salman, 2020), e) Eğitimde fırsat eşitsizlikleri, (Arık ve Ergün, 2020) gibi farklı alt boyut ve büyüklüklerde sorunlar yaratmıştır.

1.1. Problem Durumu

Pandemi nedeniyle okullara ara verilmesiyle birlikte özellikle dezavantajlı grupta yer alan öğrencilerde okul terkinin görülmesi, pandeminin yarattığı sorunların ilk basamağı olarak karşımıza çıkıyor. TEDMEM (2021a)’in verilerine göre okul öncesi dönemdeki öğrencilerin %2,8’i, ilköğretim düzeyi öğrencilerin %0,27’si, ortaöğretim düzeyi öğrencilerin ise %1,48’i okulu terk etme riski altındadır. Bu oranlar her ne kadar küçük görünse de veriler tüm eğitim kademelerinde yer alan öğrencilerin 170 bine yakınının eğitim hayatının risk altında olduğunu söylemektedir. Raporda yer alan veriler her ne kadar olası senaryoları gösteriyor olsa da örgün eğitimden ara vermek ve eğitime uzaktan eğitim ile devam etmek beraberinde okul kültüründen uzaklaşma sorununu da getirmektedir (Sáez-Delgado

vd., 2020; Save The Children, 2020). ILO ve UNICEF (2020) tarafından hazırlanan raporda çocuk işçiliği ile mücadele kapsamında yoksullukta %1’lik bir artış, çocuk işçilikte ise %0,7 puan artış görülmektedir. Öte yandan yaygın işsizlik ve gelir kaybının, ebeveynlerin çocukların eğitim harcamalarında kısıtlamalara gitmesine sebep olabileceği, üzerinde durulması gereken bir diğer durum olarak karşımıza çıkmaktadır.

UNESCO (2020c), eğitime verilen paranın ve uzaktan eğitimin çıktılarından biri olarak öğrenme kayıplarının fark edilmesi ve bu durumun düzeltilmesi için yeni uygulama ve politikaların getirilmesi gerektiğini söylemektedir. Kuhfeld vd. (2020), Amerika’da eğitim gören 5 milyon öğrenci ve 18.972 okulun 2019 ve 2020 başarı çıktılıklarını karşılaştırdıkları araştırmada salgın öncesi sürece kıyasla ciddi bir düşüş yaşandığını belirtmişlerdir. Hollanda’da yürütülen bir araştırmada ise ailelerin ekonomik düzeyinin öğrenme kayıplarıyla doğrudan ilişkili olduğu görülmüştür. Yani düşük sosyo-ekonomik grupta yer alan ailelerde çocuklardaki öğrenme kaybı diğer gruba oranla %60 daha fazladır (Engzell vd., 2020).

Öğrenme kayıplarının yanı sıra öğrencilerin psiko-sosyal iyi olma hali (WHO, 2020b) ve endişe-kaygı düzeyleri (Bray vd., 2021; Thompson vd., 2021) en az öğrenme kayıpları kadar müdahale gerektiren durumlardır. Okul kültüründen ve akranlarından uzak kalmanın yanı sıra karantina sürecinin, öğrencilerin stres ve kaygı düzeylerini arttırdığını belirten Bozkurt vd. (2020) aile veya yakın çevresinden bireyleri kaybetmiş veya kaybetme riski olan çocuklarda travma yaşanmasının olağan olduğunu belirtmektedir.

Dünya Gıda Programı’nın yayımladığı veriler incelendiğinde küresel çapta 370 milyon öğrencinin okulların kapanması ve uzaktan eğitime geçilmesiyle okul yemeğinden mahrum kaldığı görülmektedir (WFP, 2021). Düşük sosyo-ekonomik grupta yer alan çocuklar için okul yemeğinin günlük beslenme ihtiyacının önemli bir bölümünü karşıladığı düşünülürse krizin çocuklara yönelik hasarının eğitimle sınırlı kalmadığı söylenebilir. Ayrıca öğrenciler eğitime ara verilmesiyle okullarda sunulan sağlık hizmetleri ve yaygın aşılama durumlarından da mahrum kalmaktadır (UNESCO, 2020a). Bu bağlamda pandemi süreci bizlere okulların yalnızca akademik başarı ve sosyal gelişim olanakları sunmadığını bir kez daha hatırlatmaktadır.

Uzaktan eğitime geçişin ani ve öngörülemez bir hamle olmasından dolayı öğrencilerin gereksinimleri ve sisteme uygun altyapının hazırlanması konularında

yeterli değerlendirme de yapılamamıştır (Iyer vd., 2020). Çünkü tüm eğitim kurumlarının uzaktan eğitime geçişi, uzaktan eğitime yönelik olumsuz yargıların olduğu hem eğitimcilerin hem de öğrencilerin ilk defa deneyimlediği bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır. UNESCO (2021)'in verilerine göre uzaktan eğitim, ilkökul seviyesinde diğer eğitim kademelerinde olduğundan daha zorlayıcı bir durumdur. Çünkü çocuğun normal yaşantı sürecindeki ve eğitimindeki kesinti ve değişikliklerin öğrenmeyi olumsuz etkilemektedir (Vogel ve Schwabe, 2016). Çocukların yaşantılarında gelişen stres ve psiko-sosyal bozuklukların üst düzey düşünme becerilerini olumsuz etkilediği bilinmektedir (Diamond, 2013). Uzaktan eğitimin sınırlılıklardan bir diğeri de öğretmenlerin uzaktan eğitime yabancı olmaları ve hazırlıksız yakalanmalarıdır (Portillo vd., 2020). Bu faktörler bir araya geldiğinde öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerinin değişen eğitim şeklinin verimliliğine etkisi konusunda bizlere ipucu vermektedir.

Uzaktan eğitim sistemiyle birlikte eğitimde fırsat eşitsizliğinin bir kez daha karşımıza çıktığı görülmektedir (Kim, Dundas, vd., 2021). Çünkü uzaktan eğitimin bu denli yaygın ve ani uygulanmaya başlanması güvenli ve kesintisiz internetin olmaması, internete erişim sağlayacak cihaz eksikliği gibi sorunları ortaya çıkarmıştır (Arık ve Ergün, 2020; Manca ve Delfino, 2021). Ayrıca OECD (2021) Türkiye'de dezavantajlı gruplarda yer alan öğrencilerin %31 oranında derslere katılımda internet ve bilgisayara erişimi olduğunu, avantajlı gruplarda bu oranın %83 olduğunu söylemektedir. OECD ülkelerinin ortalamasında ise dezavantajlı gruplar ve avantajlı gruplar için bu oranlar sırasıyla %79 ve %84'tür.

Bu kısıtlar Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü tarafından tasarlanan Eğitim Bilişim Ağı (EBA) ve EBA TV gibi televizyondan yayın yapan eğitim platformları ile kontrol altına alınmaya çalışılmıştır. Ayrıca internet erişimine yönelik engelleri kaldırmak üzeri GSM operatörleri ile yapılan anlaşma ile EBA'ya yönelik ücretsiz internet erişimi imkânı sağlanmıştır. Bu portal aracılığı ile MEB; 8. Sınıf ve 12.Sınıf öğrencileri için sınava hazırlık sürecine yönelik canlı ders videoları ve etkileşimli kurs imkanları da sunmaktadır.

COVID-19 sürecinde uygulanan uzaktan eğitimin ardından 15 Şubat 2021 tarihinde kademeli olarak örgün eğitime geçilmiştir. MEB (2021a) tarafından duyurulan örgün eğitime geçiş süreci köy okulları ve bağımsız anaokullarının seyretilmiş sınıflarda haftada iki gün hibrit eğitim ile başlanacağı duyurulmuştur.

Öğrencilerin bir arada olmalarından kaynaklı riskleri ortadan kaldırmak amacıyla tüm okullarda uygulanmak üzere MEB (2021c) pandemi kuralları yayımlanmıştır.

Okulların belirli kademelerde tekrar açılması ve mesafeli örgün eğitime başlanması öğrenciler için farklı bir deneyim olarak daha karşımıza çıkmaktadır. Alınan önlemler kapsamında sıralar ve bireyler arası mesafe, arttırılmış vücut ve solunun hijyeni, maske kullanımı, yeniden düzenlenmiş oturma düzeni, ders ve teneffüs sürelerindeki değişiklikler küçük yaş grubu çocuklar için uyum sağlanmasının daha güç olduğu durumlardır (WHO, 2020a). Eğitim Reformu girişimi (2020)'nin verilerine göre ilköğretim kademesinde derslik başına düşen öğrenci sayısı özel ilkokullarda 9; resmi ilkokullarda 22'dir. Veriler her ne kadar mesafeli eğitim için olumlu görünse de farklı coğrafi bölge ve nüfus yoğunluklarında derslik başına düşen öğrenci sayısının farklılık göstereceği kabul edilmektedir.

Literatür incelendiğinde pandemi sürecinde ilkokul öğrencilerinin eğitim deneyimlerini, duygu ve düşüncelerini, endişe ve kaygı durumlarını ele alan çalışmalara rastlanmış ve araştırma kapsamında ilgili çalışmalara atıf verilmiştir. Fakat bu süreçte öğrencilerin yaşantılarının bir bütün olarak ele alınması gerektiği çünkü süreci etkileyen/süreçten etkilenen tüm alt boyutların birbiri ile doğrudan veya dolaylı olarak ilişkili olduğu düşünülmektedir.

1.2. Önem

Örgün ve uzaktan eğitim süreçlerine ait yaşanan bu değişimler, ilkokul öğrencileri için yeni bir okul deneyimi oluşturmaktadır. Bahsedilen okul deneyimi, öğrencilerin okula yönelik algılarını, akademik başarılarını, akranlarıyla ve öğretmenleriyle olan iletişim süreçlerini etkileyebilecek niteliktedir. Bu bağlamda ilkokul öğrencilerinin yeni normal sürecinde okul algılarını ve bu algıları etkileyen unsurları, eğitim-öğretim sürecine ilişkin deneyimlerini ve sosyal deneyimlerini keşfetmenin önemli olduğu düşünülmektedir. Bu tez çalışmasının:

Öğrenci velileri için,

- Pandemi sürecinde öğrencilerin deneyim, duygu ve düşüncelerini keşfetmeleri,
- Eğitim sürecine destek ve katkı bakımından okul ile iş birliği sağlanması,

Okul yöneticileri için,

- Öğrencinin iyi olma hali ve endişe ve kaygı durumlarının tespiti ve rehberlik hizmetlerinin bu yönde geliştirip iyileştirilmesi,
- Personel ve öğrencilerin pandemi kuralları ve gereklilikleri konusunda eğitimi ve bilgilendirilmesi
- Okulun fiziki şartlarının pandemi gerekliliklerine göre iyileştirilmesi,

Politika yapıcılar için,

- Alınan önlemler kapsamında eğitim şekli ve müfredat oluştururken öğrencilerin fiziksel ve ruhsal sağlığının gözetilmesi,
- Uzaktan eğitimin çıktılarının değerlendirilmesi ve eğitim hedeflerinin akademik başarıyı artırma ve iyileştirmeye yönelik önlemler alınması bakımından önem arz ettiği düşünülmektedir.

1.3. Amaç

Bu durum çalışmasının amacı ilkokul öğrencilerinin COVID-19 sürecindeki eğitim deneyimlerini ve sürece ilişkin duygu-düşüncelerini derinlemesine incelemektir. Bu amaç doğrultusunda 2020-2021 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde, Hatay ilinde yer alan bir köy ilkokulunda¹ eğitim gören ilkokul öğrencileri ve sınıf öğretmenleri ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelere ek olarak katılımsız gözlemler yapılarak öğrencilerin eğitim deneyimleri anlamlandırılmaya çalışılmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıda yer alan alt amaçlar oluşturulmuş ve veri toplama araçlarında yer alan sorular bu amaç ve alt amaçlar dikkate alınarak oluşturulmuştur.

- İlkokul öğrencilerinin COVID-19 pandemisine yönelik algılarını keşfetmek,
- Uzaktan eğitim sürecine yönelik deneyimlerini ve duygu-düşüncelerini keşfetmek,
- Pandemi döneminde örgün eğitim sürecine yönelik deneyimlerini ve sürece dair duygu-düşüncelerini keşfetmek,
- COVID-19 pandemisine yönelik okullarda alınan önlemleri yönelik görüşlerini keşfetmek.

---

¹ Araştırmanın yürütüldüğü ilin büyük şehir belediyesi olmasından dolayı veri toplanan okul, mahalle kapsamında yer almakta fakat nitelik bakımından köy okulu olarak değerlendirilmektedir.

1.4. Varsayımlar

Araştırma verilerinin toplandığı süre boyunca katılımcı sınıf öğretmenlerinin ve öğrencilerin kendilerine yöneltilen sorulara içtenlikle yanıt verdikleri varsayılmaktadır.

1.5. Çalışmanın Kapsamı ve Sınırlandırılması

Bu araştırmanın kapsamı Hatay ilinde yer alan bir köy okulunda görev yapan sınıf öğretmenleri ve aynı okulda eğitim gören ilkokul öğrencileri ile sınırlandırılmıştır. Araştırmanın yürütüldüğü eğitim öğretim yılı/dönemi 2020-2021 eğitim öğretim yılı bahar dönemi ile sınırlıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1.COVID-19 Pandemisi ve Etkileri

Tüm dünyayı kısa sürede etkisi altına alan Yeni Tip Koronavirüs, bulaşıcı ve ölümcül bir hastalık olarak kayıtlara geçtiği 11 Mart 2020 tarihinde, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından uluslararası halk sağlığını tehdit eden bir pandemi olarak ilan edildi (WHO, 2020b). COVID-19 pandemisi küresel çapta siyasi, ekonomik, sosyal ve psikolojik etkiler yaratmış ve bu etkilerin halen devam ettiği görülmektedir. Özellikle ulaşım, turizm, eğitim gibi hizmete yönelik faaliyet veren sektörlerde pandemi temelli aksaklıklar görülürken, tıbbi malzeme ve hijyen ürünleri üretimi, e-ticaret ve e-öğrenme gibi alanlarda ciddi artış görülmektedir (Balcı ve Çetin, 2020). Koronavirüs önlemleri kapsamında İzolasyon ve tam kapanma tedbirlerinin uygulanması, eğitime ara verilmesi, toplu ibadet yerlerinin hizmete kapanması, alışveriş merkezleri ve restoran gibi topluma açık alanların kullanımına kısıtlama getirilmesi pandeminin sosyal hayata etkileri olarak karşımıza çıkmaktadır (Güngör, 2020).

Pandeminin hizmet sektörleri ve kurumlar bağlamında etkilerinin yanı sıra bireyler üzerinde de yıkıcı etkiler yarattığı görülmektedir. Pandemi sürecinde uygulanan izolasyon ve karantina uygulamaları, yanlış ve yetersiz bilgilendirme, enfekte olma endişesi ve ekonomik kayıplar gibi durumlar bireyde stres ve depresyon belirtilerinin artmasına sebep olmaktadır (Kaya, 2020; Selamzade vd., 2020; S. Yıldırım, 2020). COVID-19'un bireyler üzerinde etkilerini incelemeye yönelik yürütülen bir araştırmada 520 katılımcının görüşleri alınmış ve katılımcıların %84,9'unun kişisel hijyene verdikleri önemin arttığı; %97,1'inin kalabalık ortamlarda bulunmaktan kaçındığı ve %75,8'inin haber alma merakının arttığı görülmüştür (Karataş, 2020). Erdoğan vd. (2020) tarafından 18-65 yaş aralığında 1026 katılımcıyla yürütülen araştırmada dört katılımcıdan birinde anksiyete semptomlarının olduğu; anksiyete semptomlarının cinsiyete göre farklılık gösterdiği, kadınlarda erkeklere oranla daha yüksek olumsuz duygu durumlarına rastlandığı görülmüştür. Ayrıca Yıldırım (2020)'ın pandeminin sosyal ve psikolojik etkileri

üzerine yürüttüğü araştırmada samimiyet göstergesi olarak kabul edilen tokalaşma ve sarılmanın anlamını yitirdiği, bireylerin taşıdığı kaygı düzeyinin büyüklüğünün sosyalleşme ihtiyacının zaman zaman önüne geçtiği bulgusuna rastlanmıştır.

2.2. Eğitime Etkileri

COVID-19 salgınının etkilerini azaltmak ve yayılmasını önlemek amacıyla alınan bir dizi önlemin başında eğitim müdahaleleri gelmektedir. Salgının görüldüğü ülkelerde alınan önlemler kapsamında öncelikle eğitime geçici süre ile ara verilmiştir. Ülkemizde 16 Mart 2020 tarihinden itibaren örgün eğitime geçici süreyle ara verilmiş, ve bu arayla birlikte 36 milyon 500 bin öğrencinin eğitimi kesintiye uğramıştır (MEB, 2020a). Küresel boyutta bu rakam 1,6 milyardır (UNESCO, 2020b). Verilen bu aranın ardından 23 Mart 2020’de uzaktan eğitime geçilmiş ve bakanlık okulların 30 Nisan’a kadar kapalı kalacağını açıklamıştır. Fakat koronavirüs önlemleri kapsamında uygulanan 50 gün süreyle tam kapanma kararıyla birlikte 2019-2020 eğitim öğretim yılı bahar döneminin uzaktan eğitimle kapatılmıştır.

MEB (2020b) 21 Eylül 2020’de kademeli olarak örgün eğitime geçileceğini duyurmuştur. Anasınıfları ile birinci sınıfları kapsayan örgün eğitim, bakanlığın 20 Kasım 2020 tarihinden 4 Ocak 2021 tarihine kadar uzaktan eğitime geçilmesine ilişkin kararıyla bir kez daha yarıda kalmıştır. Sömestr tatilinin ardından 15 Şubat 2021 tarihinde köy okullarının tüm kademelerinin ve özel anaokullarının örgün eğitime geçişi kararlaştırılmıştır (MEB, 2021a). 1 Mart’tan itibaren seyreltilmiş sınıflarda eğitim ve hibrit eğitim uygulamaları ile ilkokullar, ilkokulların bünyesindeki anasınıfları ile özel eğitim sınıfları ve 12. sınıflar yüz yüze eğitime başlamıştır.

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından kademeli örgün eğitime geçiş sürecinde çocuklarını okula göndermek istemeyen velilere yönelik, okul idaresine dilekçe verdikleri takdirde devamsız görünmeksizin çocuklarının evde eğitim alabileceğine ilişkin açıklama yapılmıştır. 17 Mayıs 2021 tarihinde ise artan vaka sayılarının kontrol altına alınabilmesi için tüm eğitim kurumlarında tekrar uzaktan eğitime geçilme kararı alınmıştır (MEB, 2021d).

Pandeminin görüldüğü ülkelerde yayılma riskini azaltmaya yönelik örgün eğitime ara verilmesi ve eğitim sistemindeki ani değişiklikler öğrencilerin eğitimden ve okul kültüründen uzaklaşmalarına neden olmuştur (Sáez-Delgado vd., 2020).

Alban Conto vd.(2021) okul terkinin, COVID-19 krizinin yarattığı sorunlardan biri olarak küresel çapta yaygınlaşması beklenen bir durum olduğunu belirtmektedir. Save The Children (2020) pandemi döneminde çocukları normal okul ve rutininden uzaklaşmış, unutulmuş bir grup olarak tanımlamıştır. Pandemi krizinin öğrenciler üzerindeki etkilerini araştıran raporlar incelendiğinde öğrenciler arasındaki okuldaki ayrışmaların düşük sosyo-ekonomik gruplarda daha fazla olması beklendiği görülmektedir (UNESCO, 2020b). Yıldız ve Akar, Vural (2020) çocuklarda görülen okul terki durumlarına gerekçe olarak ekonomik sebepleri, okulların kapalı olmasının yarattığı öğrenme kayıplarını, hastalık bulaşma korkusunu kız çocuklarında görülen erken yaşta evlilikleri göstermektedir. Ayrıca uzaktan eğitimin verimli olmadığı durumların okullar yeniden açıldığında dahi öğrencilerin eğitimden uzaklaşmasına sebep olabileceğini belirtmektedir.

2.2.1.Öğrenme Kayıpları

Öğrencilerin eğitim süreçlerinde oluşan uzun vadeli boşluklar veya aralar nedeniyle özel veya genel bilgi-beceri kayıpları ve akademik gerilemeleri bireyde öğrenme kaybı olarak tanımlanır (EdGlossary, 2013). Pandemi sürecinde eğitime verilen aranın ardından öğrencilerin öğrenme kayıplarına ilişkin Amerika’da yürütülen bir çalışmada katılımcıların aynı sınıf düzeyinde akranlarının normal bir dönemde öğreneceği matematik konularının yalnızca %67’sini öğrendiği; okuma ve okuduğunu anlamada bu oranın %87 olduğu görülmüştür. Bu oranlar ortalama olarak matematikte üç aylık, okuma ve okuduğunu anlamada da bir buçuk aylık bir gerileme olduğunu göstermektedir (Dorn vd., 2021). Düşük sosyoekonomik düzeyde yer alan okulların başarı karneleri, yüksek sosyo-ekonomik düzeyde yer alan okullara kıyasla pandemi sürecinde daha fazla düşüş göstermiştir.

Öğrencilerin son beş yıldaki sınav başarılarının karşılaştırıldığı bir araştırmada pandemi sürecinde öğrencilerin başarı seviyelerinde ciddi bir düşüş olduğuna rastlanmıştır. Aynı araştırmada yaşanan bu düşüşün dezavantajlı bölgelerde yer alan okullarda daha fazla olduğu bulgusu da elde edilmiştir (Maldonado ve De Witte, 2021). Çocuklarda yaşanan öğrenme kayıplarını ele alan başka bir çalışmada eğitim seviyesi düşük ailelerde daha fazla olduğu görülmüştür (Engzell vd., 2020). World Bank 157 ülkeden elde edilen verileri analiz ederek pandemi kriziyle birlikte küresel çapta okullaşma oranının ve öğrenme düzeyinin düşüş göstereceğini

söylemektedir. COVID-19' yıllık 0,3 ila 0,9 oranında öğrenme kaybına yol açacağını ve öğrencilerin yaşamları boyunca elde ettikleri etkili temel eğitim süresini 7,9 yıldan 7,0 ila 7,6 yıla indirebileceğini belirtmektedir (Azevedo vd., 2020).

Ulusal çapta literatür incelendiğinde pandemi sürecinde yaşanan öğrenme kayıplarını doğrudan ele alan araştırmalara az rastlanmıştır, konuya ilişkin yalnızca bir araştırma incelenmiştir. Pandemi sürecinde öğrencilerde görülen öğrenme kayıplarının telafisine yönelik öğretmen görüşlerini değerlendiren Baysal ve Ocak (2021), farklı branşlardan 50 öğretmen ile görüşmeler yapmıştır. Öğrencilerde daha çok türkçe, matematik, fen bilimleri, fizik, kimya ve ingilizce derslerine yönelik öğrenme kayıpları gözlemlendiği belirtilmiştir; öğretmenler, okuma faaliyetlerinin artırılmasının, veli iş birliğinin güçlendirilmesinin ve dönem tekrarı yapılmasının yaşanan öğrenme kayıplarını telafi edebileceği yönünde görüş bildirmişlerdir. Baz (2021) uzaktan eğitim sürecinde çevrimiçi öğrenme fırsatlarına erişimin güç olmasının ve bu süreçte öğrencilerin eğitim faaliyetlerinin desteklenmemesinin öğrenme kayıplarını derinleştirdiğini ifade etmiştir.

2.2.2. Pandemi Sürecinde Çocukların İyi Olma Hali

UNICEF çocuğun iyi olma halini, yaşam kalitesi ve memnuniyetini önceleyen, çocuğun yeterlilik ve imkanlarını arttırmayı hedefleyen bir yaklaşım olarak tanımlamaktadır (UNICEF, 2014). COVID-19'un öğrenciler üzerindeki etkilerini inceleyen çalışmaların bazıları: öğrencilerde pandemi öncesine kıyasla pandemi sürecinde daha düşük iyi olma halini işaret eden yüksek depresyon, anksiyete ve kaygı düzeyi bulgularına rastlanmıştır (Babb vd., 2021; Çaykuş ve Mutlu, Çaykuş, 2020; Fotheringham vd., 2021; Kim, Oxley, vd., 2021; Li vd., 2020). COVID-19 pandemisi yetişkinlerde yarattığı hasarların yanı sıra öğrencilerin psikolojik sağlığını büyük ölçüde olumsuz etkilemiştir (WHO, 2020b; Xie vd., 2020; Zhang vd., 2020) ve hali hazırda ruh sağlığı ile ilgili sorun yaşayan bazı öğrencilerin, okul ortamını sorunlarla başa çıkma yöntemi olarak gördükleri; okullardan uzak kalmalarının yaşanan semptomların yenilenmesine sebep olabileceği düşünülmektedir (Lee, 2020). COVID-19'un hayatımıza girmesiyle birlikte çocuklarda kaygı, depresyon, öfke gibi olumsuz duyguların artış gösterdiği, inanç, yaşam doyumu, sürecin iyileşeceğine dair umut gibi olumlu duygularının azaldığı görülmektedir (Li vd., 2020; Xiang vd., 2020).

Pandeminin öğrenciler üzerinde etkilerinin incelendiği bir raporda okulları 1-4 hafta arası kapalı kalan çocukların %62'sinde olumsuz duygular artış gösterirken, 17-19 hafta arası kapalı kalan okullarda eğitim gören çocuklarda olumsuz duyguların %96 oranında artış gösterdiği belirtilmiştir (Wagner, 2021). Ekiz vd. (2020) 47 ilden 1050 kişi ile yaptığı araştırmada COVID-19'un bireylerde anksiyete düzeyinde artış olduğu gözlemlenmiştir. Pandemiden dolayı depresyon, stres uykusuzluk, endişe korku gibi olumsuz duyguların arttığı ve günlük rutinlerinin değiştiği bulgularının elde edildiği bir diğer çalışma da, Çiçek vd. (2020) tarafından yürütülmüştür.

Kim vd. (2021) pandemi krizinin aşılması, sürecin kontrol altına alınmasına yönelik önlemlerin uygulanmasına ve bu süreçte çocukların fiziksel sağlığının korunmasına odaklanılırken öğrencilerin psikolojik olarak iyi olma halinin göz ardı edildiğini belirtmiştir. Küçük yaş grubunda yer alan çocukların COVID-19'u ölümle doğrudan ilişkilendirdiğini ve bu düşüncenin kaygı ve stres düzeyindeki artışa sebep olduğunu görülmektedir (Fotheringham vd., 2021). Pandemi sürecinde çocuklarda görülen kaygı ve endişe durumunu cinsiyete göre farklılık gösterdiği görülmüştür. Kız öğrencilerde görülen endişe ve kaygı düzeyinin erkek öğrencilere kıyasla daha fazla olduğu söylenebilir (Acar vd., 2020; Kara, 2020).

Pandemi sürecinde çocukların psikolojik dayanıklılığının artırılması ve iyi olma halinin güçlendirilmesine yönelik öneriler sunan Çaykuş ve Mutlu, Çaykuş (2020) ailelerin: a) güvenlik ve aidiyet duygularını pekiştirme, b) bilgilendirme, c) günlük rutinler oluşturma, d) çocuk ile paylaşımda bulunma, e) esnek ve kabul edici olmaları konularına eğilmeleri gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca öğrencilere yönelik öğretmenlerin: a) işbirliği yapma, b) yönlendirme ve c) bilgilendirme konusunda daha dikkatli olmaları gerektiği; rehberlik hizmetlerinin ise a) çocukları tanıma ve ihtiyaçlarını belirleme, b) güven ilişkisi oluşturma, c) teşvik edici-cesaretlendirici olma, d) risk altında olan sosyal destek kaynaklarını tespit etme ve aktif hale getirme, e) başa çıkma ve problem çözme becerilerini pekiştirme bağlamlarında ilerletilmesi gerektiği belirtilmiştir (Çaykuş ve Mutlu, Çaykuş, 2020).

2.2.3. Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitim ve Getirileri

Eğitime verilen aranın ardından eğitim faaliyetlerinin daha fazla kesintiye uğramaması adına ülkemizde 2019-2020 bahar döneminde tüm eğitim kademelerinde uzaktan eğitim kararı alınmıştır. Uzaktan eğitim sistemi; geleneksel eğitim den farklı

olarak öğretmen ve öğrencinin aynı mekânda olma zorunluluğunun olmadığı, farklı zaman ve içeriklerin ortak bir bağlamda bir araya geldiği bir eğitim sistemi olarak tanımlanabilir (Elitaş ve Devran, 2017; Nicholson, 2002). Uzaktan eğitimin verimli ve sağlıklı bir şekilde yapılabilmesi için a) 40 ile 50 katılımcıyla oturum düzenlenebilmesi, b) çevrimiçi ortamın öğrencilerin tartışabileceği ve görüşlerini bildirebileceği, c) internet alt yapısının kesintisiz olduğu, d) alternatif çevrimiçi platformların olduğu, e) içeriklerin kayıt altına alınabildiği, f) öğrencilerin anlık geri bildirim alabildiği ve ödevlendirilebildiği bir sisteme ihtiyaç vardır (Basilaia vd., 2020). Ayrıca uzaktan eğitim ulaşım masraflarının ortadan kalktığı, bir arada olunmasının gerekliliği olan okul ve bina maliyetinin ortadan kalktığı, öğrenme sürecinin esnek ve geniş zamana yayılabildiği bir eğitim yöntemidir (Dhawan, 2020).

Kriz anında eğitim hizmetlerinin sürdürülebilmesi için kilit unsur niteliği taşıyan uzaktan eğitim, ülkemizde Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü tarafından tasarlanan Eğitim Bilişim Ağı (EBA) ve ulusal televizyon kanalı (TRT) üzerinden yürütülmektedir. EBA; müfredata uygun video, belge ve e-kitaplar ve testler gibi çeşitli envanterlerin bulunduğu, öğretmen ve öğrencinin etkileşim halinde kalabilmesine imkân sağlayan değerlendirme görevleri atanabildiği bir platformdur. 30 Nisan 2020’den bu yana platform üzerine canlı ders uygulamaları eklenmiştir. Ayrıca internet erişimine yönelik engelleri kaldırmak üzeri GSM operatörleri ile yapılan anlaşma ile EBA’ya yönelik ücretsiz internet erişimi imkânı sağlanmıştır.

Uzaktan eğitim kararı ile her ne kadar uygulanması elzem olan sosyal mesafe ve güvenli eğitim imkanı sağlanmaya çalışılmış olsa da öğrencilerin uzaktan eğitime adapte olmakta güçlük yaşadığı ve yüksek kaygı düzeyi taşıdığı görülmüştür (Lepp vd., 2021). Bozkurt, Aras ve Sharma, Ramesh (2020), pandemi sürecinde gerekli görülen eğitim uygulamasının “acil uzaktan eğitim” olarak nitelendirilmesi gerektiğini çünkü uzaktan eğitimin bu denli kitlesel kullanımı için yeterli altyapı ve donanımına sahip olunmadığını belirtmektedir. Eğitim sisteminde uygulanan bu ani değişimde çevrimiçi öğrenmenin ülke çapında olmasına imkân sağlayacak yeterli altyapı olmadığı görülmektedir. Ülkemizdeki öğrencilerin sadece %63’ünün evinde internet bağlantısı, %66’sının bilgisayar veya tableti bulunduğu; %64’ü acil uzaktan eğitimlerini bilgisayar veya tabletlerinden; %32’si akıllı telefonlarından sürdürdüklerini; %23’ü ise uzaktan eğitimlerini sürdüremediklerini belirtmeleri uzaktan eğitim süreciyle birlikte pandeminin yanı sıra “dijital bölünme”nin de ne denli büyük bir sorun olduğu gerçeğini bize hatırlatmaktadır (Karadağ ve Yucel,

2020). Literatürde yer alan çalışmalar incelendiğinde, öğrencilerin derslere katılacak yeterli ekipmana ve bağlantı altyapısına sahip olmamalarından kaynaklı eğitimde fırsat eşitsizliklerinin uzaktan eğitimin verimliliğini etkileyen faktörlerden biri olarak görüldüğü söylenebilir (Demirtaş ve Kavuk, 2021; Sánchez Amate vd., 2021; Ullah ve Ali, 2021; Yıldız ve Akar, Vural, 2020). Pandemiden etkilenen tüm ülkelerde uygulamaya konan acil uzaktan eğitim tüm olumsuz çıktılarından yanı sıra ülkelerin teknolojik yeterlilik düzeylerinin ölçülmesi ve gelecekte yinelenebilecek kriz durumlarında devreye sokulmak üzere geliştirilmesi adına bir fırsat yaratmıştır. Bir bakıma E-öğrenme COVID-19 döneminde alternatif bir öğretim yöntemi haline gelmiştir.

2.2.3.1 Öğrencilerin Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitime Dair Duygu, Düşünce ve Algıları

COVID-19'un hayatımıza girmesiyle ilk kez küresel çapta bu kadar yaygınlaşan uzaktan eğitim öğrenciler için farklı ve yeni bir deneyim oluşturmuştur. Bu bakımdan bu eğitim modeline yönelik öğrencilerin görüşleri sürecin nasıl ilerlediğine dair bizlere ipuçları vermektedir. Palau vd. (2021), Berkant ve Özdoğan (2020) ve Alipio (2020)'in yürüttüğü araştırmalardan elde edilen bulgular, ilköğretim düzeyinde öğrencilerin süreç boyunca daha fazla zorlandığı, duygusal güçlük yaşadığı ve öğretmenler ile aralarında dijital bir uçurum olduğu yönündedir.

Pınar ve Akgül (2020)'ün yürüttüğü çalışmada pandemi sürecinde uzaktan eğitime dair öğrenci görüşleri uygulamalı derslerin yeterince verimli işlenemediği yönündedir. Ve katılımcıların büyük çoğunluğu örgün eğitimi tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Uygulamalı derslerin uzaktan eğitimde yürütülmesine ilişkin olumsuz görüşlerin elde edildiği bir diğer araştırma Kahraman (2020) tarafından yürütülmüştür. Katılımcılar uzaktan eğitim sürecinde uygulamalı derslerde gerekli olan ders içi materyalleri temin etmekte güçlük yaşadıklarını ve uygulamalı derslerin gerektirdiği bazı becerileri geliştiremediklerini belirtmişlerdir. Başaran (2020), Kim vd. (2021), Manca ve Delfido (2021)'nin uzaktan eğitimin verimliliğine ilişkin yürüttükleri araştırmalarda elde edilen olumsuz görüşlerin ortak sebepleri arasında yetersiz teknolojik donanımın olduğu görülmektedir.

Doğrükök (2020)'ün ilköğretim öğrencilerinin uzaktan eğitim algılarına yönelik yürüttüğü çalışmada devlet okullarında eğitim gören öğrencilerin özel okullarda

eğitim gören öğrencilere kıyasla daha olumlu görüşlere sahip olduğu bulgusuna rastlanmıştır. Çalışmada çevrimiçi derslere katılım için gerekli donanımına sahip olan öğrencilerin ise olmayanlara kıyasla daha olumlu görüşlere sahip olduğu görülmüştür. Bununla beraber öğrencilerin büyük çoğunluğu uzaktan eğitimde arkadaşları ile fiziksel olarak aynı ortamda bulunamamalarını sürecin olumsuz yanlarından biri olarak belirtmişlerdir.

Keskin ve Özer (2020) ve Khasawneh (2021)'in COVID-19 sürecinde web tabanlı öğrenime ilişkin öğrenci görüşlerinin değerlendirildiği araştırmalarında uzaktan eğitimin örgün eğitim kadar verimli olmadığı fakat bireysel öğrenmeyi olumlu etkilediği, özgür öğrenme ortamı yarattığı, ve özgüven duygusunu pekiştirdiği bulgularına rastlanmaktadır. Bu durum Göktaş ve Kayri (2005)'nin çevrimiçi öğrenme ortamının avantajlarına yönelik grup içi öğrenme ortamının baskısını ortadan kaldırması ve bireysel öğrenmeyi motive etmesine yardımcı olması görüşleriyle açıklanabilir. Akyıldız ve Yurtbakan (2020) tarafından ilköğretim öğrencileri, sınıf öğretmenleri ve velilerin uzaktan eğitime ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla yürütülen çalışmada öğrenciler; uzaktan eğitime kıyasla örgün eğitimde öğretmenleri ile iletişiminin daha iyi olduğunu ve geri bildirimlerin daha sağlıklı olduğunu belirtmişlerdir.

2.2.3.2. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Dair Düşünce ve Deneyimleri

Uzaktan eğitimin çıktıları olarak görülen verimlilik hususu, öğretmenlerin yeterliliklerine ilişkin araştırmalar yürütülmesine kapı aralamıştır ve bu süreçte öğretmenler, eğitimde sürekliliği sağlayabilmek adına yeni stratejiler uygulamak zorunda kalmıştır.

OECD (2020) öğrencilerin uzaktan eğitimdeki başarısının öğretmenleri ile yakın ilişkiler kurmasıyla ilişkili olduğunu tespit etmiştir. Mankki (2021), pandemi krizinde öğrencinin krizle baş edebilmesi ve endişe durumunun kontrol altına alınabilmesi için öğretmen ve öğrenci arasındaki iletişimin ilköğretim düzeyinde daha fazla olması gerektiğini savunmuştur. Uzaktan eğitim sürecine dair öğretmen yeterliliklerine ilişkin araştırmalar (Ali, 2020; Ferguson vd., 2021; Moorhouse ve Wong, 2021), öğretmenlerin teknoloji kullanımına yönelik yeterlilikleri konusunda öz eleştiride bulunduklarını ve kendilerini geliştirmeleri gerektiğini düşündüklerini ortaya koymuştur. Çünkü öğretmenlerin teknolojiyi kullanmadaki yetkinliği, uzaktan

eğitimi daha iyi idare etmelerine imkan sağlamaktadır (Brown vd., 2021). in’de Yang ve Yuan (2021) tarafından ve Finlandiya’da Mankki (2021) tarafından yrtlen araştırmalarda yeterli donanımsal alt yapının yanı sıra ğretmen teknoloji okur yazarlığı ve teknolojiyi verimli kullanabilme yetkinliklerinin uzaktan eğitimin başarısını arttırdığı yönünde bulgulara rastlanmıştır. Uzaktan eğitimde uygulamalı derslerin verimliliğine ilişkin literatür, evrimii ğretim yönteminin uygulamalı derslerin işlenişini kısıtladığını göstermektedir (Varea ve Gonzlez-Calvo, 2021). Esentürk vd. (2021) beden eğitimi dersi bağlamında öğretmenler ile yürüttüğü araştırmada uzaktan eğitim yönteminin yetersiz kaldığını ortaya koymuştur. Uygulamalı derslerin verimliliğine ilişkin Cuenca (2021) ve Coulter (2021)’ın beden eğitimi öğretmenleri ile yaptıkları görüşmelerde elde ettikleri bulgular da Esentürk (2020)’n araştırmasında elde edilen bulgularla benzerlik göstermektedir. Kalloo vd. (2020)’un 500 öğretmenle yaptığı görüşmelerden elde ettiği bulgular ğretmen yetiştirme programlarının, teknolojik yeterlilikler göz önünde bulundurularak iyileştirilmesi ve yeniden şekillendirilmesi gerektiğini söylüyor. Thaheem vd. (2021) tarafından yrtlen çalışmada öğretmenler, evrimii eğitimin desteklenmesi gerektiğini, örgün eğitim ile harmanlandığında daha yüksek oranda başarı elde edileceğini, ayrıca eğitim modellerinde çeşitliliğe gidilmesi açısından -yapılan iyileştirmelerle- yeni yöntemler için fırsat niteliği taşıdığı belirtmişlerdir. Konuya ilişkin yrtlen bir diğer araştırma sınıf ğretmenlerinin teknoloji kullanımına yönelik beceri ve yetenekleri bağlamında uzaktan eğitim sürecin zorluğunu ele almaktadır (Winter vd., 2021). Uzaktan eğitim hakkında ğretmen görüşlerini inceleyen Balaman ve Hanbay, Tiryaki (2020) ve Berkant ve zdoğan (2020) uzaktan eğitimde lme ve değerlendirme yapmanın, örgün eğitime kıyasla daha güç olduğu bulgusunu elde etmişlerdir. Beattie vd. (2021)’nin öğretmenler ile yaptığı görüşmelerde elde ettiği bulgular da uzaktan eğitimde lme ve değerlendirmenin güç olduğu yönündedir.

2.2.3.3. Uzaktan Eğitimde Aile Faktörü ve Veli İş Birliği

Veli iş birliğinin uzaktan eğitimde ğrenci başarısını etkileyen en önemli noktalardan biri olduğunu savunan Spear vd. (2021) bu süreçte velilerin de bilinç düzeyinin arttırılması gerektiğini vurgulamıştır. Yapılan araştırmalar, ailelerin sürece dahil olmalarının önünde engel teşkil eden durumların kaynak ve bilgi eksikliği

(Fernández Sánchez vd., 2021) ve tıpkı öğrenciler gibi velilerin de sürecin yönetilmesine ilişkin taşıdığı endişe ve korku olduğunu göstermektedir (Flynn vd., 2021). Ailelerin uzaktan eğitim sürecinde okul-öğretmen ile iş birliği halinde olmasını etkileyen bir diğer faktör ailelerin sosyo-ekonomik düzeyleridir. Literatürden elde edilen bulgular yüksek sosyo-ekonomik düzeyde olan velilerin okul-aile iş birliğine daha olumlu baktığı yönündedir (Brom vd., 2020). Pozas vd. (2021) ve Kavuk ve Demirtaş (2021) uzaktan eğitimde verimliliğin sağlanması konusunda veli iş birliğinin önemine vurgu yapmış; velilerin eğitim seviyelerinin sürecin yönetilmesinde oldukça etkili olduğunu belirtmişlerdir. Karakuş vd. (2021) tarafından uzaktan eğitime ilişkin veli görüşlerinin incelendiği araştırmada, 102 öğrenci velisinin konuya ilişkin görüşlerine başvurulmuş ve velilerin genel olarak uzaktan eğitim sürecinin verimsiz geçtiğini düşündükleri görülmüştür. İnci, Kuzu (2020) uzaktan eğitimde uygulanan ilkökul programının verimliliğine ilişkin 257 ilkökul öğrenci velisinin görüşünü almıştır. Katılımcılar bu süreçte çocuklarda kaygı düzeyinin yüksek olduğunu fakat öğretmen iletişiminin süreci kolaylaştırdığını, çevresel faktörler nedeniyle ders esnasında çocukların dikkatlerinin dağıldığını ve ödevlendirmeler olmadığı için derslerin tekrarı ve pekiştirilmesinin sağlanamadığını belirtmişlerdir. Uzaktan eğitim sürecinde ele alınan bir diğer husus bu alışılmamış eğitim modelinin çocuğun stres ve kaygı seviyesini arttırdığı ve bu durumun giderilmesine yönelik veli işbirliğinin önemidir (Flynn vd., 2021).

2.2.4. Pandemi Sürecinde Örgün Eğitime Geçiş

Uzaktan eğitimin akabinde 15 Şubat 2021 tarihinde kısmi örgün eğitime geçilmesi kararı alınmış ve öncelikli olarak köy okullarının ve özel anaokullarının örgün eğitime başlaması kararlaştırılmıştır (MEB, 2021a). Okulların kısmen ve kademeli bir şekilde de olsa açılmış olması, birtakım önlemlerin alınmasına sebep olmuştur. İlgili kurallar MEB (2021c) tarafından “Kovid-19 Salgınında Alınması Gereken Önlemler Rehberi” adı altında yayınlanmıştır. Yayınlanan rehberde öğrencilere, öğretmenlere ve çalışanlara yönelik tıbbi maske kullanımı, sınıfların yeterli süre ve uygun koşullarla havalandırılması, okul ortamında sosyal mesafenin korunması, ders sürelerinin 40 dakikayı aşmayacak şekilde yeniden planlanması, okulların mevcut temizlik rutinlerinin sıklaştırılması, velilere yönelik bilgilendirme

formu, ziyaretçilerin okula giriş-çıkışlarında HES kodu kontrolü yapılması başlıkları yer almaktadır (MEB, 2021b).

Pandeminin ilk dalgasından sonra okulların yeniden açıldığı bu süreçte, politika yapımcıların ve yöneticilerin, öğrencileri ve personeli güvende tutacak şekilde nasıl yeniden açılacağı ve sürecin ilerleyişine yönelik görüşleri literatürdeki yerini almıştır. Okul yöneticilerinin ve politika yapımcıların okulların tekrar eğitime açıldığı döneme dair tepkilerini ve düşüncelerini ele almak adına Fotheringham vd. (2021) tarafından yürütülen çalışmada okul müdürleri kıdemli liderler ve valilerle görüşmeler yapılmıştır. Yapılan görüşmelerde okul liderlerinin, politika yapımcılar tarafından oluşturulan ve uygulanması gereken önlemlerin değişkenliğine yönelik baskı altında hissettiği görülmüştür. Ayrıca önlemlerin uygulanmasında okul binalarının yetersizliğinin süreci güçleştirdiğine vurgu yapan okul yöneticileri, sürecin yönetilmesi konusunda hissettikleri baskının yanı sıra kurumlar arası iletişimin belirsizliğinin durumu zorlaştırdığını ifade etmişlerdir.

Sundaram vd. (2021) tarafından İngiltere’de 105 ilkokul yönetici ile okulların tekrar açılması ve okulda alınan önlemlerin uygulanabilmesi konusunda görüşmeler yapılmıştır. Okul yöneticilerin görüşleri, önlemlerin uygulanması konusunda ilköğretim düzeyindeki öğrencilerin diğer eğitim kademelerine göre daha fazla güçlük yaşandığı yönündedir. Yöneticiler, öğrencilerin dezenfektan kullanma, elleri düzenli yıkama ve koridorda kalabalıktan uzak durma konularında güçlük yaşamadığı fakat sıralar arasındaki sosyal mesafeyi koruma ve olması gerektiği şekliyle maske kullanımında zorlandıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca kuralları uygulayabilme noktasında öğrencilerin okul personelinin telkinlerine ihtiyaç duyduğu bulgusu da del Arco vd. (2021)’in bulguları ile benzerlik göstermektedir.

Lordan vd. (2020) okullarda salgının görülme sıklığını ele aldığı araştırmasında, yetersiz sosyal mesafe, yanlış maske kullanımı veya hiç kullanılmaması, yetersiz havalandırma gibi sebeplerden dolayı salgın riskini azaltması hedeflenen kuralların okullarda pek de işlevsel olmadığını ifade etmektedir.

Ehrhardt vd. (2020) tarafından Almanya’da enfekte olmuş 0-19 yaş aralığındaki çocuklardan elde edilen veriler araştırılmıştır. Araştırmada hastalığın çocuklar arasında bulaşma riskinin oldukça düşük olduğunu belirtilmiş; maske kullanımı ve yeterli havalandırma sağlandığı sürece sınıf mevcutları artsa dahi ilköğretim/anaokulu düzeyinde hastalık bulaşma oranında bir artış olmayacağı

öngörölmüştür. Bu görüşün aksine Sheikh vd. (2020) COVID-19'un çocuklarda ve ergenlerde görölme sıklığının az olmasına rağmen salgına yönelik taşıyıcı rolü üstlenmeleri tehlikesine karşın okulların yeniden açılma politikasının gözden geçirilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Her ne kadar kuralların uygulanabilirliği tartışılrsa da Levinson vd. (2020) COVID-19 kriziyle birlikte ölkelerin ekonomi ve sağlık sistemlerinin uzun süre eski gücüne kavuşamayacağını ve ebeveynlerin sorumluluk ve iş yükünün de artacağını; bu nedenle, tüm ilkokul çocukları için okulları tam zamanlı olarak güvenli bir şekilde yeniden açmanın bir öncelik olması gerektiğini belirtmiştir.

Okullarda sosyal mesafe kuralının ve maske takma zorunluluğunun da olduğu pandemi ile mücadeleye yönelik kuralların getirilmesi öğrencilerin akranları ve öğretmenleri ile olan iletişimde bir kısıt olarak karşımıza çıkmaktadır. Alınan önlemlerin uygulanabilirliği konusunda yapılan bir araştırmada del Arco vd. (2021) küçük yaş grubu öğrencilerin önlemleri uygulamada zorlandığı, sürecin yönetilmesi için öğretmen ve okul yöneticilerinin telkinlerine ihtiyaç duyulduğu sonucuna rastlanmıştır. Loukomies ve Juuti (2021) tarafından okulların geri açılmasına yönelik ilkokul öğrencilerinin deneyimlerinin incelendiği araştırmada eğitime verilen uzun ara ve uzaktan eğitim sonrasında okula tekrar dönmenin ilkokul öğrencilerinin eğitime yönelik motivasyonlarında artış sağladığı görölmüştür. Fakat okulların açılmasının yarattığı risk kaynaklı endişe öğretmenler ve öğrenciler de görölmektedir. Thompson vd. (2021) tarafından yürütölen araştırmada ise öğrencilerin okula geri dönüşle birlikte akranları ve ailelerine hastalık bulaştırma riskine karşın endişe duydukları yönünde bulgulara rastlanmıştır.

Çocukların pandemi döneminde yaşadığı stres ve kaygı durumunun varlığı literatürce kabul edilmiş, bu durumun önüne geçilmesi ve kontrol altına alınması gerektiği vurgusu yapılmıştır (Babb vd., 2021; Çaykuş ve Mutlu, Çaykuş, 2020; Fotheringham vd., 2021; Kim, Dundas, vd., 2021; WHO, 2020b; Xie vd., 2020). Rusch vd. (2021) pandemi sürecinde okula geri dönüşte çocuğun ruh sağlığının ve iyi olma halinin korunması gerektiğine vurgu yapmıştır. Savitz vd. (2021) ve Kim vd. (2021) ise bu dönemde çocukların artış gösteren kaygı düzeylerine ve olumsuz etkilenen iyi olma haline yönelik rehberlik hizmetlerine her zaman olduğundan daha fazla ihtiyaç duyulduğunu belirtmiştir. Okulda verilmesi gereken rehberlik hizmetlerinin yanı sıra bu dönemde ailelerin ilgisi ve çocuk-aile iletişimi ruh

sağlığının korunmasında önemli bir değişken olarak karşımıza çıkmaktadır (McMahon vd., 2021).

Uzaktan eğitim sonrasında örgün eğitime geçişte alınan önlemlerin eğitimin verimliliğine etkisine ilişkin araştırmalara rastlanmamış olup, bu durumun sebebi olarak hala pandemi sürecinin devam etmesi ve örgün eğitime kademeli geçişin çok yeni olması durumu görülmektedir. Fakat alınan önlemlerin dolaylı olarak dersin verimliliğini etkilediği öngörülmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Tez çalışmasının bu bölümünde araştırmanın deseni, çalışma grubu, veri toplama araçları, veri toplama süreci ve verilerin analizi süreçlerine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırma Deseni

Bu çalışmada COVID-19 virüsü nedeniyle oluşan salgın hastalığın 2020 yılının Mart ayından itibaren Türkiye’de etkisini göstermesi ve eğitim sisteminde neden olduğu değişiklikler nedeniyle ilkökul öğrencilerinin uzaktan ve mesafeli örgün eğitim sürecindeki deneyimlerinin saptanması amaçlanmıştır. Bu nedenle nitel araştırma desenlerinden biri olan durum çalışması deseni kullanılmıştır. Durum çalışması bir duruma ilişkin etkenlerin (ortam, bireyler, olaylar, süreçler vb.) bütüncül bir yaklaşımla ele alındığı; ilgili durumu nasıl etkiledikleri ve nasıl etkilendiklerini ortaya koymayı amaçlayan bir araştırma desenidir (A. Yıldırım ve Şimşek, 2021). Durum çalışması tek bir durumu veya az sayıdaki durumları yakından ve derinlemesine anlamayı ve ortaya çıkarmayı; konu ile ilgili yeni şeyler öğrenmeyi, durumların anlaşılır bir şekilde değerlendirilmesini amaçlar (Yin, 2017).

Bu çalışmada ele alınan durumun birden fazla analiz birimiyle (*sınıf öğretmenleri ve ilkökul öğrencileri*) incelenmesi amaçlandığından durum çalışması deseninin alt desenlerinden biri olan iç içe geçmiş tek durum deseni kullanılmıştır. Çünkü iç içe geçmiş tek durum deseni farklı alt birimlerden oluşan tek bir durumun birden fazla analiz birimi ile incelenmesidir (Yin, 2017).

3.2.Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Hatay ili Antakya ilçesinde ikamet eden 16 ilkökul öğrencisi ve 4 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. İlkokul öğrencilerinin deneyimlediği örgün eğitim süreci, yeni normal (bk. T.C. Sağlık Bakanlığı, 2020) uygulamaları kapsamında uzaktan eğitim ve sosyal mesafeli sınıf içi eğitim sürecine dönüşmüştür. Bu süreç içerisinde çalışma grubunda yer alan öğrencilerin

deneyimlediği tecrübelerin yeni normal sürecin daha sağlıklı ilerlemesine yönelik bir fayda sağlar nitelikte oluşu araştırmacının çalışma grubunu belirtilen sınıf kademelerinden seçmesinde etkili olmuştur. Çalışma grubunun seçiminde amaçlı örnekleme tekniklerinden biri olan maksimum çeşitlilik örnekleme tekniği kullanılmıştır. Maksimum çeşitlilik örnekleme tekniğinin seçilmesinin nedeni, ideal nitel araştırmada elde edilen bulguların fark bakış açılarını veya farklılıklarını yansıtmaya olasılığını arttırmasıdır (Creswell, 2020b). Çalışma grubunda yer alan katılımcı ilköğrencileri seçilirken farklı sosyoekonomik düzeyde yer alan, uzaktan eğitime katılırken farklı cihazlar kullanan, aile eğitim gören kardeş sayısında farklılık olan ve internet bağlantısına erişim durumları farklı olan öğrencilerle görüşmeler yapılmaya dikkat edilmiştir. Katılımcılar Hatay ili Antakya ilçesinden seçilmiştir. Seçim yapılırken belirlenen coğrafi kıstasının nedeni ise araştırmacının belirlenen il ve ilçede ikamet ediyor olmasıdır. Katılımcılara ait öznel bilgiler, aşağıda yer alan Tablo 1 ve Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 1
Öğrenci Öznel Bilgileri

Rumuz	Cinsiyet	Sınıf	Kendine Ait Bir Oda	Evde İnternet	Uzaktan Eğitime Katıldığı cihaz	Uzaktan Eğitime Katıldığı Platform	Ailedeki Çocuk Sayısı
Ö1(1)	Kız	1	Var	Yok	Tablet	EBA, ZOOM	2
Ö2(1)	Kız	1	Var	Var	Bilgisayar	EBA	3
Ö3(1)	Erkek	1	Yok	Var	Telefon	ZOOM	2
Ö4(1)	Erkek	1	Yok	Var	Bilgisayar	EBA, ZOOM	3
Ö5(2)	Kız	2	Yok	Yok	Bilgisayar	ZOOM	4
Ö6(2)	Erkek	2	Var	Var	Tablet	EBA	2
Ö7(2)	Erkek	2	Var	Var	Tablet	EBA	3
Ö8(2)	Kız	2	Yok	Yok	Telefon	EBA, ZOOM	3
Ö9(3)	Erkek	3	Yok	Var	Tablet, Telefon	ZOOM	3
Ö10(3)	Kız	3	Var	Var	Bilgisayar, Telefon	EBA, ZOOM	1
Ö11(3)	Erkek	3	Yok	Yok	Telefon	EBA, ZOOM	2
Ö12(3)	Kız	3	Var	Var	Tablet, Telefon	EBA, ZOOM	2
Ö13(4)	Erkek	4	Var	Var	Tablet	EBA, ZOOM	2
Ö14(4)	Kız	4	Yok	Var	Tablet	EBA, ZOOM	3
Ö15(4)	Erkek	4	Var	Var	Tablet	ZOOM	3
Ö16(4)	Kız	4	Yok	Var	Telefon	ZOOM	6

Tablo 1’de görüldüğü üzere katılımcılar seçilirken ilköğretim kademesinde her sınıf düzeyinden eşit sayıda (4) öğrenci ile görüşme yapılmıştır. Ayrıca görüşme yapılan okul, köy okulu statüsünde olduğu için diğer eğitim kurumlarından farklı olarak 15 şubat 2021 tarihinde yüz yüze eğitime devam etmiştir (MEB, 2021a). Bu

nedenle katılımcılar hem uzaktan eğitim sürecini hem de örgün eğitim sürecini deneyimlemiş bir gruptan oluşmaktadır. Katılımcı öğretmenlere ait öznelilik bilgileri, aşağıda yer alan Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2
Öğretmen Öznelilik Bilgileri

Rumuz	Cinsiyet	Okuttuğu sınıf düzeyi	Mesleki Kıdem (Yıl)
SÖ1	Kadın	1. sınıf	22
SÖ2	Erkek	2. sınıf	25
SÖ3	Kadın	1. sınıf	19
SÖ4	Erkek	4. sınıf	15

Görüşmeye katılan sınıf öğretmenleri araştırmanın yürütüldüğü okulda görev yapan sınıf öğretmenlerinden seçilmiştir. Görüşmelerin yapıldığı ilkokulda görev yapan sınıf öğretmenlerinden biri görüşmeye katılmak istemediğini belirtmiştir. Bu nedenle çalışma grubu; birinci sınıf, ikinci sınıf ve dördüncü sınıf düzeyinde eğitim veren toplam dört sınıf öğretmeni ile oluşturulmuştur.

3.3.Verilerin Toplanması

Veri toplama sürecinde görüşme ve katılımsız gözlem teknikleri kullanılmıştır. “Görüşme önceden belirlenmiş ve ciddi bir amaç için yapılan soru sorma ve yanıtlama tarzına dayalı, karşılıklı ve etkileşimli bir iletişim sürecidir” (Stewart ve Cash, 1985’ten akt. A. Yıldırım ve Şimşek, 2021, s. 127). Yarı yapılandırılmış görüşme konu benzerliği hedefe konularak birden fazla katılımcıdan benzer türde bilgilerin edinilmesini hedefleyen bir yöntemdir (Patton, 2018). Katılımsız gözlem ise gözlenen birey veya grup ile aynı ortamın paylaşıldığı; ancak, uygulanan etkinliğe doğrudan katılımın olmadığı bir gözlem tekniğidir (Creswell, 2020b). Görüşme yapma sürecini de kolaylaştırabilen gözlemler, sonucunda elde edilen kod ve temaların, görüşme verilerinden elde edilen kod ve temalarla birleştirilmesi (triangulation); araştırmacının yaptığı yorumların doğruluğunu arttırma imkanı tanır ve görüşmelerde ortaya çıkmayan önemli ve detaylı bilgilerin edinilmesini sağlar (Creswell, 2019).

3.3.1.Verİ Toplama Araçları

Bu araştırmanın verilerinin toplanmasında katılımcıların düşüncelerini ortaya çıkarmak ve COVID-19 döneminde ilkokul öğrencilerinin deneyimlerini

derinlemesine incelemek amacıyla “yarı yapılandırılmış öğrenci görüşme formu”, öğrencilerin deneyim ve düşüncelerini farklı açılardan ele almak amacıyla “yarı yapılandırılmış öğretmen görüşme formu” ve “katılımsız gözlem formu” kullanılmıştır. Görüşme formu ve gözlem formu hazırlanmadan önce literatürde yer alan çalışmalar incelenmiş ve literatüre bağlı kalınarak hazırlanmıştır. Hazırlanan gözlem formları iki uzman eşliğinde incelenerek yenilenmiştir. İlgili uzmanlardan birinin sınıf eğitimi alan uzmanı olmasına diğerinin ise nitel araştırmalar konusunda deneyimli bir araştırmacı olmasına özen gösterilmiştir. Uzman görüşlerinin ardından yapılmış olan gözden geçirme ve pilot uygulama (Glesne, 2020) ile de görüşme formlarının ve gözlem formunun son hali oluşturulmuştur.

3.3.1.1. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Öğrenci görüşme formunda 15 ana soru ve katılımcıların yanıtlarına göre şekillenen, konuyu derinleştirme amacıyla oluşturulan sonda sorular yer almaktadır. Öğrenci görüşme formunda Merriam (2018)’in belirttiği üzere “COVID-19 salgını ile ilgili ne biliyorsun?” gibi görüşlere ilişkin sorular, “Hastalıktan korunmak için evde ve okulda almak zorunda olduğumuz bu önlemler sana ne hissettiriyor?” gibi duygu ve düşüncelere ilişkin sorular, “Derslere uzaktan eğitimle işlemek sana neler hissettirdi, senin için nasıl bir tecrübeydi?” gibi deneyim ve tecrübelerle ilişkin sorular yer almaktadır.

Öğretmen görüşme formunda 8 ana soru ve katılımcı yanıtlarına göre şekillenen, konuyu derinleştirme amacıyla oluşturulan sonda sorular yer almaktadır. Öğretmen görüşme formlarında yine Merriam (2018)’in önerilerinden yola çıkılarak “Uzaktan eğitim süresince öğrencilerin derse aktif katılımını sağlayabildiğinizi düşünüyor musunuz?” gibi görüşlere ilişkin sorular, “COVID-19 pandemisi, oluşturduğunuz günlük ders planında ve ders işleyiş sürecinizde herhangi bir değişikliğe sebep oldu mu?” gibi deneyimlere ilişkin sorular oluşturulmuştur. Öğrenci görüşme formu EK 1’de, öğretmen görüşme formu EK 2’de yer almaktadır.

3.3.1.2. Gözlem Formu

Veri toplama sürecinle kullanılan gözlem metodu katılımcıların doğal ortamında gerçek davranışlar sergilemesi ve bu sebeple daha büyük bir ekolojik geçerlik göstermesi nedeniyle doğal gözlem (Tekindal, 2021), araştırmacının gözlem

sürecindeki rolü bağlamında ise katılımcı olmayan (katılımsız) gözlemcidir (Creswell, 2020a). İlkokul öğrencilerinin COVID-19 pandemisi döneminde mesafeli örgün eğitim tecrübelerini gözlemlemek ve görüşmelerde edinilmeyen bulgular veya elde edilen bulgulardan farklı durumlar olup olmadığının tespiti amacıyla gözlem formu hazırlanmış olup; sınıf içerisindeki öğrenme iklimi, sürecin okul içi yönetim durumu ve öğrencilerin sınıf içi-dışı etkileşimlerinin gözlemlenmesi hedeflenmiştir. Veri toplama sürecinde kullanılan araştırmacı gözlem formu EK 3'te yer almaktadır.

3.3.1.3. İnanırlık, Aktarılabilirlik, Tutarlık, Teyit Edilebilirlik

Araştırmanın inanırlılığı katılımcılarla uzun süren etkileşimler, derinlemesine veri toplama, konuya dair uzman incelemeleri ve katılımcılardan görüşmeler sonrası alınan teyitlerle sağlanmıştır. Bulgulara yönelik aktarılabilirliğin sağlanması için ayrıntılı betimleme yöntemi kullanılmıştır (Creswell, 2020b). Ayrıntılı betimleme tekniği, verilerin araştırmacıya ait öznel algı ve varsayımlardan arındırılmış şekilde verilerin doğasına sadık kalınarak yansız bir yaklaşımla aktarılmasıdır (A. Yıldırım ve Şimşek, 2021). Nicel araştırmalardaki güvenilirlik kavramının nitel çalışmalardaki alternatif karşılığı olan tutarlılık (Lincoln ve Guba, 1985), dışarıdan bir uzman tarafından veri toplama araçları oluşturulurken, veriler toplanırken ve analiz edilirken baştan sona incelenmesi yoluyla sağlanmıştır (A. Yıldırım ve Şimşek, 2021). Teyit edilebilirliği sağlayabilmek için ise “teyit incelemesi” tekniği kullanılmıştır. İlgili teknik araştırmacının bulgulardan hareketle elde ettiği yorum ve yargıların dışarıdan bir uzman tarafından ham bulgulara gidildiğinde de rastlanması muhtemel olmasını gerekli kılar (A. Yıldırım ve Şimşek, 2021).

3.3.2. Veri Toplama Süreci

Araştırma verilerinin toplanabilmesi için Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği kurulu izni (EK 6), Hatay İl Milli Eğitim Müdürlüğü izni alınmıştır (EK 7). Daha sonra araştırmacı tarafından görüşmelerin ve gözlemin yapılacağı okula gidilmiş; okul müdürü ve sınıf öğretmenleri ile iletişime geçilmiştir. Öğretmenlere yönelik bilgilendirilmiş gönüllü katılım formları imzalatılmış ve görüşme yapılacak ilkokul öğrencilerine yönelik veli onam formları öğrenci ailelerine teslim edilip imzalatılmıştır.

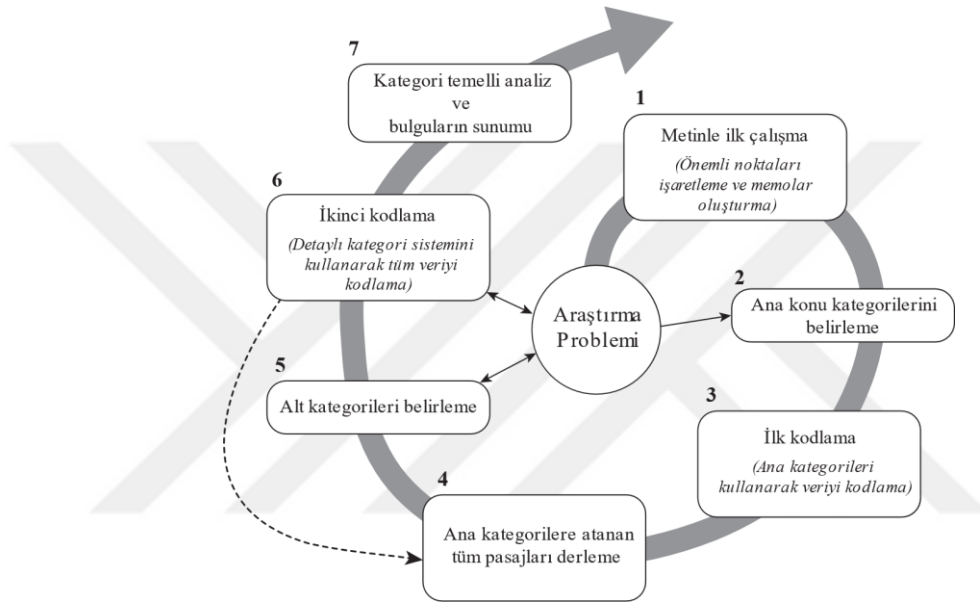
15.02.2021 tarihinde araştırmacı gözlemleri ve katılımcılar ile görüşmelere başlanmıştır. Görüşmeler yapılmadan önce katılımcılara veri toplama bilgi formu tanıtılmış ve derinlemesine bilgi toplama esasına dayanılarak birebir görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler veri toplama sürecinin güvenilirliğini artırmak adına ses kaydı altına alınmış ve görüşmelere başlamadan önce katılımcıların konuya ilişkin rızaları alınmıştır. Görüşmeler araştırmacı ile katılımcının yalnız olabileceği ve katılımcının kendini daha rahat hissedebileceği ortamlarda yapılmıştır. Öğrenciler ile yapılan görüşmelerin ortalama süresi 20 dakikadır. Sınıf öğretmenleri ile yapılan görüşmelerin ortalama süresi ise 25 dakikadır. Transkripsiyonu yapılan öğrenci görüşmelerine ait ses dosyalarından 71 sayfa veri elde edilmiş, sınıf öğretmenlerine ait ses dosyalarından 16 sayfa veri elde edilmiştir. Veri toplama sürecinde katılımcı görüşmelerinin yanı sıra araştırmacı tarafından 15.02.2021 tarihinden itibaren bir hafta aralıksız, üç hafta aralıklı olmak üzere dört hafta gözlem yapılmıştır. Gözlem süresince ilkokul öğrencileri sınıf içerisinde ve teneffüs saatlerinde katılımsız olarak gözlemlenmiştir. Araştırmanın yürütüldüğü okulda yer alan ilkokul kademesindeki tüm sınıflarda gözlem yapılmıştır. Gözlem süresinde elde edilen bulgular not alınmış ve her günün sonunda Araştırmacı Günlüğü başlığı altında bilgisayar ortamında kayıt altına alınmıştır.

3.4. Veri Analizi

Veri analizinde tematik analiz tekniği kullanılmıştır. Tematik analiz, verilerdeki örüntüleri tespit etmek için kullanılan bir tekniktir (Braun ve Clarke, 2006). Analiz sürecinde Kuckartz (2014, s. 70) tarafından geliştirilen ve tümevarımsal ile tümdengelimsel süreçleri bir arada barındıran yedi aşamalı model kullanılmıştır. Modeli gösteren Şekil 1, aşağıda sunulmuştur.

Şekil 1

Veri Analizinde Kullanılan Model

Kuckartz (2014, s. 70)'den uyarlanmıştır.

Şekil 1’de görülen model uygulanmadan önce elde edilen verilerin bulunduğu ses dosyalarının transkripsiyonu yapılmıştır. Ardından birinci aşamaya geçilerek elde edilen tüm veriler araştırmacı tarafından okunmuş; çalışmanın amacı ile ilgili olup önemli görülen yerler işaretlenmiş ve memolar oluşturulmuştur. İkinci aşamada verilerdeki işaretlenen bölümler ve memolar okunarak temalar belirlenmiştir. Bu durumun nedeni, birden fazla katılımcı grubunun (*sınıf öğretmenleri ile ilkökul öğrencileri*) olması ve gruplara ait verilerin ayrı ayrı analiz edildikten sonra birleştirilmiş olmasıdır. Temalar belirlendikten sonra araştırmacı birinci düzey kodlama safhasına geçmiştir. Bu safhada yapısal kodlama ve in-vivo kodlama tekniklerinin bir arada olduğu eklettik kodlama tekniği kullanılmıştır (Saldaña, 2016). Bu süreçte elde edilen verilerdeki temel örüntüleri açığa çıkarmak için yapısal

kodlama (Guest vd., 2012); “çocukların seslerine yer vererek analizi onların bakış açısına dayandırabilmek” için ise in-vivo kodlama yapılmıştır (Saldaña, 2016, s. 71)

İlk kodlama aşamasında öncelikle tüm veri, araştırmacı tarafından kodlanmış ve kod kitapları oluşturulmuştur. Bu aşamada kullanılan kodlara “*dikte çalışmasındaki problemler*”, “*oyunlarımız değişti*”, “*yiyecek paylaşımının kısıtlanması*” kodları örnek olarak gösterilebilir. Ardından nitel araştırmalar konusunda deneyimli bir uzmana başvurularak veriler ve kod kitapları paylaşılmış; uzmanın da kod kitapları aracılığıyla verileri kodlaması istenmiştir. Bu sürecin sonunda araştırmacı ile uzmanın görüş ayrılığı yaşadığı kısımlar incelenmiş; kodlar ve temalar yenilenmiştir.

Dördüncü aşamada, elde edilen yeni kodlara ve temalara göre veriler düzenlenmiştir. Beşinci aşamada, verileri inceleyen uzman eşliğinde ikinci düzey kodlama sürecine geçilmiş; örüntü kodlama tekniği (Saldaña, 2016) kullanılarak kategoriler oluşturulmuştur. Beşinci aşamanın sonunda hazırlanan kod kitaplarına temalar ve kategoriler eklenerek kod kitaplarının son hali oluşturulmuştur. Kod kitapları EK-08’de ve EK-09’da sunulmuştur.

Altıncı aşamada elde edilen kod kitapları aracılığıyla veriler (*daha önce yapılan kodlamaların tümü silinerek*) araştırmacı ve uzman tarafından ayrı ayrı kodlanmıştır. Daha sonra kodlayıcıların uyum sağlayamadığı kodlar incelenmiş ve kodlayıcılar arasında uzlaşma sağlanarak kodlamanın son hali oluşturulmuştur. Bu aşama sonucunda elde edilen kodlara “*akademik başarı*”, “*adaptasyon*”, “*kişisel eşyaların paylaşımı*” kodları örnek olarak verilebilir. Kodlamalar tamamlandıktan sonra elde edilen öğrenci ve öğretmen verileri kategori temelli olacak biçimde analiz edilerek bulgulara ulaşılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Bu çalışma COVID-19 pandemisi ile oluşan yeni normal süreçte ilkokul öğrencilerinin eğitim deneyimleri derinlemesine incelemek amacıyla yürütülmüştür. Araştırma kapsamında Hatay ilinde ikamet eden 16 ilk okul öğrencisi ve 4 sınıf öğretmeni ile görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerin yanı sıra araştırmacı tarafından ilgili okulda aralıklı ve aralıksız gözlemler yapılmıştır. İlkokul öğrencileri ve sınıf öğretmenleri ile yapılan görüşmelerin analizi ayrı ayrı yapılmıştır. Analizler sonucunda elde edilen tema, kategori ve kodlar aşağıda sunulmuştur.

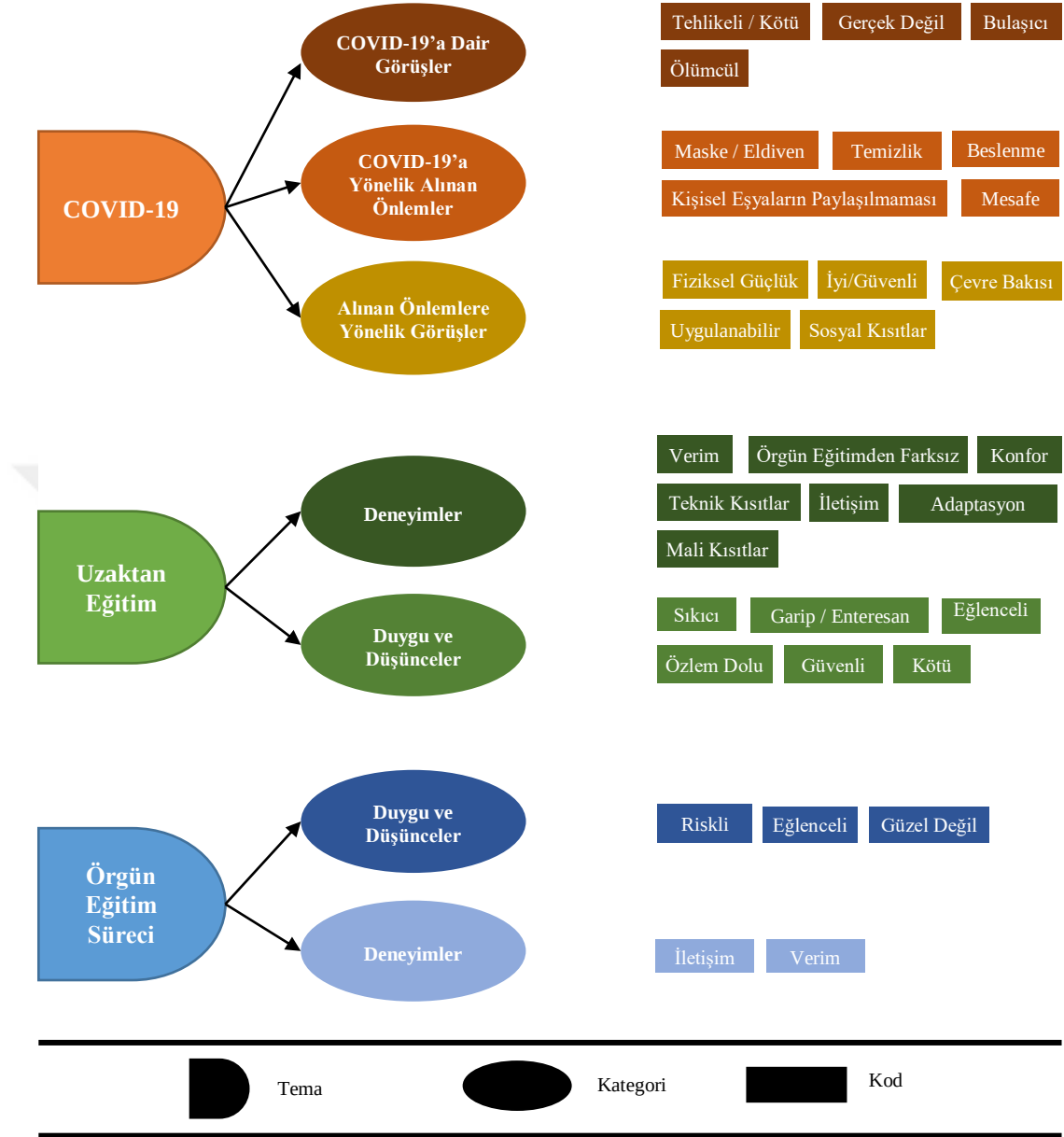
4.1. İlkokul Öğrencilerinin COVID-19 Pandemisi Döneminde Eğitim Deneyimlerine Yönelik Görüşleri

İlkokul öğrencileri ile yapılan görüşmelerin analizi neticesinde:

1. COVID-19 süreci,
2. Uzaktan eğitim süreci,
3. Örgün eğitim süreci olmak üzere üç tema belirlenmiştir.

Temalar ve temaların altında yer alan kategori/kodlar bir sonraki sayfada yer alan Şekil 2’de yer almaktadır.

Şekil 2:
Öğrenci Görüşlerine İlişkin Tema, Kod ve Kategoriler

4.1.1. COVID-19 Süreci

COVID-19 süreci olarak adlandırılan tema; COVID-19'a dair düşünceler, COVID-19'a yönelik alınan önlemler ve alınan önlemlere yönelik görüşler olmak üzere üç kategoriden oluşmaktadır.

4.1.1.1. COVID-19’a Dair Görüşler

Katılımcılara COVID-19’a yönelik görüşleri doğrultusunda sorular sorulduğunda, katılımcıların büyük çoğunluğu COVID-19’un tehlikeli, bulaşıcı veya ölümcül olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Yalnızca bir yıldan fazla bir süredir korona salgınından bahsedildiğini ama hastalıkların bir süre sonra geçmesi gerektiğini düşünen Ö11(3) “Korona yalan! Yalan işte, bizimle oyun oynuyorlar” şeklinde görüş bildirmiştir. Katılımcıya “Böyle düşünmenin sebebi nedir?” sorusu sorulduğunda “böyle bir hastalık olsaydı şimdiye kadar biterdi, 1 yıl oldu. İnsanlar hasta olunca iyileşir hemen” diyerek COVID-19 salgınının aslında gerçek olmadığını ifade etmiştir. Katılımcı Ö4(1) ise hastalığın bulaşmaması için temizlik önlemleri alınması gerektiğini; bu önlemler alınmazsa birkaç hafta hatta ona göre bir yıl süre ile hasta olacaklarını belirtmiştir.

COVID-19 salgını ile ilgili görüşlerini bildiren katılımcı Ö9(3) korona virüsünü tanımlarken antropomorfik tanımlar yaparak virüsten sanki insanmışçasına bahsetmiş ve verebileceği zararları insana özgü özelliklerle betimleyerek anlatmıştır.

“Bulaşıcı olduğunu biliyorum. Mesela insanların içine giriyor akciğerlerde kendini üretiyor. Yani kardeş yapıyor kendine daha çok yayılması için yani... İçimize giriyor etrafına bakıyor. Eğer korumalar varsa onu yenebilecek güçtelerse çıkar gider kaçır yani ama içimizde koruma yoksa sağlıksızsak bizi öldürür”.

Katılımcıların büyük çoğunluğu COVID-19’u tanımlarken ölümcül kavramını kullanmış; Ö6(1) korona virüsün bire bir karşılığının ölüm olduğunu belirtmiştir. Ö6(2) rumuzlu katılımcı ise “Önce ailemize bulaşır sonra birkaç dakika sonra hemen ölürüz.” diyerek korona virüsün insanı hemen öldüreceği yönünde görüş bildirmiştir.

4.1.1.2. COVID-19’a Yönelik Alınan Önlemler

Yapılan yüz yüze görüşmelerde salgının etkilerini azaltmaya yönelik aldıkları önlemler kapsamında katılımcıların tamamı maske taktıklarını, sosyal mesafe ve temizlik kurallarına uyduklarını belirtmiş; katılımcı Ö2(1), Ö3(1), Ö6(2), Ö10(3) ve Ö11(3) hastalıktan korunmak için kişisel eşyalarını okulda kimseyle paylaşmadıklarını ifade etmişlerdir. Diğer katılımcılardan farklı olarak Ö3(1) rumuzlu katılımcı meyve yiyerek ve sağlıklı beslenerek de hastalıktan korunabileceğini yönünde görüş bildirmiştir. Görüşmelerden elde edilen bulgular

tüm katılımcıların alınması gereken önlemler hakkında bilgi sahibi olduğu yönündedir. Fakat araştırmacı gözlemlerinde elde edilen bulgular *“öğrencilerin pandemi kurallarına yönelik genel geçer bilgilere sahip olduğu fakat sınıf içerisinde ve özellikle serbest zamanlarda kuralların büyük çoğunlukta uygulanmadığı”* yönündedir.

4.1.1.3. Alınan Önlemlere Yönelik Görüşler

Yapılan görüşmelerde katılımcıların büyük çoğunluğunun hastalıktan korunmaya yönelik aldığı önlemlerin ortak olduğu görülmektedir. Aldıkları bu önlemlerin onlara ne hissettirdiği ve önlemler konusundaki görüşleri sorulduğunda katılımcı Ö11(3) maske takmanın nefes almasını güçleştirdiğini; katılımcı Ö12(3) ise maske takarken yüzünün kaşındığını ve maske takmakta zorlandığını fakat ailesine hastalık bulaştırmak istemediği için maskesini çıkarmadığını belirtmiştir.

Katılımcılardan Ö1(1), Ö5(2), Ö8(2), Ö10(3), Ö11(3) ve Ö13(4) alınan önlemleri öğretmen ve ailelerinin baskısı nedeniyle uyguladıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Katılımcı Ö5(2) tekli sınıflarda oturmak istemediğini fakat öğretmeni kızdığı için oturmak zorunda olduğunu belirtmiştir. Katılımcı Ö8(2) de *“(eşyalarını kastederek) bazenleri paylaşıyoruz bazenleri de paylaşmıyoruz, çünkü öğretmenimiz kızıyor. Öğretmenim kızmaya paylaşıyorum çünkü paylaşmak güzel bir şey”* şeklinde görüş belirtmiştir.

Maske takmanın yarattığı “fiziksel güçlüğü” ve bazı katılımcılar tarafından kurallara “aile ve öğretmenlerinin telkinleri/ikazları nedeniyle uydukları” görüşlerine benzer bulgular araştırmacı gözlemleri esnasında da rastlanmıştır. Araştırmacının ilgili gözlem notuna aşağıda yer verilmiştir.

Dün bir öğrenci adımı ve neden burada olduğumu sordu. Kendimi tanıtırken “Uf çok sıcak maskemi çıkarabilir miyim?” dedi. Okulda maske takmanın zorunlu olduğunu hatırlattım. “Biliyorum zorunlu ama yüzüm çok terliyor, maskem ıslanınca buralarım hep kaşınıyor” diyerek çenesini gösterdi. Maske takmanın onu zorlayıp zorlamadığını sorduğumda; “sen seviyor musun maske takmayı? Ben hiç sevmiyorum! Ama annem hep kızıyor, maske takmazsam dedem hasta olurmuş ama ben hep yıkıyorum ellerimi.” dedi.

Öte yandan bazı katılımcılar alınan önlemler ve uygulanması beklenen kuralların onları güvende hissettirdiğini ve bu kuralları uygulamakta güçlük çekmediklerini belirtmişlerdir. *“(alınan önlemler) iyi hissettiriyor çünkü korona temiz yerleri sevmez. O (korona virüs) hep pis yerleri sever”* Ö8(2). Ayrıca

katılımcılardan Ö2(1): *“Hep okula maskemi takıp geliyorum. Ama zor gelmiyor çünkü sağlıklı olmamız için her şeyi yapmamız lazım. Çünkü maske taktığımızda korona bizi göremez o yüzden bize bu bulaşamaz”* şeklinde görüş bildirmiştir.

Yapılan görüşmelerde hastalıktan korunmaya yönelik alınan önlemlerin bireyde yalnızlık hissi uyandırdığı, sosyalleşme ve oyun ihtiyaçlarını kısıtladığı yönünde bulgulara rastlanmıştır. Katılımcı Ö7(2) okulda alınan önlemlerin oynadıkları oyunları kısıtladığını; daha önce çok fazla oyun bulurken sosyal mesafe kuralları ve maske takma zorunluluğundan dolayı oynayabilecekleri oyun sayısının çok azaldığını belirtmiştir. Fakat bu görüşün tam tersi olarak katılımcı Ö13(4) sosyal mesafe kuralları ile temas etmeden oyun oynamanın ona iyi hissettirdiğini çünkü bunun yeni oyunlar öğrenmek ve oyun tarzını değiştirmek için bir fırsat olduğunu belirtmiştir.

Sınıf içerisinde tekli sıralarda oturmanın ve eşyalarını paylaşmamanın kendisini kötü ve yalnız hissettirdiğini belirten katılımcı Ö2(1): *“(üzgün bir ses tonuyla) ...Böyle arkadaşlarımla bir daha hiç görüşemeyeceğiz gibi geliyor... Üzülüyorum çünkü önceden arkadaşımız yemeğini bitirdiğinde ama doymadığında diğer arkadaşlarımız ve ben birbirimizin yemeklerinin yarısını ona veriyorduk”* diyerek alınan önlemlerin kötü hissettirdiğini belirtmiştir. Araştırmacı gözlemlerinde kişisel eşyaların paylaşılmaması durumuna yönelik kayıt altına alınan benzeri bulgu aşağıda belirtilmiştir.

En arka sırada oturan öğrenci arkadaşının yanına gitti, öğretmenini yerine oturmasını istedi ama öğrenci “öğretmenim Barış’ın kalemi kaybolmuş ona kalem vermeye gittim” dedi. Sınıf öğretmenini kızdı. “Hastalık bitene kadar eşya paylaşmak yok! Konuştuk sizinle bunu” dedi. Öğrencinin üzüldüğünü fark ettim. Yerine otururken “amma da saçma şey bu hastalık” dedi.

Sınıf içi gözlemlerde elde edilen ve öğrencinin “amma da saçma şey bu hastalık” şeklinde ifade ettiği bulgu, alınan önlemlere yönelik görüşler bağlamında araştırmacı tarafından oldukça dikkat çekici bulunmuştur.

4.1.2. Uzaktan Eğitim Süreci

Uzaktan eğitim süreci olarak adlandırılan tema; deneyimler ve duygu ve düşünceler olmak üzere iki kategoriden oluşmaktadır.

4.1.2.1. Deneyimler

Katılımcıların uzaktan eğitim sürecine dair deneyimlerinden birisi olan iletişime yönelik deneyimleri ile ilgili bulgular büyük çoğunlukta uzaktan eğitimin iletişim ve sosyalleşmeyi engellediği yönünde. Katılımcılardan Ö2(1), Ö10(3), Ö11(3), Ö12(3), Ö14(4) ve Ö15(4) uzaktan eğitimin iletişime olumsuz etkilerinden bahsederken Ö7(2) uzaktan eğitimde iletişimlerinin örgün eğitimden farksız olduğunu belirtmiştir. Öte yandan görüşmelerin yapıldığı okula/sınıfa nakil ile gelen katılımcı Ö11(3) uzaktan eğitim nedeniyle hiç arkadaş edinemediğini, hiçbirinin isimlerini dahi öğrenemediğini çünkü derslerin işlendiği platform olan ZOOM'da bunun mümkün olmadığını belirtmiştir.

Uzaktan eğitim sürecinde yaşadığı teknik kısıtlardan bahseden Ö12(3) rumuzlu katılımcı deneyimlerinden *“pek soru soramıyordum çünkü hep bağlantı sorunu oluyordu. Bir şey anlamıyordum... Hem bazen kesik kesik sesler geliyor, birbirimizi anlamıyoruz. EBA ve ZOOM bizi atıyor, derslerin bir kısmını kaçırıyoruz.”* şeklinde bahsetmiştir. Katılımcının ilgili görüşü Ö1(1), Ö3(1) ve Ö4(1) dışındaki tüm katılımcıların uzaktan eğitim sürecinde yaşadıkları teknik aksaklıkları özetler niteliktedir.

Yapılan görüşmeler neticesinde uzaktan eğitim sürecinde yaşanan bir diğer sorunun canlı derslere bağlanmak için gerekli ekipman ve derslere bağlanılan kişisel alan yetersizliği olduğunu belirten öğrenci ifadelerine rastlanmıştır. Ö12(3) rumuzlu katılımcı sürece dair *“Benim babam da öğretmen. Abim, babam ve ben aynı anda derse giriyorduk her yerden sesler geliyordu çok karışıktı. Pek bir şey anlayamıyordum.”* ifadelerini kullanmıştır. Katılımcı Ö16(4)'ün görüşleri de canlı derslere katılmak için evde yeterli oda bulunmadığı yönündedir. Katılımcı Ö5(2) ise canlı derslere bağlanmak için yeterli ekipmana sahip olmadıklarını, kendisi ile aynı anda canlı derslere katılması gereken kardeşleri olduğunu ve bu zamanlarda derslere katılamadığını belirtmiştir.

Görüşmeler sırasında rastlanan bulguların bir diğeri uzaktan eğitim ile ders işleme yöntemine katılımcıların alışma sürecine dair deneyimleridir. Katılımcı Ö5(2) *“...evde olduğumuz zaman biz görüntümüzü açıyorduk. Orada elimizi kaldırıp parmak söz hakkı istememiz gerektiğini bilmiyorduk. Kişilere tıklayıp oradan parmak işaretine tıklıyorduk. Öğretmenimiz de bunu bilmiyordu o yüzden bize söz hakkı vermiyordu. Öğretmenim de bazı şeyleri bilmiyor.”* Katılımcı Ö12(3) de örgün

eğitimde ders esnasında soru sormanın daha kolay olduğu, ZOOM’da ise “*elektronik olarak*” parmak kaldırmanın zor bir iş olduğunu belirtmiştir.

Öte yandan elde edilen bulguların bazıları uzaktan eğitimde ders işlemenin okulda olduğundan daha konforlu olduğu yönündedir. Katılımcı Ö6(2), Ö7(3) ve Ö11(3) evde ders işlemenin sınıf içerisinde sağlanması güç avantajları olduğunu bildirmiş; görüşlerini canlı dersler esnasında yemek yiyebiliyor olmaları, ders aralarında televizyon izleyebiliyor olmaları ve ders esnasında bile aileleri ile bir arada olmaları örnekleriyle gerekçelendirmişlerdir.

Katılımcılar ile yapılan görüşmeler uzaktan eğitim sonrası örgün eğitime tekrar döndüğü döneme denk gelmiş olup katılımcılar her iki eğitim şeklini deneyimleyebilmişler ve katılımcılardan Ö7(2) ve Ö1(1) uzaktan eğitim ile ders işlemenin onlar için örgün eğitimden farksız olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir.

Yapılan görüşmelerde uzaktan eğitimin verimli olma durumuna ilişkin bulgular elde edilmiştir. Ö2(1), Ö4(2), Ö6(2), Ö9(3) ve Ö14(4) uzaktan eğitimde derslerin veriminin düştüğü yönünde görüş bildirmiş; gerekçe olarak ise yaşanan teknik aksaklıkları göstermişlerdir. Katılımcı Ö4(2) konuya ilişkin görüşlerinde seslerin bağlantı sorunu nedeniyle kesik kesik geldiğini bu sebeple dersleri anlayamadığını hatta bir seferinde internet kesintisi kaynaklı 3 dersten geri kaldığını belirtmiştir. Öte yandan katılımcı Ö5(2) ve katılımcı Ö13(4) evde eğitim almanın örgün eğitimden daha iyi olduğunu çünkü sınıf ortamında çok fazla gürültü olduğu için dersleri anlamakta güçlük çektiklerini belirtmişlerdir. Fakat Ö5(2) evde eğitimde de yaşanan bağlantı probleminin dersin verimini etkilediğini de eklemiştir. Katılımcı Ö13(4)’ün konuya ilişkin görüşü “*Evde eğitim alınca hiçbir sorun olmuyor. Arkadaşlarımız bizimle konuşamıyor derste. İşte biz başka şeylerle uğraşıyoruz. Aslında ben okulda da zaten böyleyim. Ama bazı arkadaşlar derste konuşuyor. İşte o yüzden sorun çıkıyor*” şeklindedir. Katılımcı Ö14(4) ise görüşlerinde örgün eğitimin uzaktan eğitimden daha verimli olduğunu çünkü uzaktan eğitimde öğretmenlerinin ders içi araç gereçleri temin edemediğini bu sebeple de konu anlatımlarının eksik kaldığını belirtmiştir.

4.1.2.2. Duygu ve Düşünceler

Yapılan görüşmelerde katılımcılardan Ö2(1) ve Ö6(2) uzaktan eğitim sürecini garip olarak tanımlarken Ö2(1) aynı zamanda derslerin sıkıcı olduğunu,

öğretmeninin sıkıldıklarında onlara resim yaptırdığını ama resim yaptıkları derslerde de sıkıldıklarını belirtmiştir. Bu görüşe benzer olarak katılımcı Ö11(3) de sadece ekrana bakarak ders işlemenin sıkıcı olduğunu belirtmiştir. Öte yandan katılımcı Ö6(2) görüşmeler esnasında okulların kapanmasına üzüldüğünü ama sonrasında eğitime canlı derslerle devam edileceğini duyunca mutlu olduğunu çünkü canlı derslerde eğlendiğini belirtmiştir.

Katılımcı Ö12(3) canlı derslerle ilgili *“bence güzel bir tarafı yok”* şeklinde görüş belirtmiş; katılımcı Ö3(1) ise canlı dersleri hiç katılmadığını belirtmiş; *“Neden canlı derslere katılmadın?”* sorusun sorulduğunda *“Sevmiyorum, ben canlı derslere katılmak istemiyorum okulda eğitim olsun...”* cevabını vermiştir. Katılımcı Ö12(3) ve Ö3(1)’in uzaktan eğitime yönelik olumsuz görüşlerine ve bu süreçte takındıkları tutumun bir benzerine araştırmacı gözlemlerinde de rastlanmıştır. İlgili araştırmacı notu aşağıda verilmiştir.

Öğrenciler beslenme saatindeler. Sınıf öğretmeni öğrencelerden birine “neden canlı derslere hiç katılmadın?” diye sordu. Öğrenci cevap vermek için biraz düşündü. Öğretmeni “Deniz² kendini seneye de birinci sınıf okumaya ikna etmiş annesi öyle söylüyor, üç kez aradım canlı derslere neden katılmadığını sormak için katılmak istemediğini söyledi.” dedi.

Bunun üzerine araştırmacı öğrenci velisi ile görüşmüş ve öğretmenin Deniz’in canlı derslere katılmak istemediğini söylediğinden ve birinci sınıfa tekrar başlamak istediğini belirttiğinden bahsetmiştir. Veli *“Hocam Deniz hiç istemiyor canlı derslere katılmayı, o yüzden de oldukça geri kaldı. Biz de babasıyla seneye tekrar birinci sınıftan başlamasına karar verdik. Hem onun için de daha kolay olur. İnşallah bu hastalık seneye kadar biter”* diyerek öğrencinin uzaktan eğitime ne denli olumsuz bir tutum beslediği belirtmiştir.

Görüşmelerde uzaktan eğitim sürecine dair rastlanan bulguların bir diğeri de öğrencilerin uzaktan eğitimi olumsuz ifadelerle tanımlamalarının sebebinin okul ortamına, öğretmen ve arkadaşlarına özlem duyuyor olmalarıdır. Katılımcı Ö4(1) uzaktan eğitime yönelik duygu ve düşüncelerini paylaşırken *“Kötüydü bence çünkü sınıfta sırada oturmayı özlüyordum Okulumu özlüyordum Arkadaşlarımı özlüyordum. Bir de canlı derslerde hep elimizi kullanmamız lazım mikrofonu açık kapat, kamerayı aç kapat...”* şeklinde ifadeler kullanmış; Ö10(3) de okulda eğitim almayı tercih ettiğini belirtmiş ve gerekçe olarak okulda arkadaşlarını hep gördüğünü

---

² Burada Deniz rumuzu ile belirtilen öğrenci çalışma kapsamında gözlem yapılan öğrencilerden biri değildir. Bu nedenle öğrencinin gerçek ismi gizlenerek Deniz rumuzu verilmiştir.

ve özlemediğini eklemiştir. Katılımcı 12(3) ise uzaktan eğitimin en zor yanının “öğretmeni ve arkadaşlarıyla bir arada olamamak” olduğunu belirtmiştir.

4.1.3. Örgün Eğitim Süreci

Örgün eğitim süreci olarak adlandırılan tema; deneyimler ve duygu ve düşünceler olmak üzere iki kategoriden oluşmaktadır.

4.1.3.1 Deneyimler

Örgün eğitim sürecine yönelik katılımcı görüşlerinde okul ortamında eğitim görmenin dersleri anlamada daha etkili olduğu bulgusuna rastlanmıştır. Katılımcı Ö5(2) “burada okulda eğitim almayı tercih ederim. Burada daha güzel. Böyle hem arkadaşlarımı hem de öğretmenimi görüyorum. Evde internet kesiliyor sonra bağlanamıyorum. Sonra da kitaplarımdan eksikler kalıyor. Ama burada internet kesilmiyor.” şeklinde görüş bildirmiştir. Katılımcı Ö14(4)’ün bir önceki başlık altında belirttiği uzaktan eğitimde yeterli ders içi materyal kullanamadıkları yönündeki görüşüne benzer olarak katılımcı Ö7(2) de “...okulda daha güzel matematik yapıyoruz. Öğretmen bize fotokopi getiriyor fotokopi yapıyoruz, o zaman daha güzel oluyor.” Diyerek örgün eğitimde ders işlemenin daha verimli olduğu yönünde düşüncelerini belirtmiştir.

Görüşmelerin yapıldığı ilgili okulda birinci, ikinci ve dördüncü sınıflar örgün eğitimde haftanın beş günü eğitim yaparken; üçüncü sınıfların kalabalık sınıf mevcudu nedeniyle hibrit sisteme geçtiği ve öğrencilerin haftada iki gün okula geldiği bilgisi edinilmiştir. Görüşmelerin yapıldığı okula yurt dışından nakil ile gelen katılımcı Ö9(3) yeni öğretmeni ve arkadaşlarını çok sevdiğini, yeni şeyler öğrendiği için heyecanlı olduğunu ve bu sebeple haftanın beş günü okula gelmek istediğini belirtmiştir. Katılımcı Ö10(3), Ö12(3) ve Ö11(3) de beş gün okula geldikleri takdirde daha fazla şey öğrenebilecekleri görüşünü savunmuşlardır. Katılımcı Ö12(3) haftada beş gün okula geldiğinde daha başarılı olacağına inandığını; iki gün okula geldikleri için dersleri çok hızlı işlemek zorunda kaldıklarını ve kaçırdığı konular olduğunu belirtmiştir. Ayrıca eksik veya yanlış olan yerleri evde düzeltmeye çalıştığını ama bu durumun onun hoşuna gitmediğini eklemiştir.

Öğrencilerle yapılan görüşmelerde örgün eğitimin katılımcıların akranları ve öğretmenleri ile olan iletişime yönelik bulgular elde edilmiştir. Katılımcıların örgün

eğitimi tercih etme sebeplerinden biri de okulda akranları ve öğretmenleri ile daha sağlıklı iletişim kurabildiklerini dűřünmeleridir. Konuya ilişkin katılımcı Ö8(2) *“okulda eğitimi tercih ediyorum. Çünkü burada hep birbirimizi görüyoruz. Oradayken hep internet kesiliyordu. Birbirimizin sesini duyamıyorduk hiç... okuldayken hiç sesimiz kesilmiyor, birbirimize söylediğimiz her řeyi anlıyoruz”* ifadelerini kullanmıştır. Bu görűşe benzer olarak katılımcı Ö6(2) de okulda eğitimi tercih ettiğini; çünkü okulda, uzaktan eğitimde karşılaşılan bağlantı sorunu ve iletişim kopuklukları olmadığı ve yüz yüze konuşabiliyor olmanın daha iyi olduğunu belirtmiştir. Bu görűřlerin aksi olarak katılımcı Ö5(2) ise okulda eğitimin çok gürültülü olduğunu, uzaktan eğitimde ise derslerin daha sessiz olduğunu ve öğrencilerin yalnızca kitaplarıyla ilgilendiğini ifade etmiştir.

4.1.3.2 Duygu ve Dűřünceler

Bu kısımda COVID-19 pandemisi döneminde katılımcıların örgün eğitim sürecine yönelik duygu ve dűřüncelerine yönelik bulgulara yer verilmiştir. Katılımcı Ö6(2) başlarda hastalık döneminde okula gelmekten ve hasta olmaktan korktuğunu fakat zamanla bu sürece alıştığını belirtmiştir. Katılımcı Ö12(3)'ün ise bu süreçte okula gelmekle ilgili daha ciddi kaygıları olduğu bulgusuna rastlanmıştır. Ö12(3) *“Korkuyorum korona virűs bana da bulaşacak diye. Bazı arkadaşlarım kurallara uymuyor ya onlardan bana da bulaşacak diye korkuyorum. Belki hissetmem ama aileme de bulaştırmış olabilirim”* diyerek hasta olmaktan korkmanın yanı sıra ailesine hastalık bulaştırma endişesi de taşıdığını belirtmiştir.

Katılımcı Ö1(1) okulda eğitimin güzel olmadığını, zaten hastalık olduğu için okula gelmek istemediğini belirtmiştir. Katılımcı Ö8(2) ise *“her gün gideceğim ama daha 2 gün geldim. Daha çok gelecektim ama gelmedim çünkü ben okula gelmek istemiyorum. Okulda hep çok sıkılıyor ki, hep ders işliyoruz”* diyerek okulda eğitimin güzel olmadığını ve sürekli ders işledikleri için sıkıcı geçtiğini belirtmiştir.

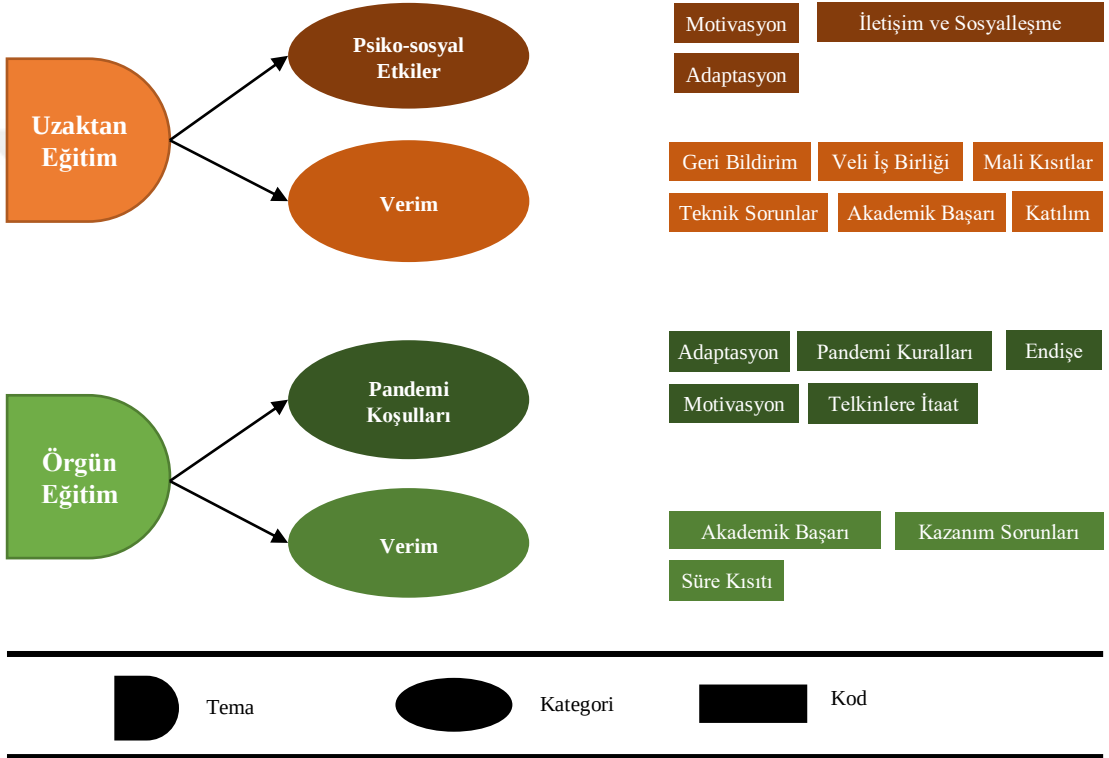
Pandemi sürecinde okula gelmekle ilgili edinilen olumsuz duygu ve dűřüncelere yönelik bulguların yanı sıra katılımcı Ö8(2) okula gelmenin ona daha iyi hissettirdiğini belirtmiş ve konuya ilişkin *“Orada hiç beden eğitimi yapmıyorduk, dışarıya çıkmıyorduk ama şimdi (örgün eğitimde) dışarıya çıkıyoruz, oyun oynuyoruz, derslere ara veriyoruz.”* şeklinde görűř bildirmiş ve örgün eğitimde derslerin daha eğlenceli olduğunu belirtmiştir.

4.2. Sınıf Öğretmenlerinin COVID-19 Pandemisi Döneminde İlkokul Öğrencilerinin Eğitim Deneyimlerine İlişkin Görüşleri

Sınıf öğretmenleriyle yapılan görüşmelerin analizi sonucunda “uzaktan eğitim süreci” ve “örgün eğitim süreci” olmak üzere iki ana temaya ulaşılmıştır. Temalar ve temaların altında yer alan kategoriler ile kodlar aşağıda yer alan Şekil 3’te yer almaktadır.

Şekil 3:

Öğretmen Görüşlerine İlişkin Tema, Kod ve Kategoriler

4.2.1. Uzaktan Eğitim Süreci

Şekil 3’te görüldüğü üzere uzaktan eğitim olarak adlandırılan tema; psiko-sosyal etkiler ve verim olmak üzere iki kategoriden oluşmaktadır.

4.2.1.1. Psiko-sosyal Etkiler

Sınıf öğretmenleri ile yapılan görüşmelerde uzaktan eğitimin öğrencilerin motivasyonuna etkilerine yönelik bulgulara rastlanmıştır. Sınıf içerisinde çekingen tavırlar sergileyen bazı öğrencilerin çevrimiçi eğitimlerde daha aktif olduğu ve daha

rahat hissettiği yönünde görüş bildiren katılımcı SÖ1 *“Kimi çocuklar, özellikle çekingen çocuklar online eğitimde daha aktifti. Çünkü evinde olduğu için kendini daha güvende hissediyordu.”* Şeklinde görüş bildirmiştir.

SÖ2 ile yapılan görüşmede öğrencilerin çevrimiçi eğitime uyum sağlama durumları ile ilgili elde edilen bulgular öğrencilerin henüz birinci sınıfın ikinci dönemindeyken çevrimiçi eğitime geçtiği; bu sebeple henüz okul ortamına ve eğitime dahi uyum sağlayamamışken çevrimiçi eğitime geçilmesinden kaynaklanan zorluklar yaşandığı şeklindedir. Benzer ifadeler taşıyan bir diğer görüş ise katılımcı SÖ2 ile yapılan görüşmelerde kayıt altına alınmıştır. *“Derslerin uzaktan olması da alışkın olduğumuz bir sistem olmadığı için çocuklar da tam alışamadı biz de uyum sağlayamadık. Bunun için derslerin bitirilmesi konusunda sıkıntı çektik.”* Öğrencilerin yaşlarının küçük olmasından ötürü ekrana bağlı sabit bir şekilde ders işlemenin oldukça güç olduğunu fakat bunun yanı sıra ailelerin de çevrimiçi eğitime alışma süreçlerinde güçlük yaşandığını belirten katılımcı SÖ4’ün konuya ilişkin paylaştığı anısı aşağıda yer almaktadır.

“Görüntüyü kapatıp ders işleme durumu yok bizde. Dolayısıyla özellikle sabah olan saatlerde anne baba uyurken çocuklarla çok fazla şey olmadı aile. Çocuğun dersi olduğunu unuttukları o an garip sahnelerle çok fazla karşılaştık. Evin içindeymiş gibiydik atıyorum kadın başörtülü, çocuk bağıyor işte “anne öğretmene bağlanamıyorum!” Halbuki ben onu duyuyorum ve görüyorum. Kadın bir geliyor yataktan uyandığı halde saç baş dağınık. Sonra bir bakıyor “Anam kamera açılmış!” (Katılımcı gülüyor)”

Katılımcılarla yapılan görüşmelerde uzaktan eğitimin öğrencilerin iletişim sosyalleşme ihtiyaçlarını yeterince karşılayamadığı yönünde bulgular elde edilmiştir. Katılımcı SÖ1 *“Çocuk enerjisini boşaltamıyordu. Okul çok farklı bir şeydir. Okulda çocuk arkadaşlığı öğreniyor, oyunu öğreniyor. Sosyalleşiyor bir kere okul olmadan bunlar olmaz ki.”* diyerek uzaktan eğitimin örgün eğitime kıyasla eksik kaldığını düşündüğü yanına vurgu yapmıştır.

4.2.1.2 Verim

Sınıf öğretmenleri ile yapılan görüşmelerde uzaktan eğitim sürecinin öğrenciler açısından verimli geçme durumlarına dair bulgular elde edilmiştir. Katılımcı SÖ1 uzaktan eğitimin oldukça başarılı geçtiğini, derslerin oldukça verimli olduğunu fakat elde edilen başarının yalnız katılım sağlayan öğrencilerle sağlanabildiği belirtmiştir. Araştırmacı, gözlemleri esnasında konuya ilişkin önemli

bulduğu ve bulgularına not ettiği bir olaya tanıklık etmiştir. Okulun beden eğitimi öğretmeni uzaktan eğitimin kendisi açısından verimli geçtiğini, öğrencilere farklı spor dalları ve kuralları tanıtmaya imkânı bulunduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin yalnızca futbolu değil birçok spor dalını ve kurallarını öğrendiğini belirtmiş ve araştırmacıda “sürecin verimliliğini kanıtlamak istediği” hissi uyandıran bir ses tonu ile bahçede oyun oynayan üç öğrenciyi yanına çağırıştır. Teneffüs saatlerinde bahçede gözlem yapıldığı esnada kayıt altına alınan ve beden eğitimi öğretmeni ile öğrenciler arasında geçen diyalog ve araştırmacı görüşü aşağıda yer almaktadır.

“Öğrencilere ‘canlı derslerde işlediklerimizi hatırlıyor musunuz?’ diye sordu. Çocuklardan birisi ‘valla ben hiçbir şey hatırlamıyorum öğretmenim’ dedi. Bir tanesi ‘biraz hatırlıyorum ama bazı yerleri defterime yazmıştım’ dedi. Diğer öğrenciye sorduğunda ‘ben derslere pek katılamadım öğretmenim, çoğunda yoktum’ dedi. Öğretmen çocuklardan aldıkları cevaplara çok şaşırması görünüyordu. Şaka ile karışık ‘yürüyün hadi, oyununuzu oynayın’ dedi ve bana bakıp güldü. Sanırım uzaktan eğitimin etkileri öğretmenlerin sandığı gibi değil. Veya uzaktan eğitimin çıktılarını okullar henüz açıldığından gözlemleyemediler.”

Uzaktan eğitim sürecini verimlilik konusunda değerlendiren katılımcı SÖ3 kendisi için de öğrencileri içinde iyi olmadığını belirtmiş; böyle düşünmesinin sebebi sorulduğunda “Çünkü öğrencilerin büyük bir çoğunluğu uzaktan eğitime katılamadı.” Cevabını vermiştir. Benzer olarak sınıfında bağlantı sorunu olduğu için veya interneti olmadığı için derslere “hiç” giremeyen çocukları olduğunu ifade eden SÖ1 bunlara ek olarak sürece dair “Ama bunun yanında her şeye sahip olup da derslere katılmayan çocuklarımda vardı. Bunlar da aile kaynaklı işte. Çocuk hiç derslere girmiyor ama bakıyorum annesi sürekli sosyal medyada orda burada paylaşımlar yapıyor” ifadelerini kullanmıştır. Bunun yanı sıra araştırmacı gözlemlerinde kayıt altına alınan ve sınıf öğretmeni ile bir öğrenci arasında geçen diyalog SÖ1’in yeterli imkanlara sahip olduğu halde derslere katılmayan öğrenciler olduğu bulgusuyla benzerlik göstermektedir. Gözlem notlarının ilgili kesitinde bir öğrencinin kareli defteri nasıl kullanması gerektiğini bilmediği ve öğretmeni doğru kullanım şeklini gösterdiğinde “öğretmenim ben hiç matematik yapmadım ki!” dediği; bunun üzerine öğretmenin “biliyorum çünkü canlı derslere hiç katılmadın.” şeklindeki ifadesi yer almaktadır. Katılımcı SÖ1’in görüşleri ve gözlem notlarından yola çıkılarak uzaktan eğitimi derslere katılımın öğrenciler tarafından “zorunluluk değil” bir “tercih” olarak görüldüğü bulgusuna varılmıştır.

Görüşmelere katılan SÖ3 ve SÖ4 uzaktan eğitim sürecinde verimliliği etkileyen bir diğer unsurun veli iş birliği olduğunu fakat bu bağlamda velilerden yeterli desteği göremediklerini belirtmiştir. SÖ1 ise internet bağlantısı olmadığı gerekçeyle çevrimiçi derslere katılmayan öğrencilerin velilerini sosyal medya paylaşımları yapmaları konusunda eleştirmiş fakat bunun yanı sıra uzaktan eğitim sürecinde velilerle iletişimlerinin oldukça iyi olduğunu da belirtmiştir. Konuya ilişkin SÖ2'nin görüşleri de SÖ1 ile benzerlik göstermektedir. *“Ben derslerin verimli bir şekilde işlendiğinin düşünüyorum çünkü verilerle sağlam bir iş birliği içerisinde onlarla sürekli telefonda görüşüyordum, videolar çekiyordum dersi nasıl işlemeleri gerektiğini anlatıyordum. O yüzden sürecinin verimli bir şekilde ilerlediğini düşünüyorum. Yani veliyi de eğitiyordum bir yandan. Neyi nasıl öğreteceklerini yapacaklarını sürekli anlatıyordum. Ama ilgisiz bir veli olduğunda tabii ki sorun yaşıyor çocuk da öğrenemiyor.”* İfadelerini kullanan katılımcı SÖ2'ye *“İlgisiz veli derken tam olarak neyi kastediyorsunuz?”* sorusu yöneltildiğinde *“Yani hocam ben yaptırıyorum ben anlamıyorum benim vaktim yok gibi nedenlerle karşıma geliyorlar. Çocuğu ile ilgilenmediği için çocukta geride kalıyor. Yani zaten yüz yüze olsa ben o çocuğa gereken ilgiyi göstereceğim ama uzaktan eğitimde velinin de ilgisi gerekiyor.”* Şeklinde açıklamıştır.

Uzaktan eğitim sürecinin verimliliğini etkileyen en önemli faktörlerden biri olarak görülen mali kısıtlar tüm katılımcı görüşlerinde belirtilmiştir. Bazı öğrencilerin çevrimiçi derslere katılımı için gerekli olan teknolojik araç gereçlere ya hiç sahip olmadığı ya da teknolojik araç gereçlerin ailede eğitim alan kardeş sayısının fazla olmasından kaynaklı yetersiz olduğu verisine ulaşılmıştır. Katılımcı SÖ4'ün görüşleri *“... Çocuğunda Annenin de söylediği bu yönde. Hocam evde bir telefon, hepimiz kullanıyoruz. Böyle durumlardan dolayı tabii ki çocuk giremiyordu. İmkânsızlıklardan dolayı giremeyen çocuk sayısı çok fazlaydı.”* Şeklinde dir. Uzaktan eğitimi etkileyen mali kısıtlardan bir diğerinin ise öğrencinin kendine ait bir odası olmaması ve bu sebeple derslere katılım için gerekli olan fiziki şartların sağlanamaması olduğunu belirten katılımcı SÖ2 durumu *“Zaten kış mevsimi olduğu için ısınan tek oda, kalorifer yoksa evde soba oluyor, tüm aile sobanın başında bir de aynı zamanda televizyon derken sürekli bir kargaşa durumu vardı.”* İfadeleri ile özetlemiştir.

Sınıf öğretmenleri ile yapılan görüşmelerde çevrimiçi eğitime bağlanma konusunda yaşanan aksaklıklar konusunda ilkokul öğrencileri ile yapılan

görüşmelerden elde edilen bulgularla büyük oranda benzerliğe rastlanmıştır. Katılımcı SÖ3 *“Tabii ki çok ciddi erişim problemi yaşıyorlardı sınıfın Zaten yarısı uzaktan eğitime katılamadı katılanlardan bazen erişim problemi yaşıyorlar. Ya internet bağlantılarında bir problem oluyor ya da elektrikler kesildi diyor sürekli bir kopukluk oluyordu... Derse katılamayan öğrenciler genelde katılamama sebebi erişim problemi yaşıyor olmalarıydı.”* Şeklinde görüş bildirmiş ve katılımcı SÖ1, SÖ2 ve SÖ4 de konuya ilişkin benzer ifadeler kullanmışlardır. Ayrıca SÖ4 uzaktan eğitim derslerinde ders sürecinde çocuklardan anlık dönütler alınması gerektiği için mikrofonlarını kapatamadığını ve bu yüzden sürekli bir gürültü içerisinde ders işlemek zorunda kaldığını belirtmiştir. Katılımcının süreci özetleyen ifadeleri *“(uzaktan eğitimde) sınıfı içi hakimiyet sağlanamadı”* şeklindedir.

Uzaktan eğitimin öğrencilerin akademik başarılarını olumsuz yönde etkilediğini yönünde bulgulara yine tüm katılımcılarla yapılan görüşmelerde rastlanmıştır. Katılımcı SÖ3 *“Okula ilk başladıklarında yazıları falan çok iyiydi. Bayağı güzel yazıyorlardı ama bu aradan (uzaktan eğitimden) sonra yazıları falan bozuldu. Her şeyi tekrar baştan almak zorunda kaldık. İlk birkaç hafta yazılarını düzeltmeye çalıştım, okumaları oldukça gerilemiş okumalarını olması gereken seviyeye getirmeye çalıştım. Zaten çok ciddi seviye grupları oluşmuştu.”* Şeklinde görüş bildirmiştir. SÖ3 ayrıca oluşan seviye gruplarından dolayı ders planlarını ve sınıf içi etkinliklerini güncellediğini, öğrencilere seviyelerine göre farklı etkinlikler uyguladığını belirtmiştir.

Katılımcı SÖ4 ise oluşan seviye gruplarının gerekçesi olarak uzaktan eğitimde öğrencilere anlık geri bildirimler verememesini ve öğrencilere müdahale etmekte güçlük yaşamış olmasını göstermiştir:

“Şöyle bir durum var arada kalan çocuklar çok sıkıntı oldu. Nasıl söyleyeyim şimdi bir sınıfta iyi düzeyde olan öğrenciler vardır kötü düzeyde olan öğrenciler vardır. İyi düzeyde olan öğrenciler zaten arkadaşlarına göre daha iyi seviyede oldukları için ne dediysek normal örgün eğitimdeki gibi kavradı. Ama 20 kişilik bir sınıfta bu 4 kişi falandı yani. Onun dışında arada olanlar sıkıntı yaşadı. Yani çünkü öğretmenin sürekli dönüt vermesini alışıklar, O yaptığın yanlışı anında düzelterek ki olmuyor. O an uzaktan eğitimde ekrandan ben de doğru yapıp yapmadığını çok fazla bilemiyorum.”

Ayrıca katılımcılar uzaktan eğitimde yapılan dikte çalışmalarını ve konuları kavrayıp kavrayamadıklarını da kontrol edemediklerini bu sebeple de uzaktan eğitimde ölçme ve değerlendirmede büyük boşluklar oluştuğunu belirtmişlerdir. Son olarak katılımcı SÖ2 *“Derslere katılan öğrenciler içinde yüzde altmış civarı konuları*

anlayabildiklerini söyleyebilirim. Faydası oldu mu? evet oldu ama fazla değil” şeklinde süreci özetlemiştir.

4.2.2. Örgün Eğitim Süreci

Örgün eğitim süreci olarak adlandırılan tema; pandemi koşulları ve verim olarak iki kategoriden oluşmaktadır.

4.2.2.1 Pandemi Koşulları

Görüşmelerde elde edilen ve pandemi döneminde ilkokul öğrencilerinin okulda eğitime alışma süreçleri olarak tanımlanabilen bulguların bu kısmında SÖ1’in görüşü; öğrencilerin başlarda alışmakta güçlük yaşadığı fakat zamanla sürecin daha rahat ve kontrollü ilerlediği yönündedir. Katılımcının araştırma ile paylaştığı anısı şu şekildedir:

“İlk gün pandemiden sonra ben arkamı döndüm, hani paylaşmayın demiştim ama en başında oldu bu olay. Bir baktım bir çocuğum bütün sıralara iki tane ceviz koymuş arkadaşları için (katılımcı gülüyor). Yani paylaşmayı seviyor çocuk belli ama hemen dedim ki ama olmaz, hemen geri topladım mesela o cevizleri. Dedim şimdi Allah korusun bir şey olur. Paylaşmak güzel bir şey ama şimdi zamanı değil”

Katılımcı SÖ3 ise bazı öğrencilerin sürecin başında daha temkinli ve dikkatli olduğu fakat zamanla endişe duyulan konuların eskisi kadar önemsenmediğini belirtmiştir. Katılımcı SÖ4 maske takmanın öğrenciler için zamanla *“Spider-man’li kalem”* yahut *“kokulu silgi”* gibi bir şey olduğunu ifade etmiş ve *“Maske ile de hava atma dönemleri başladı yani. Ama maskenin kişiye özel bir şey olduğunu dokunmaması gerektiğini biliyorlar, bu da dördüncü sınıf oldukları için artık bir şeylerin daha fazla farkındalar.”* İfadelerini de eklemiştir. Fakat araştırmacının gözlemleri sırasında öğrencilerin maske kullanmak konusunda bilinçli olmadığını yönünde görüş bildiren bir başka sınıf öğretmeni *“Bir de yaşadığımız bir diğer sorun öğrenciler maske kullanımında yeterince bilinçle değil. Zaten yetişkinlerde değil de. Maskeleri burunlarında mı? Yoksa çıkardılar mı? Bir yere dokundular mı? Ellerini yıkadılar mı? bir sürü sorun var. Şimdi yine çocuklar da alıştı ilk dönem çok daha panik halindeydik. Çocuk dalıyor konuşurken bir bakmışsın maskesini çıkarmış. Bir de şu desenli maskeleri çıkardılar başımıza. Çocuklar birbirinin maskesinin üzerindeki deseni beğenip maskelerini değiştiriyorlar!”* ifadelerinin gözlem notlarına eklenmesini istemiştir. Araştırmacını ve sınıf öğretmenin aralarında geçen

diyalogdaki “Çocuklar birbirinin maskesinin üzerindeki deseni beğenip maskelerini değiştiriyorlar!” ifadesi oldukça dikkat çekici bulunmuş ve araştırmacı tarafından sürece yönelik ciddi bir risk oluşturduğu kanısına varılmıştır.

Pandemi sürecinde okulda eğitimin gerekliliklerinden olarak görülen kuralların öğrenciler tarafından uygulanıp uygulanmadığı yönünde elde edilen bulgular öğrencilerin ders dışı zamanlarda ilgili kuralara uymadığı yönündedir. Katılımcı SÖ2 sınıf içerisinde öğrencilerin tüm kurallara uyduğunu fakat teneffüslerde öğrencilerin mesafe kuralını unuttuğunu ve sürekli yakın temas halinde olduğunu belirtmiştir. Bu duruma gerekçe olarak ise uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin birbirine duydukları özlemi göstermiştir. Katılımcı SÖ2’nin okullarda uygulanan pandemi kurallarının “başarılı olmadığı” yönündeki görüşüne benzer olarak katılımcı SÖ4 “Yani çocuklar her yaşta çocuk olduğu için teneffüslerde de istemsizce maske ile oynuyorlar. Farkında olmadan birçok oyunu yapıyorlar ediyorlar maske düşüyor mesafe pek kalmıyor teneffüslerde... Maske sosyal mesafe kuralı istemsizce çocukların da elinde olmadan deliniyor yani.” ifadelerine ek olarak “mümkün değil, olmuyor yani. İşin eğlencesi kaçıyor gibi bir şey” şeklindeki yorumunu belirtmiştir.

Araştırmacı gözlemleri esnasında çocukların tekli sıralarda oturduğu ve her sıranın üzerinde sosyal mesafe kuralını hatırlatan akıllı işaretler olduğu gözlemlenmiştir. Okulun fiziki şartlarının pandemi koşullarına uygunluğu konusunda “Tüm öğrencilerin okula gelmesi durumunda tekli oturma düzenini uygulayabilip uygulayamayacakları” sorulduğunda SÖ4 “Bu zaten bir deneme süreci. Vaka sayılarında bir artış olması durumunda okulların tekrar uzaktan eğitime geçeceğini düşünüyorum. Ama tüm öğrencilerimiz okula geldiğinde tekli sıra düzenini korumamız imkânsız çünkü yeterli dersliğimiz ve sıramız yok. Maalesef çocuklar ikili oturacak” ifadelerini kullanmıştır. Araştırmacı gözlemleri esnasında konu ile ilgili görüş bildiren bir başka sınıf öğretmeni de sınıf mevcudunun oldukça kalabalık olduğunu, bu haliyle tekli sıralarda oturma düzenini korumalarının mümkün olmadığını ve “mecburen” hibrit sisteme geçip sınıfı iki gruba bölerek ders işlediğini belirterek fiziki koşulların yetersizliği konusuna vurgu yapmıştır.

Araştırmacı hava şartlarından dolayı okulun kalorifer sisteminin çalıştığı fakat sınıfların büyük çoğunlukla soğuk olduğunu gözlemlemiştir. Sebebinin sınıfın sürekli havalandırılması olduğunu belirten öğretmen ifadeleri araştırmacı tarafından teneffüs esnasında kayıt altına alınmıştır. “Bugün hava yağmurlu ve oldukça soğuk.

Bahçede öğretmenler sınıfta öğrencilerin üşüdüğünü söyledi. Bunun üzerine okul müdürü kaloriferlerin yandığını söyledi. Öğretmenlerden bir tanesi “yanıyor fakat pencereleri açmak zorundayız sınıfı havadar tutmak için o yüzden sınıf ısınmıyor” dedi.”

Sonuç olarak okullarda uygulanması gereken pandemi kurallarının önünde okulun fiziki şartlarının bir kısıt olduğu bulgusuna rastlanmıştır.

Araştırmacı gözlemlerinde pandemi kurallarının uygulanmasının önünde engel teşkil eden durumlara yönelik bulguların yanı sıra ilgili kuralların yarattığı olumsuzluklar ve kısıtlara yönelik bulgulara da rastlanmıştır. SÖ1’in sınıfında gözlem yapan araştırmacı bir öğrencinin parmak kaldırıp söz hakkı istediğini fakat öğretmenin anlayabilmesi için üç kez tekrar etmesi gerektiğini gözlemlemiştir. Bunun üzerine SÖ1 “*Zaten birinci sınıf öğrencilerinin sesi az çıkıyor bir de maske olunca duymakta iyice zorlanıyoruz. İyice anlamak için yanına kadar sokulmamız gerekiyor. E o zaman da sosyal mesafe uçup gidiyor*” diyerek maske takmanın sınıf içi iletişimi olumsuz yönde etkilediğini savunmuştur.

Katılımcı sınıf öğretmenlerinin görüşmelerde belirttikleri ortak fikir öğrencilerin pandemi kurallarına telkinler olduğu sürece uyduğu yönündedir. Konuya ilişkin katılımcı SÖ3 öğrencileri kurallara uymaları konusunda sürekli ikaz ettiğini teneffüse çıkarken kuralları tekrar hatırlattığını ve öğrencileri hiç “*boş bırakmadığını*” belirtmiştir. Ayrıca sözlerine sürecin şimdi daha iyi ilerlediğini sürekli uyarıda bulundukları için maskesini hiç çıkarmayan öğrenciler olduğunu da eklemiştir. Katılımcı SÖ4 ise öğrencilerin “*yaş seviyeleri küçük olduğu için*” telkinlere itaat ettiklerini ve kurallara direniş sergilemedikleri belirtmiştir. Fakat araştırmacı gözlemlerinde teneffüs giriş çıkışlarında öğrencilerin sosyal mesafe kurallarını uygulamadıklarını ve nöbetçi öğretmenler/okul idareciler tarafından yapılan uyarıları da dikkate almadıkları gözlemlenmiştir.

Pandemi sürecinde okula gelmekte endişe duydukları durumlardan bahseden katılımcı SÖ1 “*Yani çocuklara mesela hani çok yaklaşıyorduk ama şimdi onu da kırdık yavaş yavaş yaklaşıyoruz yani... Mesela ilk eylül ayında ben çocukların ellerini tutmaya çekiniyordum. Bana bir şey olur mu veya benden çocuğa bir şey geçer mi? karşılıklı bir endişe içindeydik.*” İfadelerini kullanmıştır. Katılımcı SÖ3 çocukların sürecin pek fazla farkında olmadığını fakat ailelerin konuya ilişkin çok fazla fikir belirttiğini ve “*ortamın okulda eğitim yapmak için uygun olmadığını düşündüklerini*” belirtmiştir. Katılımcı sözlerine “*Ama mecburen gönderiyorlar yani*

hem ortamın uygun olmadığını düşünüyorlar hem de çocukları geri kalmasın diye göndermek zorunda kalıyorlar.” İfadelerini eklemiştir. İlgili katılımcı görüşlerine paralel benzerlikte bulgular araştırmacı gözlemlerinde kayıt altına alınmış; uzaktan eğitim sonrasında örgün eğitime tekrar geçişin ilk gününde velilerin okul bahçesinde konuya ilişkin endişelerini dile getirdiklerini gözlemlemiştir.

Katılımcı SÖ2 öğrencilerin okula gelirken hiçbir endişe taşımadığını aksine çok mutlu bir şekilde geldiklerini gözlemlediğini ve uzaktan eğitimde de okulların açılmasını dört gözle beklediklerini ifade etmiştir. SÖ2 ile benzer ifadeler kullanan katılımcı SÖ4 *“Hep bir özlem içindeydiler ama şu an zaten bu durum şu an kendini iyi bir derecede gösteriyor. Çocuklar uzaktan eğitimle örgün eğitim arasındaki farkı çok iyi gözlemlediler ki şu an sınıf içerisindeki atmosfer inanılmaz, disiplin problemi hiç yaşanmıyor.”* diyerek uzaktan eğitim sürecine dair gözlemlediği sınıf içi hakimiyet sorunun ortadan kalktığını ve bu durumdan çok memnun olduğunu belirtmiştir.

4.2.2.2. Verim

Görüşmelerde hastalıktan korunmaya yönelik alınan önlemler kapsamında ders saatlerinin 30 dakikaya indirilmesinin ders sürecini etkilediği yönünde bulgulara rastlanmıştır. SÖ4 konuyu pekiştirmeye yönelik sınıf içerisinde örnek soru çözümü yapamadıklarını ve dersleri daha hızlı işlemek zorunda kaldıklarını belirtmiş; artık öğrencilere ders içerisinde daha az söz hakkı verip daha yoğun konu anlatımı yaptığını da eklemiştir. Konu ile alakalı benzer görüşler paylaşan katılımcı SÖ2 ise *“derslerin yarım saat olması sebebiyle daha hızlı anlatmak zorunda kaldık. Çocuklara aldıracağımız notları da fotokopiyle vermeye başladık. Yani dikte çalışması pek yapamadık. Yazılacak olan yerleri de fotokopiyle paylaşıp evde yazmalarını istedik.* İfadelerini kullanmış ve ders sürelerinin kısılmasının ders işleyiş sürecine olumsuz etkilerinin vurgusunu yapmıştır. Ders sürelerinin yarım saate indirilmesine yönelik elde edilen bulgulardan bir diğeri de araştırmacı gözlemlerinde elde edilmiştir. Üçüncü sınıflarda gözlem yapıldığı esnada ilgili sınıfın öğretmeni *“Şu an sınıfı ikiye böldüğümüz için her öğrenci ile tek tek soru çözme imkânı bulabildim. Ama tüm sınıf bir arada olduğunda yarım saatlik derslere sığdırmak mümkün değil.”* İfadelerini kullanmış ve ders süresinin kısılmasının kalabalık sınıflarda ders işleme konusunda sorun oluşturduğu görüşünü savunmuştur.

Yine alınan önlemler kapsamında iki gün eğitim uygulaması yapılan sınıflarda derslerin veriminin azaldığı ve öğrencilerin akademik başarılarının düştüğü yönünde bulgular elde edilmiştir. Konuya ilişkin katılımcı SÖ1 *“Eylül ayında haftada iki gün geliyorduk. Öğretmenler dört gün geliyordu öğrenciler iki gün. Ve seyreltilmiş sınıflardı...Yani çocuk eksik kalıyor. Yani televizyondan EBA’da ne kadar bunun yerine koymaya çalışsak da o an öğretmeni yanında olmadığı için kontrolsüz oluyor.”* Şeklinde görüş bildirmiştir. EBA TV’nin verimliliği hakkında görüş bildiren bir diğer katılımcı SÖ4 ise EBA TV’nin yetersiz kaldığını belirtmiş ve görüşünü *“Özellikle EBA TV’nin çok bir işe yaradığını düşünmüyorum... EBA TV bence biraz geride kaldı. Biraz daha hikâye gibiydi aktif olamıyorsun, çocuğu göremiyorsun yani çocuk kendinin izlendiğini göremezse büyük seviyelerde nasıl oluyor bilmiyorum ama alt seviyelerde eğitim verimli olmuyor.”* İfadeleriyle gerekçelendirmiştir.

Pandemiye yönelik alınan önlemler kapsamında kişisel eşyaların paylaşılmaması ve sosyal mesafe gibi kuralların Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca yayımlanan kök değerlerin kazandırılmasına olumsuz etkisi olduğu yönünde dikkat çekici bir görüş paylaşan katılımcı SÖ4:

“Biz yıllarca eğitim anlamında her şeyini paylaş ekmeğini taşıyı paylaş diyoruz. Şu an biraz daha bencil olmaya başladılar artık. Özellikle beslenme bir şeyler yiyip içme konusunda artık hiç sormama başladı. Bu anlamda bence kötü etkilendiler... Ben de kişisel olarak hayat tecrübelerime dayanarak eğitimin öğretimden daha önemli olduğu düşünüyorum. Bu duygunun üzerinde yola çıktık yapıyoruz ediyoruz. Benim sınıf seviyem dördüncü sınıf olduğu için biraz daha anlıyorlar ediyorlar ama daha az sınıflarda birinci sınıflar ve ikinci sınıflarda daha kötü olduğunu düşünüyorum. Çünkü yıllarca çocuğa paylaş et derken bir anda hayır yapma, etme, alma, o mikroplu, şöyle böyle demek çocuklar üzerinde olumsuz etki yarattı.”

İfadelerini kullanmıştır. Katılımcı SÖ1 öğrencilerin yaş seviyeleri küçük olduğu için olumsuz bir etki yaratmayacağını belirtmiş; çocukların her şeye ve duruma kolaylıkla uyum sağlayabileceği görüşünü de ifadelerine eklemiştir. Katılımcı SÖ3 ise şimdilik konu ile ilgili tahminde bulunmanın güç olduğunu ama ileride böyle bir durumun oluşmamasını temenni ettiğini belirtmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma

Katılımcı öğrencilere COVID-19 pandemisine yönelik görüş ve düşünceleri sorulduğunda katılımcıların büyük çoğunluğu tehlikeli, bulaşıcı ve ölümcül olarak tanımlamıştır. Yalnız bir katılımcı hastalığı kesin bir şekilde yalanlamış gerekçe olarak ise hastalıkların belirli bir sürede geçen “şeyler” olduğunu belirtmiştir. Bir katılımcı korona virüsü tanımlarken antropomorfik ifadeler kullanmış ve virüsü insana özgü özelliklerle betimlemiştir. Erken çocukluk ve çocukluk dönemlerinde bireyin soyut kavramları betimlerken (yapabildiği en iyi şekilde) insana benzetim yöntemini kullanması oldukça sık rastlanan bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır (Oruç ve Tecim, 2011). Öğrencilerin COVID-19’u tanımlarken sıklıkla ölüm kavramına vurgu yaptıkları, insanı hemen öldürecek bir hastalık olduğunu düşündükleri görülmektedir. Thompson vd. (2021) tarafından çocukların COVID-19’a bakış açılarının ve deneyimlerinin araştırıldığı çalışmada, katılımcılar aynı yaş grubunda olan çocuklardan seçilmiş ve benzer bulgulara rastlanmıştır. Ayrıca Bray vd.(2021), Babb vd. (2021), Fotheringham vd. (2021), Kim, Dundas vd. (2021) ve Xie vd. (2020) tarafından yürütülen araştırmalarda da çocukların pandemi hakkında oldukça endişeli oldukları bulgusuna rastlanmıştır. Televizyon ve diğer iletişim mecralarında düzenli olarak vaka ve ölüm olanlarına dair bilgilendirilmeler yapılıyor olmasının, çocukların zihninde hastalığın ölüm ile birebir ilişki kurulmasına sebep olmuş olabileceği düşünülmektedir.

Katılımcı öğrencilerle yapılan görüşmelerde öğrencilerin hastalıktan korunmaya yönelik MEB (2021c) tarafından yayımlanan önlemleri uyguladıkları bulgusu elde edilmiş, fakat öğretmenler ile yapılan görüşmelerde ve araştırmacını yürüttüğü alan gözlemlerinde öğrencilerin sınıf içinde okul bahçesinde büyük çoğunlukta kurallara uymadığı ve önlemleri uygulamadıkları bulgusu elde edilmiştir. Bu durumun sebebi pandemiden korunmaya yönelik alınan önlemler ve gerekçeleri konusunda bilgilendirmelerin çocukların yaş ve seviyelerine uygun bir şekilde yapılmamış olması olabilir. Çünkü ilkökul öğrencileri ile yapılan görüşmelerde

çocuklara COVID-19'a dair görüşleri sorulduğunda yetkili kurumlar tarafından yapılan açıklamalarda ve basında yer alan ifadeleri kullandıkları görülmüştür. Sık sık dezenfekte olmalıyız ifadesini kullanmışlar fakat araştırmacı tarafından dezenfekte olmanın ne demek olduğu sorulduğunda ne olduğunu bilmediklerini belirtmişler veya yanlış tanımlama yapmışlardır.

Katılımcı sınıf öğretmenlerinin pandemi kurallarının uygulanmasına yönelik görüşleri kurallara uyan öğrencilerin telkinler yoluyla kurallara uyum sağlandığı yönündedir. Bu durum del Arco vd. (2021) tarafından yürütülen çalışmada elde edilen bulgularla benzerlik göstermektedir. Katılımcı öğrencilerin alınan önlemler ve koyulan kurallara yönelik görüşleri onlara güvende hissettirdiği ve gerekli olduğu yönünde olsa da bazı katılımcı öğrenciler bu kuralların yarattığı fiziksel güçlükleri ve duydukları rahatsızlıkları dile getirmişlerdir. Bazı katılımcılar tekli sıralarda oturmayı reddettiklerini çünkü yalnız oturmaının onlarda dışlanmışlık hissi yarattığını ve bu durumdan duydukları üzüntüyü dile getirmişlerdir. Genel olarak öğrenci görüşlerinde kurallara uymalarındaki gerekçelerin öğretmenlerin ve ailenin telkin ve baskıları olduğu görülmüştür. Buradan hareketle öğrencilerin aslında önerilen kurallar ve alınan önlemleri uygulamada o kadar da istekli olmadıkları sonucuna varılabilir. Sundaram (2021) tarafından İngiltere'de yürütülen çalışmada da ilkökul düzeyi öğrencilerin temizlik ve dezenfekte olmak konusunda zorlanmadıkları fakat sosyal mesafe kuralının küçük yaş grubu çocuklarda zorlayıcı bir bağlam olduğu bulgusuna rastlanmıştır.

Ayrıca katılımcı sınıf öğretmenleri kurallara uyulması konusunda özen gösterdiklerini belirtse de araştırmacı gözlemlerinden elde edilen bulgular sınıf içerisinde de mesafe kuralı ve maske takma zorunluluğuna uyulmadığı yönündedir. Sınıf öğretmenlerine ait görüşlerden bir diğeri ise yaş grubu itibarıyla ders içinde daha fazla ve yakından ilgi göstermek zorunda oldukları ve kalemı doğru tutma, defter kullanımı gibi yakın temas gerektiren öğretim teknikleri uygulanırken sosyal mesafe kuralını uygulanmasının güç olduğunu yönündedir. Birinci sınıf düzeyince öğrenci ile iletişim kurmak konusunda doğal olarak güçlük yaşandığını ve maske takmanın söylenenleri anlamayı daha da güçleştirdiğini belirten öğretmen görüşlerine de rastlanmıştır. Bu bulgulardan hareketle ilkökul küçük yaş aralığı çocuklarda öğretmen ve öğrenci arasındaki etkileşimin daha fazla olması gerektiği (Birch ve Ladd, 1997; Zee vd., 2013) göz önünde bulundurulduğunda ilkökul düzeyinde sosyal mesafe kuralının uygulanabilirliği tartışmalı bir hal almaktadır.

Sınıf öğretmenleri ile yapılan görüşmede bir katılımcı, pandemi kuralları gereği eşya ve yiyecek paylaşımının kısıtlanmasının çocuklarda yardımlaşma değerini körelteceğine dair endişeli oldukları yönünde görüş bildirmiştir. Başka bir katılımcı sınıf öğretmeninin görüşü de pandeminin yardımlaşma değeri üzerinde kalıcı bir etkisi olmadığı yönündedir. Literatür incelendiğinde Kiss ve Keller (2021) tarafından yürütülen çalışmada pandemi koşullarının öğrencilerin arkadaşlarına karşı cömertliklerinde küçük bir düşüş yaşandığı bulgusuna rastlanmıştır. Fakat sürecin henüz çok yeni olması ve uzun vadede etkilerinin kestirilemiyor oluşu konuya ilişkin bir soru işareti oluşturmaktadır.

Katılımcı öğrencilere uzaktan eğitime dair deneyimleri sorulduğunda uzaktan eğitimin, akranları ve öğretmenleri ile bir arada eğitim almalarını, teneffüs saatlerinde fiziksel oyunlar oynamaları gibi durumları engellediği; iletişim ve sosyalleşmeyi kısıtladığı bulgusuna rastlanmıştır. Sınıfa yeni katılan bir öğrencinin uzaktan eğitim nedeniyle hiç arkadaş edinemediği hatta arkadaşlarının isimlerini öğrenemediği görüşü dikkat çekmiştir. Öğretmen görüşlerinde rastlanan bulgular öğrenci ifadelerini destekler niteliktedir. Bir katılımcı sınıf öğretmeni okul ortamı olmadan çocuğun oyunu ve sosyalleşmeyi öğrenemeyeceğini; bu bağlamda uzaktan eğitimin eksik kaldığını belirtmiştir. Bu yaş grubunda çocukların temel ihtiyaçlarından olan iletişim ve sosyalleşme uzaktan eğitim sürecinin kısıtladığı faktörlerden biri olarak görülebilir.

Uzaktan eğitimin değerlendirilmesi konusunda öne çıkan bir diğer görüş yaşanan teknik aksaklıklar olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğrenciler derslerin uzaktan eğitimle işlendiği süre boyunca internet kesintisi ve bağlantı sorunları nedeniyle derslerin bölündüğünü, seslerin kesilmesi nedeniyle derslerin anlaşılmasının güçleştiğini belirtmişlerdir. Öğretmen ifadeleri de benzer yönde olup sürecin verimliliğini etkileyen bir durum olduğu konusunda benzer görüş bildirmişlerdir. Literatür incelendiğinde konuya ilişkin yürütülen çalışmalarda elde edilen bulgular benzerlik göstermektedir (Demirtaş ve Kavuk, 2021; Manca ve Delfino, 2021). Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin derslere katılamama sebepleri arasında yeterli teknik donanımına sahip olmamaları, evde internet bağlantısının olmayışı ve kendilerine ait bir oda olmayışı gibi faktörlerin etkili olduğu saptanmıştır. Öğretmenler duruma ilişkin yeterli oda olmadığı için çocuğun derslere konsantre olmakta güçlük yaşadığı veya derslere bağlanmak için yeterli cihaza sahip olmadıkları ifadelerini kullanmıştır. MEB tarafından sınıf kademesine göre ders

saatlerinin düzenlenmesi önerisi ile ailede eğitim alan çocuk sayısının fazla olması sebebiyle yaşanan cihaz eksikliği kaynaklı sorunların önüne geçilmeye çalışılmıştır.

Uzaktan eğitimde yaşanan bu sorunlar eğitimde yaşanan fırsat eşitsizliklerinin güncel ve canlı birer örneği olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durumun sebebi görüşmelerin yapıldığı bölgenin kırsal bir alanda olması olabilir. Fakat Başaran vd. (2020) ve Kim, Dundas vd. (2021) katılımcılarını merkezi okullarda eğitim gören ilkokul öğrencilerinin oluşturduğu çalışmalarında da benzer bulgular yer almaktadır.

Katılımcı öğrenciler dersleri işledikleri platformlar sorulduğunda EBA'nın yanı sıra ZOOM uygulamasından bahsetmişler; fakat her iki platformun da uzun vadede kullanımının alt yapı ve yazılımdan kaynaklı sorunları olduğuna vurgu yapmışlardır. Sınıf öğretmenleri derslerin sistemsel kaynaklı sorunlar yüzünden sürekli bölündüğünü, katılımcıların bağlantı sorunu yaşandığında tekrar bağlanmalarının güç olduğunu ve süre kısıtı sebebiyle kullanışlı olmadığını bildirmişlerdir. Canlı derslere katılamama durumundan kaynaklı derslerden geri kalma sorununu telafi etmesi ve uzaktan eğitimi desteklemesi beklenen EBA TV'nin ise yetersiz kaldığı yönünde görüşlere rastlanmıştır. Fiş, Erümit (2021) tarafından yürütülen çalışmada ise EBA TV'nin içeriğe kolay erişim sağlama ve ilgi çekici olması sebebiyle faydalı olduğu yönünde bulgulara rastlanmıştır. Bu çelişkinin sebebi araştırmanın yürütüldüğü yerleşim yerinde internet alt yapısının zayıf olması ve çevrimiçi eğitim portallarının verimli kullanımındaki farklılıklar olabilir.

Görüşmelerde mali sebepler ve teknik aksaklıklar gerekçe gösterilerek öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun canlı derslere katılmadığı bulgusuna rastlanmış olsa da bazı öğrenciler canlı dersleri sevmedikleri için katılmadıklarını belirtmiş; araştırmacı gözlemleri esnasında sınıf içerisinde durumu açıkla nitelikte örneklerle rastlanmıştır. Bu durumun sebebi öğrencilerin evde eğitimi gerçek bir eğitim yöntemi olarak görmeyişleri ve canlı derslere katılmayı zorunluluk değil tercih olarak kabul etmiş olmaları olabilir.

Sınıf öğretmenleri ile yapılan görüşmelerde canlı derslere katılım oranındaki azlığın bir diğer sebebinin velilerin yeterince ilgili olmadıkları herhangi bir eksiklik veya aksaklık olmadığı durumlarda da bazı öğrencilerin canlı derslere katılmadığı yönünde bulgular elde edilmiştir. Bunun sebebi velilerin de ilk kez uzaktan eğitim sürecini deneyimliyor olmaları ve tıpkı çocuklar gibi bu süreci gerçek tam zamanlı eğitim hali olarak görmeyişleri olabilir. Veli iş birliğinin büyük önem arz ettiği

konusunda fikir birliği sağlayan katılımcı sınıf öğretmenleri bazı velilerden yeterli destek göremediklerini; bu sebeple uzaktan eğitimin “verimsiz” geğtiğini ve uzaktan eğitim sonunda sınıf içerisinde büyük seviye grupları olduğunu belirtmişlerdir. Veli iş birliği önündeki engeller arasında, velilerin eğitim seviyelerinin düşük olması ve süreci yönetmede yetersiz kalmalarının olduğu söylenebilir. Pozas vd. (2021) tarafından yürütölen araştırmada velilerin uzaktan eğitim sürecindeki deneyimleri ve görüşleri detaylı olarak tartışılmıştır.

Gözlem esnasında beden eğitimi öğretmeni ile araştırmacı arasında geçen diyalogda öğretmenin uzaktan eğitimin verimli geğtiğini düşünmesine rağmen sohbete dahil olan öğrenciler tarafından derslerin yeterince anlaşılmadığı ve öğrencilerin katılım sağlamakta isteksiz olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu durumun sebebi veri toplama sürecinin uzaktan eğitimin hemen sonrasında başlamış olması ve öğretmenlerin uzaktan eğitimin çıktılarını henüz gözlemleyememiş olmaları olabilir. Beden eğitimi öğretmenin sohbet esnasında belirttiği görüşün aksine Esentürk vd. (2021) beden eğitimi dersi bağlamında uzaktan eğitimin verimsiz geğtiğini yalnızca teorik derslere daha fazla odaklanma imkanı bulduklarını belirtmiştir. Fairlie ve Loyalka (2020) tarafından yaklaşık 10.000 öğrenci ile yürütölen araştırmada çevrimiçi eğitimin bir dereceye kadar örgün eğitimin yerini alabileceği ve faydalı olma durumunun büyük sınırlılıklar barındırdığı bulgusuna rastlanmıştır.

Bir eğitim modeli olarak uzaktan eğitimin yarattığı problemlerden birinin ölçme değerlendirme yapılamaması olduğunu savunan sınıf öğretmenleri, anlık geri bildirim vermenin küçük yaş grubu için oldukça önemli olduğunu belirtmişlerdir. Geri bildirimlerin verilemediği takdirde tekrarlı hatalar olduğu ve alışkanlık haline geldiğini; buna örnek olarak ise kalemi yanlış tutmaları, harfleri yanlış boyutta ve yönde yazmaları, doğru şekilde defter kullanımı yapmamalarını vermişlerdir. Beattie vd. (2021) tarafından öğretmenler ile yürütölen ęalıřmada da uzaktan eğitimde ilkokul düzeyinde ölçme ve değerlendirmenin güç olduğu bulgusuna rastlanmıştır. Bu durumun sebebi sınıf öğretmenlerinin de belirttiği gibi küçük yaş grupları için uzaktan eğitimin sağlıklı olmayışı veya öğretmenlerin uzaktan eğitim şekline yeterince hâkim olmamaları olabilir.

Sürecin olumlu yanlarına da değinen katılımcı sınıf öğretmenleri uzaktan eğitimin kendileri için de yeniliklere açık olmak ve gelişim konusunda bir fırsat olduğu vurgusunu yapmışlar fakat bir katılımcı süreç önündeki engellerden biri

olarak teknoloji ile arası iyi olmayan sınıf öğretmenlerinin yaşadığı güçlüklerden bahsetmiştir. Portillo vd. (2020) tarafından yürütülen çalışmada öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecini değerlendirmeleri istenmiş ve göze çarpan en büyük sorunun teknolojiyi kullanmada eksik kalmaları olduğu sonucu elde edilmiştir. Bu bağlamda öğretmenlerin eğitimde teknolojiyi kullanma yeterliliklerini iyileştirmeye yönelik çalışmalar yapılabilir.

Deneyimlerinin yanı sıra öğrencilere uzaktan eğitime dair duygu ve düşünceleri sorulduğunda göze çarpan kötü, sıkıcı, zor gibi olumsuz görüşlerin sebepleri uzaktan eğitimi ilk kez deneyimliyor olmaları, süreç içerisinde yaşadıkları teknik ve mali aksaklıklar, görüşmeler süresince sık sık dile getirdikleri öğretmene ve arkadaşlara duyulan özlem olabilir. Fakat sınıf öğretmenleri ile yapılan görüşmelerde bazı öğrencilerin uzaktan eğitimde okulda olduğundan daha fazla aktif ve girişken olduğu yönündedir. Bu durumun sebebi çevrimiçi ortamda öğrenmenin bireysel öğrenmeyi motive etmiş ve grup içi öğrenmenin yarattığı baskıyı ortadan kaldırmış olması olabilir (Gökdaş ve Kayrı, 2005).

Pandemi sürecinde uzaktan eğitim sonrasında okulda eğitim almaya yönelik sorular sorulduğunda öğrenciler okulda eğitimin daha güzel olduğunu belirtmiş gerekçe olarak da burada(okulda) arkadaşları ile bir arada olabilmelerini göstermişlerdir. Bu durum çocuğun sosyalleşmesinde okul faktörünün rolü ile açıklanabilir. Konuya ilişkin sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sonrası okula dönüşte öğrencileri daha motive olmuş bir vaziyette gördükleri yönünde görüşleri de ilgili durumu destekler niteliktedir.

Öğrencilerin pandemi döneminde sosyal mesafeli örgün eğitime uyum sağlama durumlarına yönelik öğretmen görüşleri farklılıklar göstermektedir. Katılımcıların bir kısmı öğrencilerin sürece çok kolay uyum sağladığı zaten okula dönüşte pandemi bilincine vakıf oldukları hatta maske takmanın onlar için kokulu silgi taşımak gibi doğal bir şey haline geldiğini belirtse de bazı katılımcı sınıf öğretmenleri çocukların maskenin doğru kullanımı konusunda bilinçsiz oldukları hatta aralarında desenli maske kullanmaları sebebiyle maske alışverişi bile yaptıklarını gözlemlediği yönünde görüş bildirmişlerdir. Araştırmacının alan gözlemlerinde de öğrencilerin maske kullanımı ve pandemi kurallarını uygulanması konusunda zorlandıkları bulgusuna rastlanmıştır.

Sınıf öğretmenlerine öğrencilerin pandemi döneminde okula gelmekte herhangi bir endişe duyup duymadıkları sorulduğunda olumsuz yanıt vermiş; aksine

okula gelmenin onları çok mutlu ettiğini gözlemlediklerini belirtmişlerdir. Fakat aynı soru öğrencilere yöneltildiğinde bazı öğrencilerin hasta olmaktan çok korktukları; bazılarının ise ailelerine hastalık bulaştırmaktan korktuklarını çünkü evlerinde yaşlı aile büyüklerinin de yaşadığını ifade etmişlerdir. Bu bağlamda sınıf öğretmenlerinin kuralların uygulanması ve sürecin fiziksel olarak sağlıklı ilerlemesine odaklandıkları; öğrencilerin psikolojik olarak iyi olma haline yeterince yoğunlaşmadıkları söylenebilir. Kim, Oxley vd. (2021) tarafından yürütülen araştırmada ilgili konu derinlemesine ele alınmıştır.

Bulgularda okulun fiziki şartlarının uyulması gereken pandemi kurallarının uygulanmasının önünde engel teşkil ettiği bulgusuna rastlanmıştır. Tekli sıralarda oturma kuralının sınıf mevcudunun kalabalık olması ve yeterli sıra olmayışı nedeniyle uygulanamadığı öğretmen görüşlerinde ve araştırmacı gözlemlerinde belirtilmiştir. Ayrıca mevsim şartları gereği sınıfların yeterince havalandırılmadığı, havalandırıldığı takdirde sınıfların gerekli ısıda tutulamadı bulgusu kuralların uygulanması hususunda birer kısıt olarak karşımıza çıkmaktadır.

Öte yandan kuralların uygulanmasının yarattığı bazı kısıtlar ve doğurduğu problemler olduğu yönünde görüş bildiren sınıf öğretmenleri, ders sürelerinin kısaltılmasının ders içi planları ve öğrencilerin derse aktif katılımını etkilediğini ve mecburen düz anlatım yöntemine başvurduklarını belirtmişlerdir. Fakat düz anlatım yönteminin dinleyici için sıkıcı olması, üst düzey düşünme davranışı gerçekleştirilememesi, öğrencinin aktif katılım sağlayamaması gibi bazı dezavantajları olduğu bilinmektedir (TOK, 2021). Konuların pekiştirilmesi hususunda ise ödevlendirmelere ağırlık vererek sınıf içi etkinlikleri kısıtlandıklarını da eklemişlerdir. Sınıf mevcudunun kalabalık olmasının hastalık riskini arttırdığını ve mecburen hibrit sisteme geçtiklerini ifade eden sınıf öğretmenleri planların ve konuların yetişmesi için benzer çözümler geliştirdiklerini fakat bu durumun da verimliliği azalttığını belirtmişlerdir. Bu bağlamda pandemiye yönelik alınması gereken önlemler her ne kadar elzem olsalar da yarattığı sonuçların uzun vadede akademik başarıyı etkileyeceği söylenebilir.

5.2. Sonuç

İlkokul öğrencilerinin COVID-19 sürecindeki eğitim-öğretime yönelik tecrübe, duygu ve düşüncelerini keşfetme amacıyla yürütülen bu araştırmada sürece dair kapsamlı bilgi edinme amacıyla ilkokul öğrencileri ve sınıf öğretmenleri ile görüşmeler yapılmış; ilaveten araştırmacı tarafından alan gözlemleri yapılmıştır.

Covid-19 pandemisi döneminde ilkokul öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde bağlantı problemi, derslere bağlanmak için gerekli olan cihaz yetersizliği, yetersiz oda sayısı gibi teknik ve mali problemler yaşadığı ve bu problemlerin derse katılım veya aktif katılımı etkilediği; derslerin verimini düşürdüğü sonucuna varılmıştır. Ayrıca yetersiz katılım ve teknik/mali kısıtlar, uzaktan eğitim sürecinde öğrenme kayıplarının yaşanmasına neden olmuştur.

Uzaktan eğitim sürecinde yaşanan iletişim eksikliği öğrenciler üzerinde uzaktan eğitime yönelik olumsuz duygular gelişmesine neden olmuştur. Yaşanan iletişim sorunları derslerin anlaşılır olmasını da olumsuz yönde etkilemiştir. Mali kısıtlar, yetersiz donanım ve alt yapı, yetersiz veli iş birliği, öğrencilerin uzaktan eğitim sistemini istememeleri gibi durumlar nedeniyle uzaktan eğitimin verimliliğinin beklenilenin altında olduğu sonucuna varılmıştır.

Okullarda COVID-19 pandemisine yönelik alınan önlemlerin ilkokul düzeyinde uygulanabilirliğinin güç olduğu görülmüş; çocukların özellikle maske kullanımı ve sosyal mesafenin korunması konularında isteksiz olduğu sonucuna varılmıştır. Bu durumun sebebinin ise maske takmanın ve mesafe kuralının yarattığı fiziksel güçlük olduğu söylenebilir. Bununla beraber ilkokul öğrencilerinin pandemi döneminde okulda eğitim almakla ilgili endişeleri olduğu ve hastalığın bulaşma riskine yönelik kaygı taşıdıkları sonucuna varılmıştır.

Seyreltilmiş sınıflarda eğitim almanın ve hibrit eğitimin derslerin verimliliğini ve öğrencilerin motivasyonunu olumsuz etkilediği görüşmüştür. Mesafeli örgün eğitimin yanı sıra uzaktan eğitimin de öğrencilerin motivasyonunu olumsuz yönde etkilediği ve eğitime yönelik algılarını değiştirdiği sonucuna varılmıştır. Her iki eğitim şeklini de deneyimleme fırsatı bulan ilkokul öğrencilerinin örgün eğitim lehine tercih yaptıkları görülmüştür. Uzaktan eğitime katılımın zorunluluk olmasının yanı sıra bir tercih olarak görüldüğü ve bu durumun sebebinin sürecin ilk kez deneyimleniyor oluşu ve yaşanan teknik/mali sorunların yanı sıra veli tutumu ile de ilişkili olduğu söylenebilir.

5.3. Öneriler

Araştırmada varılan sonuçlardan hareketle küçük yaş grubunda yer alan öğrencilerin pandemi kurallarını uygulamak istememelerinin sebebinin kuralların gerekliliğini ve uygulanma amaçlarını tam olarak kavrayamamaları olabilir. Bu bakımdan küçük yaş grubundaki öğrencilerde pandemi koşullarına dair farkındalığın artırılması önerilmektedir.

COVID-19 pandemisi nedeniyle öğrencilerde ölümkorkusu ve aile ve yakın çevrelerine hastalık bulaştırma korkularının olduğu görülmüştür. Bu bağlamda okullarda verilen rehberlik hizmetlerinin ölüm korkusu ve taşıyıcı rol olma korkuları özelinde artırılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

Okulların pandemi koşullarına uygun hale getirilebilmesine yönelik sınıf mevcutlarının azaltılması ve hijyen koşullarının iyileştirilmesi için eğitime ayrılan bütçenin artırılmasının faydalı olabileceği düşünülmektedir. Çünkü araştırmanın sonucundan hareketle saygının yayılmasının önlenmesine yönelik okullarda hibrit sisteme geçilmesinin derslerin verimliliğini düşürdüğü ve uzun vadede akademik gerilemeye sebep olabileceği düşünülmektedir.

Yetersiz donanım/alt yapı ve öğrencilerin aktif katılım sağlayamaması durumlarının, öğrencilerin uzaktan eğitim sistemini istememelerinin ve uzaktan eğitimin verimliliğinin beklenilenin altında olmasının sebepleri arasında olduğu söylenebilir. Bu bağlamda çevrimiçi öğrenmeye yönelik yatırımların altyapıyı iyileştirme ve interaktif içeriklerin sayısını artırma konularında geliştirilmesi uygulanabilecek çözümler arasında görülmektedir.

Ayrıca çalışmada gözlemlenen kaygı-endişe problemlerinin genellenebilir bir durum olup olmadığı ve bu problemlerin kalıcı olup olmadığının incelenmesi önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Acar, K., Mor, A., Baynaz, K., ve Arslanoğlu, E. (2020). An investigation on anxiety states of students in faculty of sport sciences during COVID-19. *International Journal of Disabilities Sports and Health Sciences*, 3(1), 66-73.
- Akkaş Baysal, E., ve Ocak, G. (2021). Covid-19 Salgını ile Ortaya Çıkan Öğrenme Kayıplarının Telafisine İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.811834>
- Akyıldız, E., ve Yurtbakan, S. (2020). Sınıf Öğretmenleri, İlkokul Öğrencileri ve Ebeveynlerin Covid-19 İzolasyon Döneminde Uygulanan Uzaktan Eğitim Faaliyetleri Hakkındaki Görüşleri. *Journal of Turkish Studies, Volume 15 Issue 6*(Volume 15 Issue 6), 949-977. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.43780>
- Alban Conto, C., Akseer, S., Dreesen, T., Kamei, A., Mizunoya, S., ve Rigole, A. (2021). Potential effects of COVID-19 school closures on foundational skills and Country responses for mitigating learning loss. *International Journal of Educational Development*, 87, 102434. <https://doi.org/10.1016/j.ijedudev.2021.102434>
- Ali, W. (2020). Online and Remote Learning in Higher Education Institutes: A Necessity in light of COVID-19 Pandemic. *Higher Education Studies*, 10(3), 16. <https://doi.org/10.5539/hes.v10n3p16>
- Alipio, M. (2020). Education during Covid-19 Era: Are Learners in a Less-Economically Developed Country Ready for E-Learning? *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.3586311>
- Arık, B. M., ve Ergün, M. (2020). Öğrenciler ve eğitime erişim, eğitim izleme raporu. Eğitim Reformu Girişimi. https://www.egitimreformugirisimi.org/wp-content/uploads/2010/01/EIR20_OgrencilerveEgitimeErisim.pdf
- Azevedo, J. P., Hasan, A., Goldemberg, D., Iqbal, S. A., ve Geven, K. (2020). *Simulating the potential impacts of COVID-19 school closures on schooling and learning outcomes: A set of global estimates*. World Bank. <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/33945> License: CC BY 3.0 IGO.

- Babb, S. J., Rufino, K. A., ve Johnson, R. M. (2021). Assessing the Effects of the COVID-19 Pandemic on Nontraditional Students' Mental Health and Well-Being. *Adult Education Quarterly*, 074171362110275. <https://doi.org/10.1177/07417136211027508>
- Balaman, F., ve Hanbay, Tiryaki, S. (2020). Corona virüs (Covid-19) nedeniyle mecburi yürütülen uzaktan eğitim hakkında öğretmen görüşleri. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 52-84.
- Balcı, Y., ve Çetin, G. (2020). COVID-19 pandemi sürecinin Türkiye’de istihdama etkileri ve kamu açısından alınması gereken tedbirler. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Covid-19 Sosyal Bilimler Özel Sayısı*, 19(37), 40-58.
- Basilaia, G., Dgebuadze, M., Kantaria, M., ve Chokhanelidze, G. (2020). Replacing the classic learning form at universities as an immediate response to the COVID-19 virus infection in Georgia. *International Journal for Research in Applied Science and Engineering Technology*, 8(3), 101-108.
- Başaran, M., Doğan, E., Karaoğlu, E., ve Şahin, E. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemi sürecinin getirisi olan uzaktan eğitimin etkililiği üzerine bir çalışma. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2). <https://dergipark.org.tr/en/pub/egitim/issue/54643/753149>
- Baz, B. (2021). COVID-19 salgını sürecinde öğrencilerin olası öğrenme kayıpları üzerine bir değerlendirme. *Temel Eğitim*, 3(1), 25-35. <https://doi.org/10.52105/temelegitim.3.1.3>
- Beattie, M., Wilson, C., ve Hendry, G. (2021). Learnin from lockdown: Examining Scottish primary teachers' experiences of emergency remote teaching. *British Journal of Educational Studies*, 1-18. <https://doi.org/10.1080/00071005.2021.1915958>
- Birch, S. H., ve Ladd, G. W. (1997). The teacher-child relationship and children's early school adjustment. *Journal of School Psychology*, 35(1), 61-79. [https://doi.org/10.1016/S0022-4405\(96\)00029-5](https://doi.org/10.1016/S0022-4405(96)00029-5)
- Bozkurt, Aras, ve Sharma, Ramesh C. (2020). *Emergency remote teaching in a time of global crisis due to CoronaVirus pandemic*. <https://doi.org/10.5281/ZENODO.3778083>

- Braun, V., ve Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Bray, L., Blake, L., Protheroe, J., Nafria, B., de Avila, M. A. G., Ångström-Brännström, C., Forsner, M., Campbell, S., Ford, K., Rullander, A.-C., Robichaud, F., Nolbris, M. J., Saron, H., Kirton, J. A., ve Carter, B. (2021). Children's pictures of COVID-19 and measures to mitigate its spread: An international qualitative study. *Health Education Journal*, 80(7), 811-832. <https://doi.org/10.1177/00178969211019459>
- Brom, C., Lukavský, J., Greger, D., Hannemann, T., Straková, J., ve Švaříček, R. (2020). Mandatory Home Education During the COVID-19 Lockdown in the Czech Republic: A Rapid Survey of 1st-9th Graders' Parents. *Frontiers in Education*, 5, 103. <https://doi.org/10.3389/feduc.2020.00103>
- Brown, J., McLennan, C., Mercieca, D., Mercieca, D. P., Robertson, D. P., ve Valentine, E. (2021). Technology as Thirdspace: Teachers in Scottish Schools Engaging with and Being Challenged by Digital Technology in First COVID-19 Lockdown. *Education Sciences*, 11(3), 136. <https://doi.org/10.3390/educsci11030136>
- Coulter, M., Britton, Ú., MacNamara, Á., Manninen, M., McGrane, B., ve Belton, S. (2021). PE at home: Keeping the 'E' in PE while home-schooling during a pandemic. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 1-13. <https://doi.org/10.1080/17408989.2021.1963425>
- Creswell, J. W. (2019). *Nitel araştırmacılar için 30 temel beceri* (H. Özcan, Çev.).
- Creswell, J. W. (2020a). *Eğitim araştırmaları nitel ve nicel araştırmanın planlanması, yürütülmesi ve değerlendirilmesi* (H. Ekşi, Çev.).
- Creswell, John. W. (2020b). *Nitel araştırma yöntemleri* (M. Bütün ve S. B. Demir, Çev.).
- Cuenca-Soto, N., Santos-Pastor, M. L., Chiva-Bartoll, O., ve Martínez-Muñoz, L. F. (2021). Impacto de la Pandemia por COVID-19 en Educación Física: Limitaciones Percibidas y Propuestas de Mejora. *Qualitative Research in Education*, 10(3), 260-290. <https://doi.org/10.17583/qre.8376>
- Çaykuş, E. T., ve Mutlu, Çaykuş, T. (2020). COVID-19 pandemi sürecinde çocukların psikolojik dayanıklılığını güçlendirme yolları: Ailelere,

- öğretmenlere ve ruh sağlığı uzmanlarına öneriler. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, *COVID-19 ÖZEL SAYISI 2*, 95-113.
- Çiçek, İ., Tanhan, A., ve Tanriverdi, S. (2020). COVID-19 VE EĞİTİM. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1). <https://doi.org/10.37669/milliegitim.787736>
- del Arco, I., Ramos-Pla, A., ve Flores, Ö. (2021). Analysis of the company of adults and the interactions during school recess: The COVID-19 effect at primary schools. *Sustainability*, 13(18), 10166. <https://doi.org/10.3390/su131810166>
- Demirtaş, H., ve Kavuk, E. (2021). COVID-19 pandemisi sürecinde öğretmenlerin uzaktan eğitimde yaşadığı zorluklar. *E-Uluslararası Pedagogji Dergisi*, 1(1), 55-73. <https://doi.org/10.27579808/e-ijpa.20>
- Dhawan, S. (2020). Online Learning: A Panacea in the Time of COVID-19 Crisis. *Journal of Educational Technology Systems*, 49(1), 5-22. <https://doi.org/10.1177/0047239520934018>
- Diamond, A. (2013). Executive functions. *Annual Review of Psychology*, 64, 135-168. <https://doi.org/10.1146/annurev-psych-113011-143750>
- Doğrükök, C. Ş. B.-A. K.-H. K.-B. (2020). İlkokul Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri. *Journal of Turkish Studies, Volume 15 Issue 8*(Volume 15 Issue 8), 3753-3774. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.44496>
- Dorn, E., Hancock, B., Sarakatsannis, J., ve Viruleg, E. (2021). COVID-19 and learning loss—Disparities grow and students need help. *McKinsey ve Company*. <https://www.mckinsey.com/industries/public-and-social-sector/our-insights/covid-19-and-learning-loss-disparities-grow-and-students-need-help>
- EdGlossary. (2013). *Learning loss*. <https://www.edglossary.org/learning-loss/>
- Eğitim Reformu Girişimi. (2020). *Eğitim izleme bülteni 2019-2020' eğitim ortamları*. Eğitim Reformu Girişimi. https://www.egitimreformugirisimi.org/wp-content/uploads/2010/01/Egitim-Izleme-Bulten3_2019-20de-Egitim-Ortamlari-ortamlar.html
- Ehrhardt, J., Ekin, A., Krehl, H., Meincke, M., Finci, I., Klein, J., Geisel, B., Wagner-Wiening, C., Eichner, M., ve Brockmann, S. (2020). Transmission of SARS-CoV-2 in children aged 0 to 19 years in childcare facilities and schools after their reopening in May 2020, Baden-Württemberg, Germany. *Eurosurveillance*, 25(36). <https://doi.org/10.2807/1560-7917.ES.2020.25.36.2001587>

- Ekiz, T., İlman, E., ve Dönmez, E. (2020). Bireylerin sağlık anksiyetesi düzeyleri ile COVID-19 salgını kontrol algısının karşılaştırılması. *Uluslararası Sağlık Yönetimi ve Stratejileri Araştırma Dergisi*, 6(1), 139-154.
- Elitaş, T., ve Devran, Y. (2017). Yeni iletişim teknolojilerinin uzaktan eğitime entegrasyon sürecinde sanal sınıf ortamları: ATAUZEM örneği. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(2), 213-225.
- Engzell, P., Frey, A., ve Verhagen, M. D. (2020). Learning inequality during the Covid-19 pandemic. *Center for Open Science*. <https://doi.org/10.31219/osf.io/ve4z7>
- Erdoğan, Y., Koçoğlu, F., ve Sevim, C. (2020). COVID-19 pandemisi sürecinde anksiyete ile umutsuzluk düzeylerinin psikososyal ve demografik değişkenlere göre incelenmesi. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 23. <https://doi.org/10.5505/kpd.2020.35403>
- Esentürk, O. K., Seçer, E., ve İlhan, E. L. (2021). Distance education experiences of physical education and sports teachers: Covid-19 pandemic. *Anatolia Sport Research*, 2(2).
- Fairlie, R., ve Loyalka, P. (2020). Schooling and Covid-19: Lessons from recent research on EdTech. *Npj Science of Learning*, 5(1), 13. <https://doi.org/10.1038/s41539-020-00072-6>
- Ferguson, P., McKenzie, M., Mercieca, D., Mercieca, D. P., ve Sutherland, L. (2021). Primary Head Teachers' Construction and Re-negotiation of Care in COVID-19 Lockdown in Scotland. *Frontiers in Education*, 6, 617869. <https://doi.org/10.3389/feduc.2021.617869>
- Fernández Sánchez, M. J., Pérez Vera, L., ve Sánchez Herrera, S. (2021). Escuela pública y COVID-19: Dificultades sociofamiliares de educación en confinamiento. *PUBLICACIONES*, 51(3), 463-496. <https://doi.org/10.30827/publicaciones.v51i3.15981>
- Fiş Erümit, S. (2021). The distance education process in K–12 schools during the pandemic period: Evaluation of implementations in Turkey from the student perspective. *Technology, Pedagogy and Education*, 30(1), 75-94. <https://doi.org/10.1080/1475939X.2020.1856178>
- Flynn, N., Keane, E., Davitt, E., McCauley, V., Heinz, M., ve Mac Ruairc, G. (2021). 'Schooling at home' in Ireland during COVID-19: Parents' and students' perspectives on overall impact, continuity of interest, and impact on

- learning. *Irish Educational Studies*, 40(2), 217-226.
<https://doi.org/10.1080/03323315.2021.1916558>
- Fotheringham, P., Harriott, T., Healy, G., Areng, G., ve Wilson, E. (2021). Pressures and influences on school leaders navigating policy development during the COVID-19 pandemic. *British Educational Research Journal*, berj.3760. <https://doi.org/10.1002/berj.3760>
- Glesne, C. (2020). *Nitel araştırmaya giriş* (A. Ersoy ve P. Yalçınoglu, Çev.).
- Gökdaş, İ., ve Kayri, M. (2005). E-Öğrenme ve Türkiye açısından sorunlar, çözüm önerileri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2).
<http://efdergi.yyu.edu.tr>
- Guest, G., MacQueen, K., ve Namey, E. (2012). *Applied Thematic Analysis*. SAGE Publications, Inc. <https://doi.org/10.4135/9781483384436>
- Güngör, F. (2020). Covid-19'un toplumsal kurumlara etkisi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Salgın Hastalıklar Özel Sayı*, 393-428.
- ILO, ve UNICEF. (2020). *COVID-19 and child labour: A time of crisis, a time to act*. United Nations Children's Fund, International Labour Organization.
https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---ilo-ankara/documents/publication/wcms_751230.pdf
- Iyer, P., Aziz, K., ve Ojcius, D. M. (2020). Impact of COVID-19 on dental education in the United States. *Journal of Dental Education*.
<https://doi.org/10.1002/jdd.12163>
- İnci Kuzu, Ç. (2020). COVID-19 pandemisi sürecinde uygulanan ilköğretim uzaktan eğitim programı (EBA TV) ile ilgili veli görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 505-527. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.720556>
- Kahraman, M. E. (2020). COVID-19 salgınının uygulamalı derslere etkisi ve bu derslerin uzaktan eğitimle yürütülmesi: Temel tasarım dersi örneği. *Medeniyet Sanat Dergisi*, 6(1), 44-56.
- Kaloo, R. C., Mitchell, B., ve Kamalodeen, V. J. (2020). Responding to the COVID-19 pandemic in Trinidad and Tobago: Challenges and opportunities for teacher education. *Journal of Education for Teaching*, 46(4), 452-462.
<https://doi.org/10.1080/02607476.2020.1800407>
- Kara, Y. (2020). Pandemi sürecindeki öğrenciler: Deneyimleri: Bakırköy ilçesi örneği. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(7), 165-176.

- Karadağ, E., ve Yucel, C. (2020). Yeni tip Koronavirüs pandemisi döneminde üniversitelerde uzaktan eğitim: Lisans öğrencileri kapsamında bir değerlendirme çalışması. *Yükseköğretim Dergisi*, 10(2), 181-192. <https://doi.org/10.2399/yod.20.730688>
- Karataş, Z. (2020). COVID-19 pandemisinin toplumsal etkileri, değişim ve güçlenme. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 3-15.
- Kaya, B. (2020). Pandeminin ruh sağlığına etkileri. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 23, 123-124.
- Keskin, M., ve Özer, D. (2020). COVID-19 sürecinde öğrencilerin web tabanlı uzaktan eğitime yönelik geri bildirimlerinin değerlendirilmesi. *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5(2), 59-67.
- Khasawneh, M. A. S. (2021). Challenges resulting from simultaneous online education during the “Covid-19” pandemic: The case of King Khalid University, Saudi Arabia. *Science and Education" Scientific Journal*, 2(8), 414-430.
- Kıyıcı, G. (2021). *Eğitim ortamları, eğitim izleme raporu*. Eğitim Reformu Girişimi. https://www.egitimreformugirisimi.org/wp-content/uploads/2010/01/E%C4%B0R21_EgitimOrtamlari.pdf
- Kim, L. E., Dundas, S., ve Asbury, K. (2021). ‘I think it’s been difficult for the ones that haven’t got as many resources in their homes’: Teacher concerns about the impact of COVID-19 on pupil learning and wellbeing. *Teachers and Teaching*, 1-16. <https://doi.org/10.1080/13540602.2021.1982690>
- Kim, L. E., Oxley, L., ve Asbury, K. (2021). What makes a great teacher during a pandemic? *Journal of Education for Teaching*, 1-3. <https://doi.org/10.1080/02607476.2021.1988826>
- Kiss, H. J., ve Keller, T. (2021). The short-term effect of COVID-19 on schoolchildren’s generosity. *Applied Economics Letters*, 1-5. <https://doi.org/10.1080/13504851.2021.1893892>
- Kuckartz, U. (2014). *Qualitative text analysis: A guide to methods, practice ve using software* (A. McWhertor, Çev.). SAGE.
- Kuhfeld, M., Soland, J., Tarasawa, B., Johnson, A., Ruzek, E., ve Liu, J. (2020). *Projecting the potential impacts of COVID-19 school closures on academic achievement* (Reports - Research Sy ED608206; s. 57). <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED608206.pdf>

- Lee, J. (2020). Mental health effects of school closures during COVID-19. *The Lancet Child & Adolescent Health*, 4(6), 421. [https://doi.org/10.1016/S2352-4642\(20\)30109-7](https://doi.org/10.1016/S2352-4642(20)30109-7)
- Lepp, L., Aaviku, T., Leijen, Ä., Pedaste, M., ve Saks, K. (2021). Teaching during COVID-19: The Decisions Made in Teaching. *Education Sciences*, 11(2), 47. <https://doi.org/10.3390/educsci11020047>
- Levinson, M., Cevik, M., ve Lipsitch, M. (2020). Reopening Primary Schools during the Pandemic. *New England Journal of Medicine*, 383(10), 981-985. <https://doi.org/10.1056/NEJMms2024920>
- Li, S., Wang, Y., Xue, J., Zhao, N., ve Zhu, T. (2020). The Impact of COVID-19 Epidemic Declaration on Psychological Consequences: A Study on Active Weibo Users. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(6), 2032. <https://doi.org/10.3390/ijerph17062032>
- Lincoln, Y. S., ve Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*.
- Lordan, R., FitzGerald, G. A., ve Grosser, T. (2020). Reopening schools during COVID-19. *Science*, 369(6508), 1146-1146. <https://doi.org/10.1126/science.abe5765>
- Loukomies, A., ve Juuti, K. (2021). Primary Students' Experiences of Remote Learning during COVID-19 School Closures: A Case Study of Finland. *Education Sciences*, 11(9), 560. <https://doi.org/10.3390/educsci11090560>
- Maldonado, J. E., ve De Witte, K. (2021). The effect of school closures on standardised student test outcomes. *British Educational Research Journal*, berj.3754. <https://doi.org/10.1002/berj.3754>
- Manca, S., ve Delfino, M. (2021). Adapting educational practices in emergency remote education: Continuity and change from a student perspective. *British Journal of Educational Technology*, 52(4), 1394-1413. <https://doi.org/10.1111/bjet.13098>
- Mankki, V. (2021). Primary teachers' principles for high-quality distance teaching during COVID-19. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 13(17), 1-13. <https://doi.org/10.1080/00313831.2021.1939141>
- McMahon, J., Gallagher, E. A., Walsh, E. H., ve O'Connor, C. (2021). Experiences of remote education during COVID-19 and its relationship to the mental health of primary school children. *Irish Educational Studies*, 40(2), 457-468. <https://doi.org/10.1080/03323315.2021.1932555>

- MEB. (2020a). *2021 Yılı bütçe raporu*. Milli Eğitim Bakanlığı. http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2020_12/30125920_2021_BUTCE_SUNUYU.pdf
- MEB. (2020b). *Okullar yüz yüze eğitime başlıyor*. Milli Eğitim Bakanlığı. <https://www.meb.gov.tr/okullarda-yuz-yuze-egitim-basliyor/haber/21601/tr>
- MEB. (2020c). *Uzaktan eğitim sürecinin detayları*. Milli Eğitim Bakanlığı. <http://www.meb.gov.tr/uzaktan-egitim-surecinin-detaylari/haber/21990/tr>
- MEB. (2020d). *Uzaktan eğitime ilişkin basın açıklaması*. Milli Eğitim Bakanlığı. <http://www.meb.gov.tr/bakan-selcuk-koronaviruse-karsi-egitim-alaninda-alinan-tedbirleri-acikladi/haber/20497/tr>
- MEB. (2021a). *2020-2021 Eğitim öğretim yılının ikinci dönemi uzaktan ve yüzyüze eğitimle başlıyor*. <https://www.meb.gov.tr/2020-2021-egitim-ogretim-yilinin-ikinci-donemi-uzaktan-ve-yuz-yuze-egitimle-basliyor/haber/22553/tr>
- MEB. (2021b). *COVID-19 salgınında alınması gereken önlemler*. Milli Eğitim Bakanlığı Halkla İlişkiler Müşavirliği. http://www.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2021_09/01112425_MEB_Salgin_Brosur.pdf
- MEB. (2021c). *Salgın döneminde okullarda alınması gereken önlemler*. <http://www.meb.gov.tr/salgin-doneminde-okullarda-alinmasi-gereken-onlemler/haber/23905/tr>
- MEB. (2021d). *Basın Açıklaması*. Milli Eğitim Bakanlığı. <https://www.meb.gov.tr/basin-aciklamasi/haber/23203/tr>
- Merriam, S. B. (2018). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber* (S. Turan, Çev.).
- Moorhouse, B. L., ve Wong, K. M. (2021). The COVID-19 Pandemic as a catalyst for teacher pedagogical and technological innovation and development: Teachers' perspectives. *Asia Pacific Journal of Education*, 1-16. <https://doi.org/10.1080/02188791.2021.1988511>
- Nicholson, S. (2002). Socialization in the “virtual hallway”. *The Internet and Higher Education*, 5(4), 363-372. [https://doi.org/10.1016/S1096-7516\(02\)00127-6](https://doi.org/10.1016/S1096-7516(02)00127-6)
- OECD. (2020). *Learning remotely when schools close: How well are students and schools prepared? Insights from PISA*.
- OECD. (2021). *21st-Century Readers: Developing Literacy Skills in a Digital World*. OECD. <https://doi.org/10.1787/a83d84cb-en>

- Oruç, C., ve Tecim, E. (2011). Okul öncesi dönem çocuğunun kişilik gelişiminde rol modellik ve çizgi filmler. *Ekev Akademi Dergisi*, 15(48), 281-297.
- Özdoğan, A. Ç., ve Berkant, H. G. (2020). COVID-19 pandemi döneminde uzaktan eğitime ilişkin paydaş görüşlerin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1). <https://doi.org/10.37669/milliegitim.788118>
- Palau, R., Fuentes, M., Mogas, J., ve Cebrián, G. (2021). Analysis of the implementation of teaching and learning processes at Catalan schools during the Covid-19 lockdown. *Technology, Pedagogy and Education*, 30(1), 183-199. <https://doi.org/10.1080/1475939X.2020.1863855>
- Patton, M. Q. (2018). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (M. Bütün ve S. B. Demir, Çev.).
- Pınar, M. A., ve Dönel Akgül, G. (2020). The opinions of secondary school students about giving science courses with distance education during the Covid-19 pandemic. *Journal of Current Researches on Social Sciences*, 10(2), 461-486.
- Portillo, J., Garay, U., Tejada, E., ve Bilbao, N. (2020). Self-perception of the digital competence of educators during the COVID-19 pandemic: A cross-analysis of different educational stages. *Sustainability*, 12(23), 10128. <https://doi.org/10.3390/su122310128>
- Pozas, M., Letzel, V., ve Schneider, C. (2021). ‘Homeschooling in times of corona’: Exploring Mexican and German primary school students’ and parents’ chances and challenges during homeschooling. *European Journal of Special Needs Education*, 36(1), 35-50. <https://doi.org/10.1080/08856257.2021.1874152>
- Rusch, A., Rodriguez-Quintana, N., Choi, S. Y., Lane, A., Smith, M., Koschmann, E., ve Smith, S. N. (2021). School Professional Needs to Support Student Mental Health During the COVID-19 Pandemic. *Frontiers in Education*, 6, 663871. <https://doi.org/10.3389/feduc.2021.663871>
- Sáez-Delgado, F., Olea-González, C., Mella-Norambuena, J., López-Angulo, Y., García-Vásquez, H., Cobo-Rendón, R., ve Sepúlveda López, F. (2020). Caracterización Psicosocial y Salud Mental en Familias de Escolares Chilenos durante el Aislamiento Físico por la Covid-19. *Revista Internacional de Educación para la Justicia Social*, 9(3), 281-300. <https://doi.org/10.15366/riejs2020.9.3.015>

- Saldaña, J. (2016). *The coding manual for qualitative researchers* (3E [Third edition]). SAGE.
- Salman, U. (2020). *Türkiye’de koronavirüsün eğitime etkileri*. Eğitim Reformu Girişimi. <https://www.egitimreformugirisimi.org/turkiyede-koronavirusun-egitime-etkisi-v-dijital-ucurumu-ogrenciler-anlatiyor/>
- Sánchez Amate, J. J., Luque de la Rosa, A., Gutiérrez Cáceres, R., ve Vargas Serrano, A. (2021). The Effects of COVID-19 in the Learning Process of Primary School Students: A Systematic Review. *Education Sciences*, 11(10), 654. <https://doi.org/10.3390/educsci11100654>
- Save The Children. (2020). Protect a generation:The impact of COVID-19 on children’s lives. *SAVE THE CHILDREN INTERNATIONAL*. <https://www.savethechildren.org/content/dam/usa/reports/emergency-response/protect-a-generation-report.pdf>
- Savitz-Romer, M., Rowan-Kenyon, H. T., Nicola, T. P., Alexander, E., ve Carroll, S. (2021). When the Kids Are Not Alright: School Counseling in the Time of COVID-19. *AERA Open*, 7, 233285842110336. <https://doi.org/10.1177/23328584211033600>
- Selamzade, F., Korkmazer, F., Bostan, S., ve YusiFbeyli, G. (2020). The Effect of COVID-19 Pandemicon Society: A Case of Azerbaijan. *Turkiye Klinikleri Journal of Health Sciences*, 5(2), 278-287. <https://doi.org/10.5336/healthsci.2020-75559>
- Sheikh, A., Sheikh, A., Sheikh, Z., ve Dhami, S. (2020). Reopening schools after the COVID-19 lockdown. *Journal of Global Health*, 10(1), 010376. <https://doi.org/10.7189/jogh.10.010376>
- Spear, S., Parkin, J., van Steen, T., ve Goodall, J. (2021). Fostering “parental participation in schooling”: Primary school teachers’ insights from the COVID-19 school closures. *Educational Review*, 1-20. <https://doi.org/10.1080/00131911.2021.2007054>
- Sundaram, N., Bonell, C., Ladhani, S., Langan, S. M., Baawuah, F., Okike, I., Ahmad, S., Beckmann, J., Garstang, J., Brent, B. E., Brent, A. J., Amin-Chowdhury, Z., Aiano, F., ve Hargreaves, J. (2021). Implementation of preventive measures to prevent COVID-19: A national study of English primary schools in summer 2020. *Health Education Research*, 36(3), 272-285. <https://doi.org/10.1093/her/cyab016>

- T.C. İçişleri Bakanlığı. (2020). *Koronavirüs tedbirleri kapsamında alınan sokağa çıkma yasağı bitiyor*. T.C. İçişleri Bakanlığı. <https://www.icisleri.gov.tr/15-ildeki-seyahat-kisitlamasi-31-mayis-saat-2400-itibariyle-sonlandirilacak>
- T.C. Sağlık Bakanlığı. (2020). *COVID-19 (SARS-CoV-2 Enfeksiyonu) Genel bilgiler, epidemiyoloji ve tanı*. T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü. <https://covid19.saglik.gov.tr/Eklenti/39551/0/covid-19rehberigenelbilgilerepidemiyolojivetanipdf.pdf>
- TEDMEM. (2021a). *2020 Eğitim değerlendirme raporu* (Sy 7; TEDMEM Değerlendirme Dizisi). <https://tedmem.org/download/2020-egitim-degerlendirme-raporu?wpdmdl=3644&verefresh=611a290480ed01629104388>
- TEDMEM. (2021b). *Türkiye'nin telafi eğitiminin yol haritası*. Türk Eğitim Derneği (TED). <https://tedmem.org/download/turkiyenin-telafi-egitimi-yol-haritasi?wpdmdl=3669&verefresh=60b09f43991ae1622187843>
- Tekindal, S. (2021). *Nicel, nitel, karma yöntem araştırma desenleri ve istatistik*.
- Thaheem, S. K., Zainol Abidin, M. J., Mirza, Q., ve Pathan, H. U. (2021). Online teaching benefits and challenges during pandemic COVID-19: A comparative study of Pakistan and Indonesia. *Asian Education and Development Studies, ahead-of-print*(ahead-of-print). <https://doi.org/10.1108/AEDS-08-2020-0189>
- Thompson, J., Spencer, G., ve Curtis, P. (2021). Children's perspectives and experiences of the COVID-19 pandemic and UK public health measures. *Health Expectations*, hex.13350. <https://doi.org/10.1111/hex.13350>
- TOK, T. N. (2021). *Öğretim ilke ve yöntemleri* (A. Doğanay, Ed.).
- Ullah, H., ve Ali, J. (2021). Impact of COVID-19 pandemic on the schooling of public and private school students in Pakistan. *Education 3-13*, 1-10. <https://doi.org/10.1080/03004279.2021.1931917>
- UNESCO. (2020a). *Building back resilient: How can education systems prevent, prepare for and respond to health emergencies and pandemics?* UNESCO; UNESDOC Digital Library. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000375278>
- UNESCO. (2020b). *Crisis-sensitive educational planning*. UNESCO; UNESDOC Digital Library. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000373272>
- UNESCO. (2020c). *Recovering lost learning: What can be done quickly and at scale?* UNESCO; UNESDOC Digital Library. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000377841>

- UNESCO. (2021). *Education: From disruption to recovery*.
<https://en.unesco.org/covid19/educationresponse>
- UNICEF. (2014). *Türkiye’de çocukların gözünden çocuğun iyi olma hali alanlarının ve göstergelerinin tanımlanması ve değerlendirilmesi*.
<https://www.unicef.org/turkey/raporlar/%C3%A7ocuklar%C4%B1n-g%C3%B6z%C3%BCnden-%C3%A7ocu%C4%9Fun-iyi-olma-hali-alanlar%C4%B1n%C4%B1n-ve-g%C3%B6stergelerinin-tan%C4%B1mlanmas%C4%B1>
- Üstün, Ç., ve Özçiftçi, S. (2020). Effects of COVID-19 Pandemic on Social Life and Ethical Plane: An Evaluation Study. *Anadolu Kliniği Tıp Bilimleri Dergisi*, 142-153. <https://doi.org/10.21673/anadoluklin.721864>
- Varea, V., ve González-Calvo, G. (2021). Touchless classes and absent bodies: Teaching physical education in times of Covid-19. *Sport, Education and Society*, 26(8), 831-845. <https://doi.org/10.1080/13573322.2020.1791814>
- Vogel, S., ve Schwabe, L. (2016). Learning and memory under stress: Implications for the classroom. *npj Science of Learning*, 1(1). <https://doi.org/10.1038/npjscilearn.2016.11>
- Wagner, E. (2021). *Build forward better: How the global community must act now to secure children’s learning in crises*. Save the Children International. <https://resourcecentre.savethechildren.net/document/build-forward-better-how-global-community-must-act-now-secure-childrens-learning-crises/>
- WFP. (2021). *State of school feeding worldwide 2020*. World Food Programme. https://docs.wfp.org/api/documents/WFP-0000123923/download/?_ga=2.209415953.2023764194.1621630907-85074596.1621630907
- WHO. (2020a). *Coronavirus disease (COVID-19): Schools*. World Health Organization. <https://www.who.int/news-room/questions-and-answers/item/coronavirus-disease-covid-19-schools>
- WHO. (2020b). *Mental health and psychosocial considerations during the COVID-19 outbreak*. World Health Organization. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/331490>.
- Winter, E., Costello, A., O’Brien, M., ve Hickey, G. (2021). Teachers’ use of technology and the impact of Covid-19. *Irish Educational Studies*, 40(2), 235-246. <https://doi.org/10.1080/03323315.2021.1916559>

- Xiang, Y.-T., Yang, Y., Li, W., Zhang, L., Zhang, Q., Cheung, T., ve Ng, C. H. (2020). Timely mental health care for the 2019 novel coronavirus outbreak is urgently needed. *The Lancet Psychiatry*, 7(3), 228-229. [https://doi.org/10.1016/S2215-0366\(20\)30046-8](https://doi.org/10.1016/S2215-0366(20)30046-8)
- Xie, X., Xue, Q., Zhou, Y., Zhu, K., Liu, Q., Zhang, J., ve Song, R. (2020). Mental Health Status Among Children in Home Confinement During the Coronavirus Disease 2019 Outbreak in Hubei Province, China. *JAMA Pediatrics*, 174(9), 898. <https://doi.org/10.1001/jamapediatrics.2020.1619>
- Yang, C., ve Yuan, J. (2021). Emergency online education policy and public response during the pandemic of COVID-19 in China. *Asia Pacific Journal of Education*, 1-16. <https://doi.org/10.1080/02188791.2021.1987187>
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*.
- Yıldırım, S. (2020). Salgınların sosyal-psikolojik görünümü: Covid-19 (Koronavirüs) pandemi örneği. *Journal of Turkish Studies, Volume 15 Issue 4*(Volume 15 Issue 4), 1331-1351. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.43585>
- Yıldız, A., ve Akar, Vural, R. (2020). *COVID-19 pandemisi ve derinleşen eğitim eşitsizlikleri*. Türk Tabipler Birliği COVID-19 Pandemisi Altıncı Ay Değerlendirme Raporu. https://www.ttb.org.tr/kutuphane/covid19-rapor_6/covid19-rapor_6_Part64.pdf
- Yin, R. K. (2017). *Durum çalışması araştırması uygulamaları* (İ. Günbayı, Çev.).
- Zee, M., Koomen, H. M. Y., ve der Veen, I. V. (2013). Student–teacher relationship quality and academic adjustment in upper elementary school: The role of student personality. *Journal of School Psychology*, 51(4), 517-533. <https://doi.org/10.1016/j.jsp.2013.05.003>
- Zhang, L., Zhang, D., Fang, J., Wan, Y., Tao, F., ve Sun, Y. (2020). Assessment of mental health of chinese primary school students before and after school closing and opening during the COVID-19 pandemic. *JAMA Network Open*, 3(9), e2021482. <https://doi.org/10.1001/jamanetworkopen.2020.21482>

EKLER

EK-1. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu (Öğrenci)

Araştırma Sorusu: COVID-19 salgını nedeni ile oluşan ve yeni normal olarak adlandırılan süreçte ilkokul öğrencilerinin okul deneyimleri nelerdir?

Tarih: .../.../202...

Saat: (Başlangıç/Bitiş) .../.../...

Değerli Katılımcı,

İsmim Canset YAŞAR. Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sınıf Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisiyim. COVID-19 salgını nedeni ile oluşan ve “yeni normal” olarak adlandırılan bu süreçte, ilkokul öğrencilerinin eğitim/okul deneyimlerini incelemek amacıyla bir araştırma yürütmekteyim. Yürüttüğüm araştırma kapsamında sizin de görüşlerinizi almak istiyorum. Katılarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Görüşmemize başlamadan önce görüşmemizin gizli olduğunu ve görüşmede konuşulanların yalnızca şahsım ve bazı araştırmacılar tarafından bilineceğini belirtmek isterim. Ayrıca araştırma raporunda hiçbir kişisel bilginiz paylaşılmayacaktır.

Görüşme esnasında herhangi bir veriyi atlamamak için görüşme süresince görüntü ve ses kaydı yapmak istiyorum. Ayrıca görüşme esnasında kaydedilmesini istemediğiniz bir bilgi var ise tarafıma kaydedilmeyeceğini belirtmek isterim. Eğer görüşmenin ses kayıt cihazı ile kaydedilmesini istemezseniz görüşme formunu araştırmacı olarak sözel cevaplarınıza dayalı olarak doldurabilirim. Ses kaydı alınması hususunda rahatsız olduğunuz bir konu var mı? Görüşmeye devam etmek istiyor musunuz?

Görüşmeye başlamadan önce sormak istediğiniz soru ya da belirtmek istediğiniz bir görüş var mı?

Görüşmemizin 30 dakika süreceğini tahmin ediyorum. İzin verirseniz sorulara başlamak istiyorum.

Kişisel Bilgi Formu

Cinsiyet	Kız ( )	Erkek ( )		
Kardeş Sayısı	0 ( )	1 ( )	2 ( )	3 ve üzeri ( )
Ev İnterneti	Var ( )	Yok ( )		
Derslere Bağlanmak İçin Kullanılan Cihaz	Bilgisayar ( )	Tablet ( )	Telefon ( )	TV ( )
Uzaktan Eğitimde Derslerin İşlendiği Platform	EBA ( )	ZOOM ( )	Diğer ise lütfen belirtiniz (.....)	
Evde Kendinize Ait Bir Odanız Var Mı?	Var ( )	Yok ( )		

1) COVID 19 salgını ile ilgili ne biliyorsun?

Sonda Hastalıktan korunmaya yönelik aldığın önlemler var mı; varsa hangi önlemleri alıyorsun? (Temizlik, beslenme, başkasının eşyasını kullanmama, sosyal ilişkilerde fiziksel mesafe vs.)

Ailen hastalıktan korunmaya yönelik hangi önlemleri alıyor?

Okula başlamadan önce hazırlık için neler yaptınız?

Dezenfekte olmak ne demektir biliyor musun? Sınıflara girmeden önce dezenfekte olmaya yönelik neler yapıyorsunuz?

Sence temizlik kurallarına uymazsak ne olur?

Hastalıktan korunmak için evde ve okulda almak zorunda olduğumuz bu önlemler sana ne hissettiriyor?

2) Sınıfa girdiğinde nasıl bir ortamla karşılaştın?

Sonda Oturma düzeni

Sıraların konumu

Arkadaşlarının sıraları ile aranızdaki mesafe

3) Okulda arkadaşlarınla vakit geçirdiğin zamanlarda neler yapıyorsunuz?

Sonda Tekli sıralarda oturmak ve arkadaşların ile aranızda mesafe olması sana ne hissettiriyor?

Arkadaşlar arasında eşya veya yiyecek alışverişi yapıyor musun? Yapmıyorsan bunları yapamamak sana ne hissettiriyor/seni nasıl etkiliyor?

4) Teneffüslerde arkadaşlarınla hangi oyunları oynuyorsunuz? Oyun oynarken, oyun kuralları dışında COVID için dikkat ettiğin kurallar var mı?

5) Okulda sizlere okulda uyulması gereken hijyen kuralları ile ilgili açıklamalar yapılıyor mu?

Sonda Yapılıyor ise bu açıklamaları kim yapıyor?

Bu açıklamalar ne sıklıkla yapılıyor?

6) Pandemi/ salgın hastalık döneminde okula gitmekte endişelendiğin veya zorlandığın bir durum oluyor mu?

Sonda Oturma düzeninin tekli sıralar olması

Temastan kaçınmak zorunda olmak

Maske takmak zorunda olmak

7) Okula gelirken herhangi bir taşıt kullanıyor musun? (Ailene ait araç yahut otobüs/servis vs.) Kullanıyorsan ulaşım esnasında hastalık dönemine özgü aldığın önlemler nelerdir?

8) Okulda ikili eğitim mi yapıyorsunuz yoksa tam gün eğitim mi?

Sonda Pandemi sürecinde eğitim şeklinizde bir değişiklik oldu mu?

Tam gün eğitim yapıyorsanız öğle aralarında, yapmıyorsanız beslenme saatlerinde hastalıktan korunmaya yönelik konulan sınıf ve okul kuralları var mı?

9) Haftanın Kaç günü okula gidiyorsun?

Sonda Her gün gitmek ister miydin? Neden?

10) Okula gitmenin yanı sıra evde uzaktan eğitim yaptınız mı? Yaptıysanız dersleri uzaktan eğitim ile işlemek sana neler hissettirdi?

Sonda Okulda mı yoksa evde mi eğitim almayı tercih edersin? Neden?

Sence evde/ okulda eğitim almanın güzel tarafı nedir?

11) Uzaktan eğitimin senin için zor tarafları var mı? Varsa nelerdir?

Sonda İnternet sorunu yaşıyor musun?

Uzaktan eğitimde dersleri anlayabiliyor musun?

Derslere katılabileceğin ekipmana sahip misin? (pc, tablet, telefon, TV vs.)

Sence uzaktan eğitimin en zor tarafı nedir ?

12) Varsa abin/ablan da bu dönemde okula gidiyor mu yoksa dersleri uzaktan eğitimle mi işliyorlar?

Sonda Sen okula giderken abinin/ablanın evde eğitim alması sana ne hissettiriyor?

Abin/ablanla evde eğitim aldığınız zamanlarda zorlandığın noktalar oluyor mu? (Yeterli ekipman, yeterli oda, yeterli zaman vs.)

13) Evde eğitim aldığın dönemde dersleri izlemek dışında derslere yeterince katılabiliyor musun?

Sonda Sınıf ortamında olduğu kadar rahat soru sorabiliyor musun? Öğretmeninden sorularına yeterli cevapları alabiliyor musun?

Uzaktan eğitim yaptığınız zamanlarda da ders içi oyun etkinliklerini yapabiliyor musunuz? Yapıyorsanız nasıl oyunlar oynuyorsunuz?

14) Sence uzaktan eğitimde ve okulda eğitimde öğretmenin ile olan iletişimde bir fark var mıydı?

Sonda Uzaktan eğitimde arkadaşlarınla da iletişim kurabiliyor musun?

15) Konuya ilişkin başka görüş ya da önerilerin var mı?

EK-2. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu (Öğretmen)

Araştırma Sorusu: COVID-19 salgını nedeni ile oluşan ve yeni normal olarak adlandırılan süreçte ilkokul öğrencilerinin deneyimleri nelerdir?

Tarih: .../.../202...

Saat: (Başlangıç/Bitiş) ...../.....

Değerli Katılımcı,

İsmim Canset YAŞAR. Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sınıf Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisiyim. COVID-19 salgını nedeni ile oluşan ve “yeni normal” olarak adlandırılan bu süreçte, ilkokul öğrencilerinin eğitim/okul deneyimlerini incelemek amacıyla bir araştırma yürütmekteyim. Yürüttüğüm araştırma kapsamında sizin de görüşlerinizi almak istiyorum. Katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Görüşmemize başlamadan önce görüşmemizin gizli olduğunu ve görüşmede konuşulanların yalnızca şahsım ve bazı araştırmacılar tarafından bilineceğini belirtmek isterim. Ayrıca araştırma raporunda hiçbir kişisel bilginiz paylaşılmayacaktır.

Görüşme esnasında herhangi bir veriyi atlamamak için görüşme süresince görüntü ve ses kaydı yapmak istiyorum. Ayrıca görüşme esnasında kaydedilmesini istemediğiniz bir bilgi var ise tarafıma kaydedilmeyeceğini belirtmek isterim. Eğer görüşmenin ses kayıt cihazı ile kaydedilmesini istemezseniz görüşme formunu araştırmacı olarak sözel cevaplarınıza dayalı olarak doldurabilirim. Ses kaydı alınması hususunda rahatsız olduğunuz bir konu var mı? Görüşmeye devam etmek istiyor musunuz?

Görüşmeye başlamadan önce sormak istediğiniz soru ya da belirtmek istediğiniz bir görüş var mı?

Görüşmemizin 30 dakika süreceğini tahmin ediyorum. İzin verirseniz sorulara başlamak istiyorum.

Kişisel Bilgi Formu

Cinsiyet	Kadın ( )	Erkek ( )		
Mesleki Kıdem	Lütfen yıl olarak belirtiniz (... Yıl)			
Okuttuğu Sınıf Düzeyi	1 ( )	2 ( )	3 ( )	4 ( )

- 1) Öğrencilerin COVID-19 döneminde örgün eğitim algılarına ilişkin gözlemlerinizi nelerdir?

Sonda Tekli sıralarda oturmak ve arkadaşları ile aralarında fiziksel mesafe olma zorunluluğuna tepkileri ne oldu?

Sonda Arkadaşlar arasında eşya veya yiyecek alışverişi yapıyorlar mı? Yapıyorlarsa uyarı aldıklarındaki tepkileri nasıl oluyor?

- 2) COVID-19 pandemisi oluşturduğunuz günlük ders planında ve ders işleyiş sürecinizde herhangi bir değişikliğe sebep oldu mu?

Sonda Sınıf içi etkinliklerinizi oluştururken pandemi öncesinden farklı olarak neler yapıyorsunuz?

3) Teneffüslerde öğrencilere yönelik gözlemleriniz nelerdir? Oyun oynarken ve serbest zamanlarda COVID-19'a yönelik alınması gereken önlemleri nasıl uyguluyorlar?
Sonda Sosyal mesafe kuralı ve maske takma zorunluluğuna öğrenciler ne derece uyuyor? Bu konuda ne gibi sorunlar yaşıyorsunuz?

4) Pandemi/ salgın hastalık döneminde öğrencilerinizin okula gitmekte endişelendiğini veya zorlandığını düşünüyor musunuz? Gerekçenizi belirtir misiniz?
Sonda Oturma düzeninin tekli sıralar olması,
Temastan kaçınmak zorunda olmak,
Maske takmak zorunda olmak gibi.

5) Haftanın kaç günü okulda eğitim yapıyorsunuz?
Sonda Bu durumun öğrencilerinizin akademik başarısını etkilediğini düşünüyor musunuz? Neden?

6) Uzaktan eğitim sürecine dair neler söyleyebilirsiniz?
Sonda Erişim sorunu yaşıyorlar mı?
Uzaktan eğitimde dersleri anlayabiliyorlar mı?
Derslere katılabilecekleri yeterli ekipman ve donanımına sahipler mi? (pc, tablet, telefon, TV vs.)
Uzaktan eğitimin öğrenciler açısından gözlemlediğiniz en zor tarafı nedir ?
Neden böyle düşünüyorsunuz?

7) Uzaktan eğitim süresince öğrencilerin derse aktif katılımını sağlayabildiğinizi düşünüyor musunuz?
Sonda Çevrimiçi ortamda ders işlemenin öğrencileriniz ile iletişiminiz üzerinde herhangi bir etkisi oldu mu? Cevabınız evet ise örnek verebilir misiniz?

8) Konuya ilişkin başka görüş ve önerileriniz varsa lütfen belirtin.

EK-3. Gözlem Protokolü

Amaç:

Bu gözlemin amacı COVID-19 salgını nedeni ile oluşan ve Sağlık Bakanlığının “yeni normal” olarak adlandırdığı süreçte ilkökul öğrencilerinin okul ve sınıf içi deneyimlerini anlamaktır.

Araştırma Soruları:

- 1) COVID-19 salgını nedeni ile oluşan “yeni normal” olarak adlandırılan süreçte ilkökul öğrencileri ders işleme sürecinde ve ders aralarında nasıl pratikler edinmiştir?
- 2) Ders içerisinde ve ders aralarında COVID-19’a yönelik alınması gereken önlemlerin uygulanma süreci nasıldır?
- 3) COVID-19 önlemlerinin ardından öğrencilerin akranları ile ilişkilerinde ne tür kısıtlamalara gidilmiştir ve öğrencilerin bu kısıtlamalara yönelik yaklaşımları nasıldır?
- 4) Öğrencilerin pandemi sürecine ilişkin farkındalıkları nasıldır?
- 5) Sınıf içi etkinlikler yeni normal sürecinde göre nasıl şekillenmektedir?

Veri Toplama:

İlkokul birinci sınıf düzeyinde yeni normal süreçte eğitim-öğretim sürecini gözlemlemek adına bir hafta aralıksız gözlem sonrasında aralıklı olarak gözlemler yapılacaktır. Gözlem süresince aşağıda yer alan başlıklar altında olay ve durumlara ilişkin notlar alınacaktır.

1) Okulun fiziksel ortamı

a) **Sınıfın fiziksel ortamı** Sınıf içerisindeki fiziksel ortama ilişkin bilgiler (sınıf mevcudu, sıra düzeni, oturma düzeni, öğretmen masası ve sıraların konumu, sınıf içerisinde kullanılan materyaller, panolar, afiş ve posterler, sınıfın aydınlanma, ısınma, havalandırma ve temizliğine ilişkin veriler).

b) **Okulun fiziksel ortamı** Okulun fiziksel ortamına ilişkin bilgiler (oluşturulan hijyen kuralları, okul içerisinde kullanılan materyaller, panolar, afiş ve posterler, ısınma, havalandırma ve temizliğine ilişkin veriler).

2) Okul İklimi

a) **Sınıfın öğrenme iklimi** Sınıf içerisinde rollere, sorumluluklara uygulamalara ilişkin veriler.

b) **Okul içi yönetici iklimi** Okul içerisinde alınan kuralların uygulanma durumuna ilişkin veriler.

c) **Sınıf içi-dışı etkileşim** Öğretmen ve öğrenciler arasındaki, ve öğrencilerin birbirleri ile olan iletişim ve etkileşim durumlarına; öğretmen ve öğrencilerin yaşantılarını paylaşma biçimlerine; öğrencilerin birbirleri ve öğretmen ile duygu ve düşüncelerini ifade ederken ki fiziksel temas durumlarına ilişkin veriler.

Gözlem Notlarının Analizinde Kullanılacak Kodlama Listesi

- Yeterli afiş poster
- Sosyal mesafeye uygun sıra düzeni
- Yeterli havalandırma
- Yeterli bilgilendirme
- Sorumluluk bilinci
- Sürece uygun seçilmiş ders etkinlikleri
- Sosyal mesafe kuralı
- Öğrenci bilinç düzeyi
- Fiziksel temas
- Teneffüse çıkışta sosyal mesafe
- Kantin alışverişinde sosyal mesafe
- Öğrenciler arası sözlü uyarılar
- Akıllı işaretler

EK-4. Aydınlatılmış Onam Formu (Veli)

Sayın Veli;

Çocuğunuzun katılacağı bu çalışma, “COVID-19 Döneminde İlkokul Öğrencisi Olmak” adıyla, 01.03.2021 ve 30.06.2021 tarihleri arasında yapılacak bir araştırma uygulamasıdır.

Araştırmanın Amacı: COVID-19 salgını nedeni ile oluşan ve yeni normal olarak adlandırılan süreçte ilkokul öğrencilerinin okul deneyimlerini anlamaktır.

Araştırma Uygulaması: Görüşme / Gözlem şeklindedir.

Araştırma T.C. Millî Eğitim Bakanlığı’nın ve okul yönetiminin de izni ile gerçekleştirilmektedir. Araştırma uygulamasına katılım tamamıyla gönüllülük esasına dayalı olmaktadır. Çocuğunuz çalışmaya katılıp katılmamakta özgürdür. Araştırma çocuğunuz için herhangi bir istenmeyen etki ya da risk taşımamaktadır. Çocuğunuzun katılımı **tamamen sizin isteğinize bağlıdır**, çalışmaya katılmasını reddedebilir ya da çalışmaya katıldıktan sonra çalışmanın herhangi bir aşamasında çalışmadan ayrılmasını talep edebilirsiniz. Araştırmaya katılmama veya araştırmadan ayrılma durumunda öğrencilerin akademik başarıları, okul ve öğretmenleriyle olan ilişkileri etkilemeyecektir.

Araştırma kapsamında ses ve görüntü kaydı gerçekleştirilecektir. Ses ve görüntü kayıtlarının toplanması, analiz edilmesi ve araştırma sonrasında kayıtların arşivlenmesi işlemleri, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve bilimsel etik ilkeler uyarınca yapılacaktır. Araştırma kapsamında elde edilen veriler gizli tutulacak ve elde edilen veriler araştırma sürecine dahil olan uzmanların haricinde olan hiçbir üçüncü kişi ile paylaşılmayacaktır.

Uygulamalar, genel olarak kişisel rahatsızlık verecek sorular ve durumlar içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden çocuğunuz kendisini rahatsız hissederse cevaplama işini yarıda bırakıp çıkmakta özgürdür. Bu durumda rahatsızlığın giderilmesi için gereken yardım sağlanacaktır. Çocuğunuz çalışmaya katıldıktan sonra istediği an vazgeçebilir. Böyle bir durumda veri toplama aracını uygulayan kişiye, çalışmayı tamamlamayacağını söylemesi yeterli olacaktır. Anket çalışmasına katılmamak ya da katıldıktan sonra vazgeçmek çocuğunuza hiçbir sorumluluk getirmeyecektir.

Katılımı onaylamadan önce sormak istediğiniz herhangi bir konu varsa sormaktan çekinmeyiniz. Bizlere telefon veya e-posta ile ulaşarak soru sorabilir, araştırma bitiminde sonuçlar hakkında bilgi isteyebilirsiniz. Saygılarımızla,

Araştırmacı Bilgileri:

Danışman: Sevdâ ÇETİNKAYA | **İletişim:**

Yüksek Lisans Öğrencisi: Canset YAŞAR | **İletişim:**

Velisi bulunduğum ..... sınıfı ..... numaralı öğrencisi
.....’in yukarıda açıklanan araştırmaya katılmasına izin veriyorum.
(Lütfen formu imzaladıktan sonra çocuğunuzla okula geri gönderiniz*).

Tarih:

Katılımcı Adı Soyadı:

İmza:

EK-5. Aydınlatılmış Onam Formu (Öğretmen)

Saygıdeğer Öğretmenim,

Katılacağınız bu çalışma, "COVID-19 Döneminde İlkokul Öğrencisi Olmak" adıyla, HMKÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sınıf Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Canset YAŞAR tarafından 01/03/2021-30/06/2021 tarihleri arasında yapılacak bir araştırma uygulamasıdır.

Araştırmanın Hedefi: COVID-19 salgını nedeni ile oluşan ve yeni normal olarak adlandırılan süreçte ilkökul öğrencilerinin okul deneyimlerini anlamaktır.

Araştırmanın Nedeni: ( ) Bilimsel araştırma (X) Tez çalışması

Araştırmanın Yapılacağı Yer: Zülüflühan Hikmet Çankaya İlkokulu

Araştırma Uygulaması: ( ) Anket

(X) Görüşme

(X) Gözlem

( ).....

Araştırma T.C. Millî Eğitim Bakanlığının ve okul yönetiminin izni ile gerçekleştirilmektedir. Araştırmaya katılım tamamıyla gönüllülük esasına dayalıdır. Araştırma kapsamında elde edilen veriler gizli tutulacak ve elde edilen veriler araştırma sürecine dahil olan uzmanların haricinde olan hiçbir üçüncü kişi ile paylaşılmayacaktır.

Araştırma kapsamında ses ve görüntü kaydı gerçekleştirilecektir. Ses ve görüntü kayıtlarının toplanması, analiz edilmesi ve araştırma sonrasında kayıtların arşivlenmesi işlemleri, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve bilimsel etik ilkeler uyarınca yapılacaktır. Araştırma uygulaması, kişisel rahatsızlık verecek sorular ve durumlar içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da farklı bir nedenden ötürü rahatsızlık hissederseniz cevaplama işini yarıda bırakabilirsiniz.

Katılımı onaylamadan önce sormak istediğiniz herhangi bir konu varsa sormaktan çekinmeyiniz. Bizlere telefon veya e-posta ile ulaşarak soru sorabilir, araştırma bitiminde sonuçlar hakkında bilgi isteyebilirsiniz. Saygılarımızla,

Araştırmacı Bilgileri:

Danışman: Sevda ÇETİNKAYA | **İletişim:**

Yüksek Lisans Öğrencisi: Canset YAŞAR | **İletişim:**

Yukarıda bilgileri bulunan araştırmaya katılmayı kabul ediyorum.

Tarih:

Katılımcı Adı Soyadı:

İmza:

EK-6. Etik Kurul Raporu

Üzerinde doküman numarası bulunmayan dokümanlar kontrolsüz dokümandır.

HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU KARARLARI

TOPLANTI TARİHİ	TOPLANTI SAYISI	KARAR NO	SAYFA NO
03.12.2020	15	07	1/2

Üniversitemiz Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu 03.12.2020 tarihinde Başkan Prof. Dr. Seval YAVUZ başkanlığında toplanarak aşağıdaki kararları almıştır.

KARAR-7: Dr. Öğr. Üyesi Sevda ÇETİNKAYA koordinatörlüğünde Canset YAŞAR tarafından gerçekleştirilecek “COVID-19 Döneminde İlkokul Öğrencisi Olmak” başlıklı tez çalışması için hazırlanan materyaller Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi kapsamında değerlendirilmiş olup Hatay İl Mili Eğitim Müdürlüğünden izin alınmak suretiyle uygulanmasının uygun olduğuna oybirliği ile karar verildi.

İMZA Prof. Dr. Seval YAVUZ Başkan		
İMZA Prof. Dr. Mehmet ÖZBİRECİKLİ Bşk. Yrd.	İMZA Prof. Dr. Jale ÖZTÜRK ÜYE	İMZA Prof. Dr. Hatice PAMİR ÜYE
İMZA Prof. Dr. Melis MİNİSKER ÜYE	İMZA Prof. Dr. Murat TEK ÜYE	İMZA Prof. Dr. Nizam ÖNEN ÜYE

Doküman No:902-01-FR 006

İlk Yayın: 11.12.2015

Rev. Tarihi:

Rev. No: 00

Sayfa 1 / 1

EK-7. Araştırma Uygulama İzni

T.C.
HATAY VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-32889839-605.01-20877256
Konu : Canset YAŞAR'ın
Araştırma İzin Onayı

18.02.2021

VALİLİK MAKAMINA

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı yüksek lisans programı öğrencisi Canset YAŞAR, "COVID-19 Döneminde İlkokul Öğrencisi Olmak" konulu araştırmayı yapmayı talep etmektedir.

Söz konusu çalışmanın "Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 21.01.2020 tarihli ve 81576613-10.06.02-E.1563890 ve 2020/2 nolu Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine" uygun olduğundan, ilgilinin araştırmanın yüz yüze eğitim öğretime ara verilmesi göz önüne alınarak örgün eğitimin tam olarak başlamasıyla birlikte Müdürlüğümüzün izni ile denetimi ilçe millî eğitim müdürlükleri ve okul/kurum idaresinde olmak üzere, kurum faaliyetlerini aksatmadan, gönüllülük esasına dayalı, elde edilen verilerin kamuoyu ile paylaşılmadan önce Müdürlüğümüzün ilgili birimine iletilmesi ve onaylı bir örneği Müdürlüğümüzde muhafaza edilen, uygulama sırasında da mühürlü ve imzalı örnekten çoğaltılan veri toplama araçlarının kullanılması koşuluyla; İlimiz Antakya ilçesi Zülflühan Hikmet Çankaya İlkokulu öğrencilerine yönelik uygulama çalışması yapmasını, olurlarınıza arz ederim.

Mahmut SABAH
İl Millî Eğitim Şube Müdürü

OLUR
18.02.2021

Kemal KARAHAN
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres :

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Bilgi için: Ziya ÖNDAŞ - Dahili :1133

Telefon No : 0 (326) 227 68 68

E-Posta: strateji31@meh.gov.tr

Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

İnternet Adresi: www.hataymem.meb.gov.tr

Unvan : Memur

Faks:3262276969

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 9ee8-230a-3249-b478-f7d9 kodu ile teyit edilebilir.

EK-8. Kod Kitabı (Öğrenci)

Kod Kitabı (Öğrenci)

Tema: COVID-19

Alt Tema: COVID-19'a Dair Görüşler

Kod	Kod Tanımları	Örnek İfadeler
Tehlikeli/Kötü	COVID-19'un tehlikeli bir hastalık olduğunu belirten öğrenci ifadeleri	Tehlikeli bir hastalık birine bulaşınca çok zor gidiyor. Bildiklerim bu kadar. Ö16(4)
Bulaşıcı	COVID-19'un yayılma riski olan bir hastalık olduğunu belirten öğrenci ifadeleri	Amcam hasta olduğundan bunun ne olduğunu biliyorum grip olduğunda direk bu hastalık bulaşıyor Bazenleri havadan da gelebilir. Ö10(3)
Ölümcül	COVID-19'un ölüm kavramı ile eşleştirildiğini belirten öğrenci ifadeleri	Çünkü bu bir hastalık ve bizleri öldürür... Önce ailemize bulaşır sonra birkaç dakika sonra hemen ölürüz. Ö6(2) Korona ölüm. İnsanlara virüs bulaştırıyor sonra da onları öldürüyor. Ö3(1)
Gerçek değil	COVID-19'un gerçek olmadığını belirten öğrenci ifadeleri	Korona yalan! Yalan işte, bizimle oyun oynuyorlar...böyle bir hastalık olsaydı şimdiye kadar biterdi 1 yıl oldu. İnsanlar hasta olunca iyileşir hemen. Ö11(3)

Kod Kitabı (Öğrenci)**Tema:** COVID-19**Alt Tema:** COVID-19'a Yönelik Alınan Önlemler

Kod	Kod Tanımları	Örnek İfadeler
Maske/Eldiven	COVID-19'dan korunma yollarını belirten öğrenci ifadeleri	Hep evde kalıyorum, İhtiyaçlarımız olduğunda mağazaya gidiyoruz. Mağazaya girdiğimizde maskemiz böyle aynı böyle kapalı, eldivenleri de takıyoruz hiçbir şeye ellemiyoruz. Ö9(3)
Mesafe	COVID-19'dan korunma yollarını belirten öğrenci ifadeleri	...uzaktan oynuyoruz birbirimize dokunmuyoruz bir de mesafeli oluyoruz hep. Ö2(1) Mesela seksek oynarken her zamanki gibi sıraya giriyoruz ama aramızda mesafe oluyor sonra herkes sırası gelince tek tek açılıyor ama aramızda hep mesafe oluyor. Ö5(2)
Temizlik	COVID-19'dan korunma yollarını belirten öğrenci ifadeleri	Yani mesela kolonya gibi temizleyici. İçinde sabun var su var sıkıyorsun eline öyle sürüyorsun ellerinin içine. Sonra elindeki mikrobu atıyor, öldürüyor. Ö9(3) Dezenfektan koyup iyice ellerimi ovalıyorum, Sonra sınıfa girdiğimde elim kirlenirse ıslak mendille siliyorum. Ö14(4)
Kişisel eşyaların paylaşılmaması	COVID-19'dan korunma yollarını belirten öğrenci ifadeleri	...yapmıyoruz. Korona var eğer o kişi hastaysa onun eşyalarını kullanınca biz de hasta oluruz. Ö9(3) Hayır çünkü temizlik kurallarına uymak için. Mesela bir eşyayı birisi alırsa herkes isteyince sonra benim elime geçtiğinde bir sürü mikrop olacak, arkadaşlarımla elinde de öyle olacak. Önceden böyle şeyler düşünmezdik hemen çekinmeden verirdik. Ö14(4)
Beslenme	COVID-19'dan korunma yollarını belirten öğrenci ifadeleri	Bana ilaç aldı bulaşmasın diye çocuklar içinmiş onu içiyorum Annem bir de hasta olduğunda zencefil ve limonu ısıtır hep onu içirir bana. Ö10(3) ...Bak ne yapıyorum biliyor musun, bazen biraz elma yiyorum. Muzu çok seviyorum. Hep muz yerim ama hiç brokoli yemem. Ö3(1)

Kod Kitabı (Öğrenci)**Tema:** COVID-19**Alt Tema:** Alınan Önlemlere Yönelik Görüşler

Kod	Kod Tanımları	Örnek İfadeler
Fiziksel güçlük	Hastalıktan korunmaya yönelik alınan önlemlerin yarattığı fiziksel güçlükleri belirten öğrenci ifadeleri	Aslında bunlar kötü bir şey maske taktığımda beynime oksijen yerine karbondioksit gidiyor. Çünkü nefes alamıyorum. Ö11(3) Ya takarken terliyorum buralarım hep kaşınıyor ama hasta olmak da istemiyorum. Evde anneme babama abime bulaştırmak da istemiyorum onlar da hasta olmasın. Ö12(3)
Çevre baskısı	Hastalıktan korunmaya yönelik alınan önlemlerin öğretmen ve aile telkinleri nedeniyle uygulandığını belirten öğrenci ifadeleri	Bazenleri paylaşıyoruz, bazenleri de paylaşmıyoruz. Çünkü öğretmenim bazen kızıyor. Öğretmen kızmaya paylaşımım çünkü paylaşmak güzel bir şey. Ö8(2)
İyi/Güvenli	Hastalıktan korunmaya yönelik alınan önlemlerin güvende hissettirdiğini belirten öğrenci ifadeleri	İyi hissettiriyor çünkü korona temiz yerleri sevmez o hep pis yerleri sever. Ö8(2)
Uygulanabilir	Hastalıktan korunmaya yönelik alınan önlemlerin zorlayıcı olmadığını belirten öğrenci ifadeleri	Hep okula maskemi takıp geliyorum, ama zor gelmiyor çünkü sağlıklı olmamız için her şeyi yapmamız lazım çünkü maske taktığımızda korona bizi göremez o yüzden bize bu bulaşamaz. Ö2(1)
Sosyal kısıtlar/Sınırlar	Hastalıktan korunmaya yönelik alınan önlemlerin bireyde yalnızlık ve dışlanmışlık hissi uyandırdığını belirten öğrenci ifadeleri	...Herkesten uzak olmuşum gibi hissettim. Böyle arkadaşlarımla bir daha hiç görüşemeyeceğiz gibi geliyor...Üzülüyorum çünkü önceden arkadaşımız yemeğini bitirdiğinde ama doymadığında diğer arkadaşlarımız ve ben birbirimizin yemeklerinin yarısını ona veriyorduk. Ö2(1) Daha önceden bir sürü oyun buluyorduk çok fazla oyun oynuyorduk. Ama artık hastalık var dokunmadan oynayabileceğimiz çok fazla oyun yok. Ö7(2)

Kod Kitabı (Öğrenci) Tema: Uzaktan Eğitim Süreci Alt Tema: Deneyimler		
Kod	Kod Tanımları	Örnek İfadeler
İletişim	Uzaktan eğitimde öğrencilerin birbirleri ve öğretmenleri ile olan iletişim sürecini belirten öğrenci ifadeleri	O (iletişim) pek mümkün olmadı, fazla bir iletişim kuramadık. Ö10(3) Farklı geliyordu çünkü öğretmenimi uzaktan görüyordum yanımda değildi ki. Ö2(1) Evet her zaman iletişim kurardık. Ö7(2) Evet okuldayken hiç sesimiz kesilmiyor birbirimize söylediğimiz her şeyi anlıyoruz. Ö8(2) Hayır (iletişim) kuramıyordum tabi ki. Hiçbirini tanıımıyordum çünkü. Canlı ders yapıyorduk. Hiçbirinin ismini de bilmiyordum. Ö11(3)
Teknik kısıtlar	Uzaktan eğitimde yeterli donanım ve teknik altyapıya sahip olunmadığını belirten öğrenci ifadeleri	Pek soru soramıyordum çünkü hep bağlantı sorunu oluyordu bir şey anlayamıyordum... Hem bazen kesik kesik sesler geliyor. Birbirimizi anlayamıyoruz. EBA ve ZOOM bizi atıyor. Birbirimizi anlayamıyoruz. Derslerin bir kısmını kaçırıyoruz. Ö12(3) Sorularıma cevap alamıyordum. Çünkü biri bir şey söylediğinde herkes konuşuyordu kimse hiçbir şey duymuyordu... Öğretmenimiz sesimizi çok az duyuyordu. Ö11(3)
Adaptasyon	Uzaktan eğitim ile ders işleme yöntemine uyum sağlama sürecine yönelik öğrenci ifadeleri	Hayır soramıyordum. Çünkü evde olduğumuz zaman biz görüntümüzü açıyorduk orada elimizi kaldırıp parmakla söz hakkı istememiz gerektiğini bilmiyorduk. Kişilere tıklayıp oradan parmak işaretine tıklıyorduk. Öğretmenimiz de bunu bilmiyordu, o yüzden bize söz hakkı vermiyordu. Öğretmenim de bazı şeyleri bilmiyor. Ö5(2) Öğretmen ödev veriyor ders sırasında parmak kaldırdığımızda istediğimizi sorabiliyoruz. ZOOM'da biraz zor bir iş. Çünkü ders sırasında elektronik bir şekilde parmak kaldıracam da işte biraz sorun çıkıyor. Ö13(4) Öyle biraz değişik hissetmiştim nasıl olacak diye, biraz da heyecanlanmışım. Sonra alıştım. Ö14(4)
Mali kısıtlar	Uzaktan eğitimde yeterli ekipman, özel alan ve uygun çalışma ortamının sağlanamadığını belirten öğrenci ifadeleri	Annemin telefonundan girdiğim için telefon sıkıntısı vardı. Sonradan babam bilgisayar getirdi ondan girmeye başladım ama sonradan. Ö11(3) Benim babam da öğretmen abim, babam ve ben aynı anda derse giriyorduk her yerden sesler geliyordu çok karışıkta pek bir şey anlayamıyordum. Ö12(3)
Konfor	Uzaktan eğitim ile ders işlemenin sınıf içerisinde sağlanması güç avantajları olduğunu belirten öğrenci ifadeleri	Kahvaltımı kameramı kapatıp yiyordum. Ders yapıyordum ama annemi de görüyordum. Ö11(3) Hem evde oturmak ailemle birlikte oturmak eğlenmek ama bir yandan da ödevlerimi yapmak. Ö6(2) İyi hissettirdi çünkü canlı dersler çok güzel. Canlı dersin bittiğinde birazcık yemek yerim. Televizyon izlerim Sonra birazcık dinlenirim. Ö7(2)
Örgün eğitimden farksız	Uzaktan eğitim ile yüz yüze eğitim arasında bir fark olmadığını belirten öğrenci ifadeleri	Hayır hiçbir fark yoktu. Ö7(2) Okulda ders işlemekle aynı şeydi bence. Ö1(1)
Verim	Uzaktan eğitimde derslerin verimliliğine ilişkin öğrenci ifadeleri	...Bir de derslerin yüzde doksanını anlıyorsam yüzde onunu anlayamıyordum. Ö11(3) Anlayamıyorduk dersleri çünkü sesler hep kesiliyordu. Ö8(2) Zaten hep bağlantı sorunu yaşıyorduk, sesler hep kesik kesik geliyordu, hiçbir şey anlayamıyordum. Hatta bir keresinde 3 ders geri kaldı internet gitmişti. Ö4(1) Yani derslerde hiçbir şey anlamıyordum resmen. Ö16(4)

Kod Kitabı (Öğrenci)**Tema:** *Uzaktan Eğitim Süreci***Alt Tema:** *Duygu ve Düşünceler*

Kod	Kod Tanımları	Örnek İfadeler
Garip/Enteresan	Uzaktan eğitimin garip bir tecrübe olduğunu belirten öğrenci görüşleri	Garip geliyordu. Yani garip derken şöyle bazen internetimiz olamıyordu o yüzden biraz garip geliyordu. Ö6(2)
Sıkıcı	Uzaktan eğitimin sıkıcı olduğunu belirten öğrenci ifadeleri	Sıkıcı geçiyordu sadece ekrana baktığım için. Ö11(3) Bazen sıkıcı dersler işliyoruz evde hep resim ve ders yapıyoruz o yüzden sıkıldığımızda öğretmenimiz bize resim yaptırmıyor bazen. Yine de sıkılıyoruz. Ö2(1)
Eğlenceli	Uzaktan eğitimin eğlenceli bulunduğunu belirten öğrenci ifadeleri	Biraz garip biraz da eğlenceliydi. İlk başlarda okuluma gelmişim okuluma biraz alışmışım. Sonra pandemi girince okullar kapandı sonra biraz üzülmüştüm ama canlı dersler olduğunu duyunca sevindim eğlendim. Ö6(2)
Kötü	Uzaktan eğitimin öğrenciler için kötü olarak tanımlandığı öğrenci ifadeleri	Bence güzel bir tarafı yok. Ö12(3) Girmedim dedim ya ben dersleri, güzel olsa girerdim zaten. Ya ben canlı dersleri hiç sevmiyorum. Ö3(1)
Özlem dolu	Uzaktan eğitimde okul, arkadaş ve öğretmene özlem duyulduğunu belirten öğrenci ifadeleri	Hep arkadaşlarımı görememek beni çok üzüyordu öğretmenimle olamamak beni çok üzüyordu onu görememek üzüyordu. Ö12(3)
Güvenli	Uzaktan eğitimin sağlık açısından daha güvenli olduğunu belirten öğrenci ifadeleri	Hem evde kalıyoruz hem de güvenli bir yer. Hastalıktan çok uzağız. Ö7(2)

Kod Kitabı (Öğrenci)
Tema: *Örgün Eğitim Süreci*
Alt Tema: *Deneyimler*

Kod	Kod Tanımları	Örnek İfadeler
Verim	Örgün eğitimin ve hibrit eğitimin verimliliğine ilişkin öğrenci ifadeleri	Okula gelince öğretmenimiz daha iyi anlıyoruz hem arkadaşlarımızı da özlemiyoruz. Ö10(3) Pek bazı şeyleri öğrenemiyorum çok hızlı ders işliyoruz kaçınıyorum. Bazen evde düzeltiyorum bazen ama çok hoşuma gitmiyor bu durum. Ö12(3)
İletişim	Örgün eğitimde akranları ve öğretmeni ile olan iletişimine yönelik öğrenci ifadeleri	Okulda eğitimi tercih ediyorum çünkü burada hep birbirimizi görüyoruz. Oradayken hep internet kesiliyordu. Birbirimizin sesini duyamıyorduk hiç... Okuldayken hiç sesimiz kesilmiyor, birbirimize söyledığımız her şeyi anlıyoruz. Ö8(2) Okulda eğitime tercih ederim. Çünkü internetsiz... Sadece okula gidip eve geliyoruz yüz yüze konuşuyoruz. Ö6(2) Orada (uzaktan eğitimde) herkes susuyordu kitabı ile ilgileniyordu. Ama burada çok ses yapıyorlar. Öğretmen gidince eşyalarını karıştırıyorlar. Ö5(2)

Kod Kitabı (Öğrenci)**Tema:** Örgün Eğitim Süreci**Alt Tema:** Duygu ve Düşünceler

Kod	Kod Tanımları	Örnek İfadeler
Riskli	Pandemi döneminde örgün eğitim yapmaya yönelik endişeleri belirten öğrenci ifadeleri	...başlarda okula gelmekten korkuyordum hasta olurum diye çok korkmuştum başta ama sonra alıştım. Ö6(2) Korkuyorum korona virüs bana da bulaşacak diye. Bazı arkadaşlarım kurallara uymuyor ya onlardan bana da bulaşacak diye korkuyorum. Belki hissetmem ama aileme de bulaştırmış olabilirim. Ö12(3)
Eğlenceli	Örgün eğitim yapmanın eğlenceli olduğunu belirten öğrenci ifadeleri	Orada hiç beden eğitimi yapmıyorduk dışarıya çıkmıyorduk ama şimdi (örgün eğitimde) dışarıya çıkıyoruz, oyun oynuyoruz derslere ara veriyoruz. Ö8(2)
Güzel değil	Örgün eğitimin güzel olmadığını belirten öğrenci ifadeleri	Okulda eğitim güzel değil zaten hastalık var. Ö1(1) Her gün gideceğim ama daha 2 gün geldim. Daha çok gelecektim ama gelmedim çünkü ben okula gelmek istemiyorum. Okulda hep çok sıkılıyoruz ki, hep ders işliyoruz. Ö3(1)

EK-9. Kod Kitabı (Öğretmen)

Kod Kitabı (Öğretmen)

Tema: Örgün Eğitim Süreci

Alt Tema: Pandemi Koşulları

Kod	Kodun Tanımı	Örnek İfadeler
Adaptasyon	Öğrencilerin pandemi döneminde okulda eğitim alma sürecine alışma durumlarını belirten öğretmen ifadeleri	...çocuklar her şeye çok çabuk uyum sağlıyor. Şu an zorunluluktan paylaşmamaları gerektiğini biliyorlar. SÖ1 Ama biliyor musunuz artık çocuklar bayağı bayağı uyum sağladı maskeye önceden sınıftan çıkarken maskelerini unutup çıkıyorlardı, şimdi maskelerini takmayı ihmal etmiyorlar. SÖ3
Pandemi kuralları	Açıklanan ve uygulanması gereken pandemi kurallarının öğrenciler tarafından uygulanıp uygulanmadığını belirten öğretmen ifadeleri	Çocuk bunlar bazen unutup el ele tutuştukları da oluyor... Dışarıda birbirlerine dokunuyorlar oynuyorlar yakın temas halindeler. Başlarda dikkat ediyorlardı ama son zamanlarda bunu unutupuyorlar. SÖ3 Çocuk oyun moduna girdiği anda teması unutupuyor zaten. Ben temas ettiklerini görüyorum birbirine dokunuyorlar sürekli. SÖ1 Yok hayır mümkün değil (oyun oynarken) olmuyor çünkü. İşin eğlencesi kaçıyor gibi bir şey. SÖ4
Endişe	Örgün eğitim sürecine yönelik öğretmenlerin, velilerin ve öğrencilerin endişeli olma durumlarını belirten öğretmen ifadeleri	...çocukların alt yapısında hastalık olduğunu düşünen veliler çok tedirginler onlar göndermiyor zaten... Yani çocuklara mesela hani çok yaklaşamıyorduk ama şimdi onu da kırdık yavaş yavaş yaklaşıyoruz yani, ilk başta korkudan çok fazla yaklaşamıyorduk. Mesela ilk eylül ayında ben çocukların ellerini tutmaya çekiniyordum. Bana bir şey olur mu veya benden çocuğa bir şey geçer mi? karşılıklı bir endişe içindeydik. SÖ1 Çocuklar durumun pek farkında değil bence aslında ama veliler bu konuda çok fazla fikir belirtiyor, ortamın okulda eğitim yapmak için çok uygun olmadığını düşünüyorlar. SÖ3
Telkinlere itaat	Pandemi kurallarına öğrencilerin telkinler yoluyla uyduğunu belirten öğretmen ifadeleri	Tabii ki ben çocukları sürekli uyarıyorum el ele tutuşmayacaksınız maskelerinizi çıkarmayacaksınız, birbirimizle aramıza mesafe koymak zorundayız, dışarıya çıkarken maskenizi takmayı unutmayın gibi ikazları sürekli yapıyorum. Yani çocukları hiç boş bırakmıyorum tenefüslerde zaten nöbetçi öğretmenlerimiz sürekli uyarıyor çocukları... Şimdi daha iyi. Zamanla sürekli söyledığımız için maskeni çıkarma maskeni tak dediğimiz için maskesini hiç çıkarmayan çocuklar var. SÖ3
Motivasyon	Uzaktan eğitim dönemi sonrası öğrencilerin okul ortamına dönüş yapmalarının okuldaki performans ve motivasyonlarına etkisini belirten öğretmen ifadeleri	Özellikle çocuklar okula gelirken çok mutlu bir şekilde geliyordu. Herhangi bir sıkıntı çektiklerini de zannetmiyorum, gözlemedim de böyle bir şey. Okulun açılmasını dört gözle bekliyorlardı. SÖ2 Hep bir özlem içindeydiler ama şu an zaten bu durum şu an kendini iyi bir derecede gösteriyor. Çocuklar uzaktan eğitimle örgün eğitim arasındaki farkı çok iyi gözlemlediler ki şu an sınıf içerisindeki atmosfer inanılmaz, disiplin problemi hiç yaşanmıyor. Bu da bizi olumlu etkiliyor doğal olarak. SÖ4

Kod Kitabı (Öğretmen)**Tema:** Örgün Eğitim Süreci**Alt Tema:** Verim

Kod	Kodun Tanımı	Örnek İfadeler
Süre kısıtı	Ders sürelerinin kısalması ile konuları yetiştirmekte ve öğrencilerin derse aktif katılımını sağlamakta sorun yaşandığını belirten öğretmen ifadeleri	Ders sürelerinin 30 dakikaya düşmesinden dolayı nasıl söyleyeyim soru çözme sayımız azaldı...Yok hayır ama şöyle bir durum oluştu sınıf içerisinde ve ders işleyiş, yaşanan anıları anlatma ve çocuklara söz hakkı verme durumları bir tık daha azaldı. Konunun yetişmesi ve daha şey anlamında. SÖ4 Biraz önce de belirttiğim gibi derslerin yarım saat olması sebebiyle daha hızlı anlatmak zorunda kaldık. Çocuklara aldıracağımız notları da fotokopiyle vermeye başladık. Yani dikte çalışması pek yapamadık. Yazılacak olan yerleri de fotokopiyle paylaşıp evde yazmalarını istedik. SÖ2
Akademik başarı	Hibrit eğitim sistemi ve verimsiz geçen uzaktan eğitim süreci nedeniyle öğrencilerde akademik gerileme ve seviye farklılıkları olduğunu belirten öğretmen ifadeleri	Eylül ayında haftada iki gün geliyorduk. Öğretmenler dört gün geliyordu öğrenciler iki gün. Ve seyreltilmiş sınıflardı...Yani çocuk eksik kalıyor. Yani televizyondan EBA'dan ne kadar bunun yerine koymaya çalışsak da o an öğretmeni yanında olmadığı için kontrolsüz oluyor. SÖ1 Okula ilk başladıklarında yazıları falan çok iyiydi Bayağı güzel yazıyorlardı ama bu aradan sonra yazıları falan bu her şey Tekrar baştan almak zorunda kaldık. İlk birkaç hafta yazılarını düzeltmeye çalıştım okumaları oldukça gerilemiş. Okumalarını olması gereken seviyeye getirmeye çalıştım zaten çok ciddi seviye grupları oluşmuştu. SÖ3
Kazanım sorunları	Paylaşma ve yakın temas gibi pandemiye yönelik alınan önlemlerin ders içi ve sosyal kazanımları etkilediğini belirten öğretmen ifadeleri	Bunlara tepkileri şu anlamda kötü oldu paylaşım anlamında. Biz yıllarca eğitim anlamında her şeyini paylaş ekmegini taşını paylaş diyoruz. Şu an biraz daha bencil olmaya başladılar artık. Özellikle beslenme bir şeyler yiyip içme konusunda artık hiç sormama, bu anlamda Bence kötü etkilendiler. SÖ4

Kod Kitabı (Öğretmen) Tema: Uzaktan Eğitim Süreci Alt Tema: Verim		
Kod	Kodun Tanımı	Örnek İfadeler
Katılım	Öğrencilerin uzaktan eğitime katılım durumlarını belirten öğretmen ifadeleri	Uzaktan eğitim konusunda çocukların yarısından fazlası katılamadı. SÖ2 Erişim problemi olmayan çocuklar derste aktif bir şekilde katılım sağladılar. Onlar zaten şu an sınıfta da aynı şekildeler ama derse katılamayan öğrenciler maalesef sınıfta da gerideler. SÖ3
Veli iş birliği	Uzaktan eğitim sürecinde aile ile iş birliği sürecini belirten öğretmen ifadeleri	Velilerle iletişimimiz çok iyiydi. Benim birkaç tane velim sürekli çocuklarının yanındaydı. Birlikte ders yaptık biz onlarla. Şu açıdan daha iyi oldu. Veliler canlı derslerde çocuklarının ne durumda olduğunu daha iyi anladı. SÖ1 Veliler durumu hiç kolaylaştırmadı. Kolaylaştıracak olsalardı işte sınıfın yarından fazlası katılamadı. Kolaylaştıracak olsalardı bir şekilde çocukların derse katılımını sağlardı. Sırf çocuğunu uzak tutmak için katılanlar da vardı ama gerçekten ilgili veliler de vardı. SÖ2 Ben derslerin verimli bir şekilde işlendiğinin düşünüyorum çünkü velilerle sağlam bir iş birliği içerisinde onlarla sürekli telefonda görüşüyordum videolar çekiyordum dersi nasıl işlemeleri gerektiğini anlatıyordum. O yüzden sürecinin verimli bir şekilde ilerlediğini düşünüyorum. Yani veliyi de eğitiyordum bir yandan. Neyi nasıl öğretecekler ile ne yapacaklarını sürekli anlatıyordum. SÖ3
Mali kısıtlar	Uzaktan eğitim sürecini etkileyen eksiklikleri ve ekonomik dezavantajları belirten öğretmen ifadeleri	...Onlar var bağlantı sorunu olanlar ondan sonra hiç interneti olmayan hiç giremeyen çocuklarım vardı. Sınıfta mesela Suriyeli veya dar gelirli öğrencilerin internetleri yoktu, tablet/bilgisayarları da yoktu. SÖ1 İmkânları kısıtlıydı çünkü. Ya interneti yoktu ya da erişim sağlayacak cihaza sahip değillerdi. Bundan dolayı çok sıkıntı yaşadık. SÖ2 Müsait olmama durumu varsa zaten kapatacak çünkü ailedeki diğer bireyler pek dikkat etmiyordu. Zaten kış mevsimi olduğu için ısınan tek oda, kalorifer yoksa evde soba oluyor, tüm aile sobanın başında bir de aynı zamanda televizyon derken sürekli bir kargaşa durumu vardı. SÖ2 Çocuğunda annenin de söylediği bu yönde” Hocam evde bir telefon. Hepimiz kullanıyoruz.” böyle durumlardan dolayı tabii ki çocuk giremiyordu. İmkânsızlıklardan dolayı giremeyen çocuk sayısı çok fazlaydı. SÖ4
Teknik sorunlar	Uzaktan eğitim sürecinde yaşanan teknik aksaklıkları belirten öğretmen ifadeleri	Şöyle uzaktan eğitim benim için de iyi olmadı. Bence öğrenciler için de iyi olmadı. Çünkü öğrencilerin büyük bir çoğunluğu uzaktan eğitime katılamadı. Ben çocuğun yazmasını göremedim evet okumasını duydum ama bazen onun iletişim aracında telefonunda bağlantı ön da bir program oldu bazen bende bir kopukluk oldu okumasına çok net müdahale edemedim. Bunun gibi aksaklıklar çok sayıda oldu... Çok ciddi erişim problemi yaşıyorlardı sınıfın Zaten yarısı uzaktan eğitime katılamadı katılanlardan bazen erişim problemi yaşıyorlar. Ya internet bağlantılarında bir problem oluyor ya da elektrikler kesildi diyor sürekli bir kopukluk oluyordu. SÖ3
Geri bildirim	Uzaktan eğitim sürecinde ders esnasında dönüt verme ve ölçme-değerlendirme durumunu ele alan öğretmen ifadeleri	Faydası oldu mu? Evet oldu ama fazla değil. Çünkü müdahale edemiyoruz. Özellikle yazı çalışmalarında çocukların düzensiz yazdığını, defter düzenini sağlayamadıklarını, ailelerden de bu konuda yeterli desteği alamadığımızı söyleyebilirim. SÖ2 Uzaktan eğitimde çocuklara müdahale edemiyorsunuz dikkatini çekecek davranışlarda bulunamıyorsunuz. Çünkü sürekli oturuyorsunuz. Daracak bir ekranda çocuklarla hep kitabı paylaşıyorsunuz hem yazıyı paylaşıyorsunuz hem ekranı paylaşıyorsunuz. Yani sağlıklı olduğunu düşünmüyorum. Zaten çocukların çoğu telefonla katıldı. Görüntülerini kapatıyorlar bağlantı kopuyor derken çocuklar müdahil olamadılar. SÖ2 İyi düzeyde olan öğrenciler zaten arkadaşlarına göre daha iyi seviyede oldukları için Ne dediysek normal örgün eğitimdeki gibi kavradı ama 20 kişilik bir sınıfta bu 4 kişi falandı yani. Onun dışında arada olanlar sıkıntı yaşadı. Yani çünkü öğretmenin sürekli dönüt vermesini alışıklar, O yaptığın yanlış anında düzelterceğiz ki olmuyor. O an uzaktan eğitimde ekrandan ben de doğru yapıp yapmadığını çok fazla bilemiyorum. Bağlantı problemleri yaşandığı için o anlamda çok verimli olmadı. SÖ4
Akademik başarı	Uzaktan eğitim sürecinin çocukların akademik başarıları üzerindeki etkilerini belirten öğretmen ifadeleri	Şöyle bir durum var arada kalan çocuklar çok Sıkıntı oldu. Nasıl söyleyeyim şimdi bir sınıfta iyi düzeyde olan öğrenciler vardır kötü düzeyde olan öğrenciler vardır. İyi düzeyde olan öğrenciler zaten Arkadaşlarına göre daha iyi seviyede oldukları için Ne dediysek normal örgün eğitimdeki gibi kavradı ama 20 kişilik bir sınıfta bu 4 kişi falandı yani. Onun dışında arada olanlar sıkıntı yaşadı. SÖ4 Covid-19 zamanında öğrencilerimin hepsi derse katılamadı. O yüzden Uzaktan eğitimde derse katılanların durumu çok iyi ama maalesef katılamayanlar oldukça gerideler. Seviye farkı çok fazla... Gerçekten önce bir bocaladık yani kim ne yapıyor ne yapamıyor önce bir grup oluşturdum. Seviye grupları oluşturdum Tekrar baştan bir daha eğitime başlıyormuş gibi oldu. Seviye farkı çok oldu. O da beni oldukça yordu. SÖ3 Derslere katılan öğrenciler içinde yüzde altmış civarı konuları anlayabildiklerini söyleyebilirim. Faydası oldu mu? evet oldu ama fazla değil. SÖ2

Kod Kitabı (Öğretmen)
Tema: *Uzaktan Eğitim Süreci*
Alt Tema: *Psiko-sosyal Etkiler*

Kod	Kodun Tanımı	Örnek İfadeler
Motivasyon	Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin motive olma durumlarını belirten öğretmen ifadeleri	Kimi çocuklar, özellikle çekingen çocuklar online eğitimde daha aktifti. Çünkü evinde olduğu için kendini daha güvende hissediyordu. SÖ1
Adaptasyon	Öğrencilerin uzaktan eğitim sürecine uyum sağlama durumlarını belirten öğretmen ifadeleri	Biz örgün eğitimi birinci sınıfın ikinci döneminde bıraktık. Daha çocukların tam düzeni oturmamışken. Bu şekilde olunca da çocuklar yeni yeni öğreniyor, müdahale edilemiyor, onun için bu şekilde bir sıkıntı çektik. SÖ2 Zaten belli bir süre sonra alıştı çocuklar uzaktan eğitime. Neler yapacaklarını falan biliyorlardı. SÖ3
İletişim ve sosyalleşme	Uzaktan eğitim sürecinin öğrencilerin sosyalleşme ve oyun ihtiyaçlarına etkisini ele alan öğretmen ifadeleri	Çocuk enerjisini boşaltamıyordu. Okul çok farklı bir şeydir. Okulda çocuk arkadaşlığı öğreniyor, oyunu öğreniyor. Sosyalleşiyor bir kere okul olmadan bunlar olmaz ki. SÖ1